

ГЮСТАВ ЕМАР РАНЧОТО НА СВОБОДАТА

Превод от френски: Ст. Флоров, —

chitanka.info

1

Войната за независимост, която мексиканците водиха цели единайсет години, за да се избавят от омразното иго на испанците, потискали ги повече от три века, представлява славна епопея, твърде малко позната в Европа, докато в Америка всички бележити епизоди и героични подвизи в тази война отдавна са станали легендарни.

По ирония на съдбата духовенството, на което испанското правителство възлага големи надежди, като го избира за едно от най-главните свои оръдия за поддържане на невежеството сред туземците и за приучване към робска подчиненост пред испанците, същото това духовенство първо издига глас на протест, прогласява свободата, въстава против тиранията и призовава нещастното население на оръжие, като развява знамето на въстанието.

Идалго, скромен свещеник от градчето Долорес, пръв повежда своите енориаши. С шпага в едната ръка и с кръста в другата въстава срещу тираните.

На първо време той обединява около себе си петстотин души, но по пътя към него се присъединяват хора от всички най-близки селища. След месец армията му брои повече от шейсет хиляди души. Вярно е, че са хора, непознаващи военното изкуство, твърде лошо въоръжени, но смели, храбри, с висок дух, изпълнени с най-отчаяното решение да победят или да умрат. Като проявяват чудеса от храброст, те тръгват право към столицата. Жителите на град Мексико треперят при вестта за тяхното приближаване.

Но Идалго е разбит, хванат и разстрелян. Това е неизбежно, обаче най-важното е вече извършено: народното съзнание е пробудено, импулсът даден, с една дума — най-тежкият камък е помръднал от мястото му.

Идалго загива, но кръвта на героите ражда нови герои и отмъстители. Цяла Нова Испания е обзета от пламъците на въстания и кръвопролитна война. След Идалго се появяват Морелос, свещеник в

Каракуаро, и много други герои, на които не е съдено да видят победата на оръжието си и тържеството на своето свято дело.

Тая война трябваше да свърши само с пълното изгонване на испанците от Мексико.

За отбелязване е, че революцията, започната от духовенството, първата опора на испанското кралство, завършва ѝ полза на мексиканците чрез другата негова опора, а именно благодарение на измяната на един испански полковник към своето правителство. Тоя полковник от ярък противник и враг на революцията става неин привърженик с надежда да я използва за себе си. Като мечтае за ролята на Наполеон, той изиграва ролята на Марат и бива застрелян на едно пустинно крайбрежие.

Този незабелязан, скромен епизод, който ще разкажем в тая книга, има съвсем частен характер и е в странична връзка с войната за независимост.

Това се случи две-три години, след като Идалго развя знамето за мексиканска независимост, поведе народа под това знаме и сам стана душа на народното движение. Мястото на събитията е един още неизследван и на никого непознат край. Културата още не го е засегнала, макар и да лежи между два големи града, от които единият по това време бе най-важното търговско пристанище по крайбрежието.

Нека читателят дойде с нас в провинция Алиско, или Гуадалахара.

Тази провинция е една от най-плодовитите, най-богата и най-красива в цялата Мексиканска конфедерация. Понеже лежи на голяма географска ширина, би страдала от нетърпима горещина, ако, от една страна, не я защитаваха високите върхове на Сиера Мадре, а от друга, нея освежаваха водите на Тихия океан с неговите прохладни и влажни ветрове. С морната грация на нежна креолка се е простряла тя сред цветята и тъмнозелените лесове по крайбрежието на Тихия океан между Синалоа и земята Колисна.

Целият този живописен и прекрасен край, покрит с разкошни гори от латании, палми и други тропически дървета, представлява океан от зеленина. Като вдишва влажния морски въздух и подема неговия шум, безкрайната гора спокойно разклаща величавите си върхари, сякаш подражава на движението на вълните по време на прилив и отлив.

Странните хора, за които в началото на миналия век не знаели нищо, живеят и се крият в тукашните девствени гори, преживяват от лов, контрабанда и други занаятия, без никой да им пречи.

Това население не се подчинява на закона и изискванията на цивилизацията, ползва се от неограничена свобода и безнаказаност, като се крие из дебрите на тукашните гори. Кой би се решил да навлезе в тези непроходими и безкрайни гори, населени с разнородни хищници и диви зверове, от които най-опасни са двукраките?

Обаче тези диви и груби хора, които не търпят никакъв тормоз и ограничаване на свободата си, честни по свой начин, не са лишени от чувство за прекрасното и доброто — те само в краен случай се сближават с бандити и други отцепници от човешкото общество, криещи се под гостоприемния покрив на грамадната и зелена шатра.

Тук-там сред глухата гора на някоя красива поляна ще видите петнайсет-двайсет колиби, своеволно разхвърляни по брега на река или ручей. Това са тъй наречените ловджийски села или публо. Единствената власт, която се признава тук, е властта на местния свещеник и кмета. Човек не може да живее сам, необходимо му е общество от хора за размяна на мисли и чувства, за да създаде семейство.

Жителите на тези села са много бедни, но гостоприемни и в техните колиби може спокойно да се спи при отворени врати, дори да носите торби със злато.

По някакво негласно споразумение бандитите, които се крият из тукашните гори, никога не ги нападат, защото знаят, че ако нарушат това правило, куршумът на някой от ловците веднага ще им припомни, че нямат работа тук. Като се знае това, ловци и бандити винаги живеят в мир, или по-точно, рядко влизат в борба помежду си.

Сан Блас, построен на остров и лежащ при самото устие на Рио Гранде де Сантяго, бе по времето, за което говорим, най-оживеният пристанищен град на Мексико по Тихия океан. Тук идваха тогава испанските кораби, за да товарят злато, скъпи метали и продукти от тази богата страна, предимно от провинциалните центрове, разположени по крайбрежието на Тихия океан. Оттук корабите отиваха в Гуаякил, а после в Калао. По това време Сан Блас бе богат и цъфтящ град, в който търговците бързо забогатяваха и натрупваха грамадно състояние. Сега вече съвсем не е тъй: с откриването на новото

пристанище Гуаймас свободната търговия, уредена с декрет на либералното мексиканско правителство, а може би и поради нездравия климат на Сан Блас градът съвсем изгуби предишното си значение. Някога, щом почнеха дъждовете, цялото богато съсловие на града отиваше в Тепик, един прелестен град, потънал в гори от цъфнали портокали, нарове и флорипондиоси (перуански татул).

Разстоянието между тези два града не е повече ст двацет и пет километра и почти всички пътища минават през гори. Това са останки от грамадните девствени гори, за които вече говорихме. Последният им порив като че се насочва да пускат корени в пясъците на океанското крайбрежие.

И ето, близо на половината път между Тепик и Сан Блас, от тясната страна, ако идвате откъм Тепик, се намираше, или по-точно, преди тридесет и пет години, голяма група скали. На върха на най-високата се издигаше грамаден чугунен кръст, засенчен от две гигантски латании, под които можеше да си почине всеки изморен пътник. От основата на кръста, този последен паметник на испанското владичество в страната, започваше тясна пътека, която после се разширяваше толкова, че редом да вървят двама конника, и навлизаше в най-отдалечените и тъмни сводове на зелената гора.

Като правеше безброй завои в продължение на повече от час, пътят постепенно се стесняваше, превръщаше се в пътека за зверове и най-после се разклоняваше. Едната пътека се губеше в горските дебри, а другата водеше към широка светла река, през която минаваше дървен мост, посипан със земя и листа. От едната страна на реката, да двадесетина метра от моста, съвсем неочаквано се откриваше голяма и широка поляна, където в живописно безредие бяха разхвърляни около трийсет колиби, построени от преплетени стволоче и клони, но замазани с кал и слама, варосани, с дъсчени покриви, натрупани с дебел пласт листа.

Сред живописното село се виждаше една по-хубава постройка, доста по-голяма от другите, с малка камбанария и двукрила врата, чиито две половини бяха украсени с кръстове. Това бе църквата, трогателна със своята простота и скромност сред величието на околната природа.

Селцето, името на което не знаеха самите мексиканци, се казваше Пало Мулатос. В него живееха около триста и петдесет

жители, всички ловци или контрабандисти.

По време на испанското господство търговията с чужди страни бе забранена под страх от ужасно наказание, затова пък контрабандата бе взела небивали размери. Хората, които се решаваха да се занимават с нея, извличаха грамадни печалби. Най-усилена контрабанда се вършеше по крайбрежието на Тихия океан през ония единайсет години, докато трая войната за независимост.

Смелите и безстрашни английски и френски крайцери вкарваха в Сан Блас твърде голямо количество оръжие, тъй необходимо на въстаниците. Оттук то биваше разпращано по неznайни пътища из всички провинции на Мексико с помощта на местни контрабандисти.

Затова хората на Пало Мулатос бяха богати и от все сърце желаеха войната да продължи. Дотогава в нея никой от тях не мислеше активно да участва, макар мексиканците да воюваха повече от четири години с испанците за независимостта си.

Тези чеда на девствените гори какво ги интересуваха кървавата вражда между мексиканци и испанци? Тази независимост не им носеше абсолютно нищо, защото и без нея те винаги се радваха на свобода и независимост из дебрите на своите гори.

Като нямаха средства да издържат свой свещеник, хората на Пало Мулатос отиваха само в неделя и празник в своята църквица, където винаги идваше по някой свещеник от близките градчета.

Другите съседни села, които нямаха и църкви, идваха в неделя и празнични дни на църковна служба и духовна проповед в Пало Мулатос, където прекарваха остатъка от деня във веселие. Вечер всеки възсядаше коня си и се връщаше вкъщи, като носеше купеното от пазара, намиращ се на главния и голям площад на Пало Мулатос. В такива дни хората на селото достигаха до две хиляди души заедно с жените и децата. Тези, които се завръщаха, вървяха или сами, или пък на малки групи, като обсъждаха различни неща, или пък си разправяха какво са чули.

В американските гори се намират много отровни растения, като пало мулато (род антилско дърво — твърде отровно), лиани и много други. От пало мулато се добива най-страшната отрова, наречена „дървено мляко“. Именно това пало мулато се среща навсякъде край селото, поради което му е дадено и това известно име.

На разстояние три пушечни изстрела от Пало Мулатос, върху самия бряг на река, в твърде красива местност се издигаше ранчо, построено от дървени греди върху здрава каменна основа, доста високо над земята. До входа на ранчото се отиваше по шест каменни стъпала, грубо издялани, но здраво свързани помежду си. До постройката имаше голям хамбар, който служеше за зимните запаси от зърно и фураж, а също тъй и за кухня. Зад ранчото се виждаше конюшната за седем-осем коня.

Не липсваше и добре уредена и отрупана с цветя голяма градина, част от която се простираше и зад оградата — едно твърде необикновено явление тук, където никой не иска да обработва земята.

Вътре ранчото имаше пет-шест големи стаи, разделени с прегради от колове и пръти. Обзаведени бяха с проста и груба мебел, цареше небивала чистота, която учудваше всеки гост. Стопанинът на ранчото минаваше за богат човек, пък и наистина бе доста богат.

На стотина крачки пред ранчото гигантска латания, повалена от буря, бе паднала напреки върху реката и преплетена от здрави лиани, бе останала на около пет метра над водата, образувайки естествен висящ мост.

С течение на времето лианите все повече се бяха разраствали и преплитали и образуваха лек прозрачен покрив като нежна дантела. Вятърът клатеше гигантското стъбло върху лианите, но то здраво се държеше подобно на солидните съвременни мостове. През този естествен висящ мост постоянно минаваха пътници пеша, дори и на коне, промъкваха се през две капризно зелени стени, които се сливаха към върха и образуваха фантастична висяща галерия.

Околните жители постоянно се ползваха от този висящ мост, за да скъсат пътя, като донасяха тук окапали листа, пръти и пръст.

Всеки, който минаваше по моста, отлично виждаше през пролуките на листата и тънките лиани, а самият той оставаше съвсем скрит за околните.

Веднъж през първите дни на месец май 1814 година към четири часа сутринта, когато луната още разливаше по цялата околност своята студено-синкава светлина и наоколо бе светло като ден, хладен вятър тайнствено повя по върховете и могъщите вейки на зелените гиганти.

Наоколо цареше невъзмутима тържествена тишина. Изведнъж откъм реката се чу бесен конски тропот, мостът се разклати и след миг

на брега скочи човек. Той бе около дваисет и седем годишен, висок, строен, дори щеше да изглежда, красив, ако злобата и жестокостта не правеха лицето му отблъскващо.

Облечен бе с костюм, който малко се различаваше от обикновените дрехи на ранчери, но беше доста по-скромен. На много места беше разкъсан от шиповете на бодливи храсти и дървета — навярно дълго беше ходил по горски пътеки или пък бе вървял направо.

На пояса му висеше, закачен с халка, голям ловджийски нож без ножница и друг един дълъг нож, наполовина скрит в тъмночервен пояс от китайско платно. Зад рамото му се подаваше прекрасна английска пушка. Високи над коленете гети от кожата на ягуар плътно прилепваха към силните мускулисти крака; на главата си носеше шапка от агнешка кожа, ниско нахлупена, обшита с черни и розови мъниста. Изпод прихлупената до очите му шапка, скриваща наполовина лицето на младия човек се показваха гъсти кичури от ситни копринени черни къдри, които се разстилаха като красиви вълни върху раменете на непознатия.

Спрял се за момент, той като че се ослуша и дори се наведе към земята, сетне изведнъж се изправи и завит до уши в своето сарапе^[1], измърмори:

— Не, не, имам грешка, нищо не се чува! — и като изгледа още веднъж цялата местност, тръгна край реката, докато стигна гъста горичка от лимонови дървета, случайно израсли досами водата. Скрит в храстите като хищен звяр, постоя един момент, после, като тури два пръста в уста, изсвири тъй, че и най-опитното ухо би го взело за звук от гърмяща змия.

Застанал сред малката лимонова горичка, непознатият не бе далеч от ранчото и наблюдаваше всичко, но самият той не можеше да бъде видян. Ранчото бе потънало в мрак, никаква светлина не се виждаше. Щом се чу слабото изсвирване на непознатия, вратата тихо се отвори и на прага се появи млада седемнайсетгодишна девойка с метната на дясното рамо стомна, поддържана от нейната гола и прелестна ръка. За миг девойката застана нерешително, насочила погледа на прекрасните си черни очи към спящите брегове на реката. После тихо затвори вратата, спусна се предпазливо по стълбата и тръгна бавно към лимоновата гора, където се криеше младият човек.

Когато девойката беше съвсем на няколко крачки от него, младият човек радостно извика, хвърли се пред краката на младата девойка и рече:

— О, Асунта! Скъпа ми Асунта, вие сте тук! Най — после се решихте да дойдете на тази първа среща.

— Да, и последна, Торибио! — отвърна девойката с приятен, но тъжен глас.

— Боже мой! Какво казвате! Не можах да ви чуя добре!

— Не, много добре чухте какво ви казах, Торибио! Това е първото и последно наше свиждане, на каквото някога ще се реша.

— О, боже! — зашепна той, като закриваше с ръце лицето си.

Девойката наистина бе прелестна, изпълнена с грация и чиста девствена красота. Тази чаровна външност криеше рядка душа, ангелска доброта, твърда воля и благородство, неотстъпваща пред нищо и безкрайно искрена. Израснала и възпитана сред тази величествена и девствена природа, тя бе свикнала да бъде честна, правдива и откровена, от нищо не се притесняваше и се ползваше винаги с неограничена свобода. Тя бе чужда на страха и смелостта на европейката, но макар и млада, умееше да предизвиква уважение към себе си дори и у тия полудиви хора, сред които живееше още от раждането си. С една дума, тя бе цялостен характер като тези гори, силна и същевременно нежна и любяща.

— Защо се преструвате, че скърбите, когато сърцето ви не познава какво е скръб, Торибио? — студено заговори тя, като гледаше младия човек.

— Не ме ли обичате? — извика той и вдигна глава.

— Не — решително и спокойно отвърна тя, — съвсем не тъй, както вие мислите.

— Защо не ме обичате, Асунта, с какво съм по-лош от моите връстници?

— Съвсем излишен въпрос, Торибио.

— Щом не ме обичате, защо дойдохте на срещата, която ви определих?

— Защо ли? Защото съм честна девойка и не искам да храните надежди, които няма да се осъществят.

— Асунта!

— Не умея да говоря другояче, Торибио, не мога да крия мислите си с красиви и приятни думи! Какво да правя?

— Нека бъде тъй! Говорете, ще ви слушам!

— Вчера използвахте момента, когато леля ми не бе в стаята и ми хвърлихте букет цветя. Можех веднага да се престоря, че не разбирам смисъла на този подарък, но не исках. Предпочетох лично да ви говоря, Торибио, да ви кажа, че не ви обичам и никога няма да ви обичам; че не сте мой любим и никога няма да станете такъв. Забравете ме. Във вашите гори и в съседните градове има много девойки, които ще пожелаят вашата любов. Мен съвсем не ме познавате. Днес за пръв път говорите с мен. Макар и да ви се харесвам, чувството ви още не е пуснало дълбоки корени. Нека се разделим приятелски, не ви желая злото, Торибио; твърде ще се радвам, ако науча, че друга жена ще сподели любовта ви. А сега сбогом! Казах ви всичко. — При тези думи девойката понечи да си тръгне.

— Не, чакайте! — сърдито извика младият човек.

— Какво искате? — попита девойката, като се обърна.

— Аз ви изслушах докрай, каквото и да ми струваше то, Асунта, а сега искам да ви отговоря.

— Защо? Думите ви с нищо няма да променят решението ми.

— Също тъй, както няма да променят и моето.

— Какво искате да кажете?

— Обичам ви, Асунта, и нищо на света не може да ме застави да се откажа от тази любов, да се откажа от вас!

— Както обичате! — отвърна девойката, като сви рамене.

— Казвам ви: вие ще бъдете моя!

— Никога!

— Ще видим! — със закана извика младият човек.

— Щом е тъй — каза девойката, — не само не мога да ви обичам, но дори не мога да запазя и уважение към вас. Бог ще ви накаже за вашите замисли, които храните към мен.

— Това не е божия работа! Кажете защо не ме обичате? Искам, трябва да го зная!

— Не ви обичам, Торибио, и никога не мога да ви обичам, защото сте лош човек, защо го живеете и дружите с най-паднали хора, занимавате се със съвсем тъмни дела, измамили сте вече няколко

девойки, които са ви повярвали; вие сте пияница и тъй лошо се държите, че дори най-добрите ваши другари ви наричат гуляйджия.

— А-а! Значи всичко ви е известно! И все пак дойдохте на среща с мен!

— Да, защото ви съжалявах и не исках да ви се случи нещастие.

— На мен? — насмешливо попита младият човек.

— Да, на вас! Чичо ми и синовете му не ви обичат, знаете го, защото ви забраниха да се скитате край нашето ранчо. Ако ви заварят тук, кръв ще се лее...

— Чия? Тяхната или моята? — все тъй насмешливо продължи младежът.

— Виждам, че наистина сте зъл и лош човек! — отвърна младата девойка. — Сбогом!

— Не, тъй лесно няма да ви пусна! — зашепна той, като тури ръка на рамото ѝ.

Девойката го отблъсна.

— Мислите ли, че със сила ще ме задържите тук?

— Защо не?

— Махнете се! — викна тя. — Вие се забравяте, сеньор! Пуснете ме да си наля вода и без това доста се забавих с вас.

— Не, няма да си вървите! Имам още да ви говоря! — закани ѝ се той, като ѝ препречи пътя.

— Не искам повече да ви слушам, сбогом!

— А пък аз ви казвам, че ще останете и няма да мръднете оттук.

— Не, няма да остана!

— Но ако аз искам?

— Аз пък не искам! Торибио, може би не съм съвсем самичка тук, както си мислите.

— Все едно ми е, но пак ви казвам, няма да ви пусна.

— Ще видим — чу се зад гърба му груб глас и в същото време една тежка ръка се стовари върху рамото му.

Младият човек трепна от изненада и побледнял изведнъж, се обърна назад.

Зад гърба му стояха трима мъже с пушки при нозе. Най-възрастният от тях, почти старец, снажен и Плещест като Херкулес, стоеше по-близо от другите, сложил ръка върху рамото на Торибио.

Но и Торибио не напразно бе наречен Калаверас; той се отличавахе с безумна смелост, за миг се опомни и като скръсти ръце на гърдите, гордо и надменно отхвърли глава назад.

— Аха, прекрасната Асунта си има и пазачи!

— Млък! Нито дума повече! — строго заповяда старецът. — За това веднага ще си поприказваме. — И като се обърна към младата девойка, любезно добави: — Хайде у дома, дете, тук нямаш повече работа!

— Мили чичо! — замоли тя шепнешком.

— Казах, върви си у дома, Асунта! — отвърна старецът, като посочи с ръка пътеката, която водеше към ранчото.

Девойката мълчаливо се подчини, а четиримата мъже безмълвно я съпроводиха с очи. Когато вратата на къщата се затвори след нея, старикът се обърна към Торибио и каза:

— Е, сега двамата да си поговорим, млади човече! — Тоест не двамата, а четиримата; вие сте трима срещу един! — насмешливо забеляза Торибио.

— Е, щом искаш, нека и четиримата, защото дойдохме тук да ти дадем заслуженото.

— Заслуженото! Ха, ха! — изсмя се Торибио. — Престъпно ли е да обичаш Асунта?

— Да, престъпно е, когато човек е свързан вече с друга жена и подло я е зарязал, след като я е измамил и опозорил.

— Лъжа е! — сърдито кресна Торибио. — Да, лъжа е, аз обичам само Асунта!

— Съветвам те, момко, да не произнасяш пред мен името на племенницата ми, още повече като знаеш, че тя не те обича!

— Откъде можете да го знаете? — дръзко извика той.

— Не, момко, не можеш ни излъга! Повече от час те слушахме и чухме всяка дума от вашия разговор! — обади се един от младите хора, който стоеше по-назад.

— Ти мълчи, Рафаел, аз говоря с него — строго заповяда старецът. — Казах ти по-рано — обърна се той към Торибио — да не си посмял да се навърташ край дома ми, но ти престъпи тази забрана. Толкова по-зле за теб!

— Слушайте, пазете се и вие! — викна младият човек. — Когато ме нападнат, и аз умея да се браня — и като отскочи крачка назад, за

миг свали пушката си.

— О, не бързай, момко! Несръчно се браниш. Какво ще направиш? По-добре дай ми пушката си.

— Опитай се да я вземеш!

Още недорекъл това, пушката му, улучена от куршум, падна от ръцете му; бе стрелял най-големият син на стареца, Рафаел.

— Сполучи, поздравявам те — обърна се към него старикът. — Е, ще се предадеш ли? — попита той Торибио.

— Как, искате да ме заколите като овца ли? — рязко попита той.

— За убийство дума не може да става. Колкото и виновен да си, не искам твоя живот.

— Тогава какво искате от мен?

— Предай се!

— За нищо на света...

— А, щом е тъй...

За миг и двамата синове се хвърлиха върху Торибио, но смелият млад човек, без да дочака нападението им, ги изпревари, като посрещна и двамата с нож в едната и в другата ръка.

— А, значи това искате! — извика той, като кръстоса смело оръжието си с тяхното.

Но боят бе съвсем неравен: въпреки своята необикновена сила, ловкост и сръчност той бе сам срещу двама и тия двама не му отстъпваха нито по сила, нито по ловкост, нито по уменията да си служат с оръжие. Те бяха нащрек и обвитата с дебело сарапе лява ръка им служеше като отличен щит, с който успешно да парират ударите на врага, докато ръцете на Торибио бяха заети, а с единия от двамата неприятели трябваше да се бие с лявата ръка. Въпреки всичко борбата трая дълго, синовете на стария се мъчеха само да обезоръжат Торибио, без да го ранят.

Ето че най-после храбрият пришелец изпусна силен и яростен вик и скочи във водата.

— Ха, не бързай! Почакай, защо бързаш? — насмешливо го задържа старикът, като го улови за дрехата.

Ловките млади хора така заплетоха оръжието на Торибио в диплите на своето сарапе, че той по неволя трябваше да го изпусне от ръцете си.

— Ще се предадеш ли? — запита старецът.

— Обезоръжен съм! — намръщено отвърна младият човек.
Старецът сви рамене.

— Защо се оплакваш, по теб няма и драскотина.

— Убийте ме по-скоро, дон Салвадор де Кастильо! — глухо отвърна той. — Защо се бавите?

— Защо ли? Ти искаше да съблазниш племенницата ми, но тя не се поддаде, не повярва на нежните ти думи. Тогава ти почна да я заплашваш, а пък аз веднага ѝ се притекох на помощ. Заловихме те на местопрестъплението и аз имам право да те убия като куче!

— Хайде, убийте ме!

— Почакай, защо да бързаме? За какъв ме смяташ ти?! Ще те накажа както трябва, ще те накажа, но няма да те убия.

— Излишно е! Не бива да ме щадите!

— Защо?

— Защото, ако остана жив ще ви отмъстя. Запомнете добре!

— Чакай! Какво говориш?

— Заклевам се, че ще отмъстя на вас и на синовете ви!

— Твоя работа! Но внимавай да не попаднеш още веднъж в ръцете ни! Тогава няма да ти простим!

— Не искам от вас милост — извика младият човек, като скърцаше със зъби, — мразя ви и пак ще повтарям: ако ме оставите жив, ще унищожа цялото ви семейство!

— Ще видим, но дотогава ще си получиш заслуженото!

В този момент двамата синове на старика се хвърлиха върху младия човек и като го стегнаха в собственото му сарапе, понесоха го към реката.

Торибио нищо не продума, не помръдна, лицето му пребледня като на мъртвец, чертите му се изкривиха от злоба.

— Къде ме носите? — запита той, като се намери на лиановия мост.

— Сега ще видиш! — отвърна старикът, като запуши цигара.
Насред моста шествието спря.

— Тука, тука! — обади се старецът, като разтваряше лианите.

— Какво мислите да правите? — попита още веднъж Торибио.

— Ще те хвърлим в реката и нищо повече.

— Мен? Ще ме хвърлите в реката?! Защо?

— Защото си луд и този студен душ ще ти помогне! — насмешливо отвърна дон Салвадор.

— О, недейте, това е ужасно!

— Защо се плашиш? Нали плуваш като риба, зная го. Пази се да не попаднеш на някой алигатор, каквито тук има в изобилие!

— По-добре ме убийте с пушка или с нож.

— Не, казах вече, че не искам да си мърся ръцете с кръвта ти — добави жестокият старик, — по-зле ще бъде за теб, ако попаднеш в устата им. Ако успееш да излезеш на брега, внимавай да не стъпиш на моя земя, защото ще те посрещнем с пушечен огън. Хайде, на добър час! Гледай да не попаднеш още веднъж в ръцете ми! — После, като се обърна към синовете си, им рече: — Ще отида на наблюдавам край реката и когато ви дам сигнал, веднага го хвърлете в реката.

— Добре, татко! — отвърнаха заедно синовете.

— Довиждане, приятелю Торибио! — насмешливо извика старецът и бързо закрачи към брега.

Когато братята останаха насаме с осъдения на смърт нещастен младеж, те мълчаливо се спогледаха.

Торибио мълчеше. Странната смърт, която му предстоеше, сломи силите му и той дори не се опита да моли за милост.

В това време братята си пошепнаха нещо.

— Слушай — заговори тихо Рафаел, като се наведе над нещастника, — брат ми Лоп и аз сме против искането на баща ни, но не посмяхме да се противим. Кажи ни, умееш ли добре да плуваш?

— Да, но то не може да ме спаси, щом нямам оръжие, с което да се браня.

— Но ако имаш нож? — запита Рафаел.

— О, ако имах нож, бих се спасил: алигаторите са плашливи.

— Тогава вземи си ножа! Ето го! — каза Лоп.

— Истина ли? Нима ми връщате ножа? — радостно викна младият човек.

— Вземи го по-скоро!

Торибио с радост сграбчи ножа си.

— Няма да забравя, че на вас дължа живота си! — извика той.

— А най-важното е да не се навърташ вече около нашия дом! — каза дон Рафаел. — Да, друг път няма да можем да те спасим!

— Благодаря, имате добро сърце! Благодаря, благодаря ви!

— Хвърляйте! — чу се гръмкият глас на стареца.

— Вземи ножа между зъбите и не ни пречи! — пошепна на нещастника дон Рафаел.

— Да, да, благодаря за съвета! — със задоволство се обади Торибио.

Торибио захапа ножа, както го посъветва дон Рафаел.

— Сбогом! Кураж! — пожелаха му шепнешком двамата братя и като издигнаха Торибио на ръце, прекараха го през отвора, направен в преплетените лиани, и така го хвърлиха във водата, че да падне на крака.

Водата изплиска от тежкото падане на тялото. Младите хора бързо отидоха при баща си. Той стоеше наведен над водата, устремил поглед към нея.

— Най-послед! — извика старецът. — Ще видим какво ще прави сега!

Младите хора весело се спогледаха.

Наистина дон Торибио се показва над водата и мощно заплува срещу течението. Изведнъж нещо изплиска, водата се развълнува и два грамадни алигатора се появиха над водата. Единият се движеше вляво, другият — вдясно от нещастния плувец.

— Ха, сега вече става интересно — зашепна старецът. Дон Торибио се гмурна с небивала бързина.

— Свърши се! — добави старецът, като постоя няколко секунди. — Не трая дълго!

Ето че дон Торибио отново се появи над водата и заплува с всичка сила.

Когато той се гмурна, и алигаторите сториха същото, но само след няколко секунди изплуваха с коремите нагоре — и двата мъртви.

— Какво значи това? — извика дядото, като изгледа синовете си недоверчиво и дори подозрително. Но и те бяха учудени и разочаровани като самия него.

— Да вървим у дома! Нямаме никаква работа тук! — ядосан изкрещя старецът, като изкачваше стръмния бряг. — Ясно е, че тази птица ще избегне нещастieto.

---

[1] Сарапе — наметало (исп.) — бел. ред. ↑

2

Първите утринни лъчи украсиха с блед опалов цвят гигантските латании и палмите в гората. Парите на прозрачната мъгла трептяха от тихия утринен ветрец над сънливата река, все още тъмна от сенките на гъсто сведените над нея дървета. По всяка тревица, по всяко листенце трепкаха светлите капки на росата. Сред вейките се чуваше шумът на пробуждащите се птици и някаква смътна хармония на плахи звуци изпълваше въздуха. Минута-две и тази смътна мелодия ще се превърне в гръмлив, радостен и тържествен концерт на стотици гласове, поздравяващи изгрева на слънцето, този царствен светлик, чиито златни лъчи разливат навсякъде животворна сила.

Зад един завой на реката се показва огромна кола с големи и тежки колела от цяло парче дърво, запрегната с чифт едри волове. Животните проточено мучаха, подушили мириса на сочната трева, която приятно дразнеше обонянието им. До колата бавно крачеше петдесет, петдесет и пет годишен мъж с атлетично тяло, с мрачно навъсено лице, което още от пръв поглед будеше недотам приятно впечатление.

Изведнъж той трепна и спря колата: на няколко крачки встрани от водата излезе човек и като стъпи на брега, отърси се като мокро куче. Дрехите му съвсем бяха вир-вода, а в ръка държеше грамаден нож.

Той не видя приближаващата кола, машинално огледа околната местност, без да види нещо пред себе си, защото дългите мокри коси му закриваха очите и му пречеха да вижда. Тоя човек беше самият дон Торибио, или Калаверас. Като заби три пъти ножа си в земята до самата дръжка, за да го почисти добре, мушна го в пояса си. След като привърши всичко, готов бе да се изтегне на тревата, но изведнъж чу рязко и отсечено изсвирване, което го накара да вдигне глава и да се огледа.

От близките храсти се появи с дълъг бич в ръка човекът, който се движеше зад колата, а сега я бе оставил в храсталака.

— А-а — викна младият човек, — дон Хуан Педросо!

— Същият, момко — отвърна дон Хуан. — Видях те, когато излизаше от водата като скитник по крайбрежието на Сан Блас, и се питах дали не си побъркан да се къпеш, преди да съмне, в такова място, където няма кой да ти се притече на помощ, и в река, която гъмжи от алигатори.

Дон Торибио мълчаливо се усмихна.

— Може би някой от твоите многобройни врагове се е хванал на бас, издебнал те и те е бутнал в реката за храна на алигаторите! Хм! Какво ще кажеш?

— Ще кажа, че жестоко се лъжете, сеньор дон Хуан!

— Е, еі Тъй ли? — засмя се възрастният.

— Защо да лъжа, а още повече вас, сеньор Педросо? Мисля, че никой не ви е натоварил да ме контролирате!

— Вярно, вярно, момко, но нали съм твой приятел, затова се интересувам. Ако не се лъжа, тук се крие някаква любовна история с някоя красавица, дори бих могъл, ако искаш, да спомена името ѝ.

— Сега сте още по-далеч от истината, сеньор! — отвърна младият човек, сдържайки нервния си трепет.

— Хм, аз пък мислех, че се влачиш подир племенницата на Салвадор де Кастильо и твърде възможно е...

— Какво е възможно според вас?

— Че дон Салвадор и синовете му, които, както знаеш, не те обичат, са те накарали при свиждането с красивата Асунта...

— Свиждане с Асунта! Да не си полудял?!

— Съвсем не, мога напълно да те уверя, драги Торибио. Съветвам те, недей забравя, че тук, в гората, дърветата чуват, а листата виждат. Колкото и да се крием, все някой ще ни види и чуе!

— Твърде е възможно, не споря, но тези, които са го казали, изглежда, че лошо са чули и видели. Доня Асунта наистина е красива, но съм я виждал всичко на всичко два пъти в черква и съвсем не я познавам. Пък и в нашите гори не липсват красиви девойки!

— Да, но аз не познавам друга, тъй красива като Асунта Маркес.

— За бога! Ами Леоиа?

— Хм! Какво каза? Леоиа? Защо споменавах дъщеря ми?... Не ухажвах ли и нея?

— Не, искам само да кажа, че и красивата Асунта има съперници.

— Хм, хм! Не разбирам... а прочее Леона не е девойка, която забравя своите задължения, и...

— Какви чудати мисли пълнят главата ви, дон Хуан! Много по-добре познавам дъщеря ви, нали сме израсли почти заедно!

— Точно затуй. Знай, че не искам да приказвам празни приказки!

— Знайте само, дон Хуан, че ако почна да задилям дъщеря ви, то ще е с желание да се ожения за нея.

— Е, туй ме кара още да се държа добре с теб, момче! Зная, че въпреки твоите недостатъци все пак имаш някои качества, които те спират да съблазниш дъщерята на човека, който ти е бил почти баща! Но все пак за мен не е ясно как си попаднал в реката, щом като враговете ти не са пожелали да те хвърлят на алигаторите. — Ако речем, че предположението ви е вярно, как мислите, щях ли да имам този нож? Щях ли да се оставя на някого, докато мога да се браня? Не щях ли най-малко да бъда ранен, дрехата ми да бъде разкъсана в борбата и вместо да плувам срещу течението, което едва сторих, щях да плувам надолу, ако приемем, че враговете са забравили да ме вържат, преди да ме хвърлят в реката.

— Тъй е, но все пак ми се вижда невероятно!

— Тома неверни! — с усмивка забеляза младият човек. — Щом искате, с две-три думи ще ви разкажа цялата история.

И той продължи:

— Знаете, разбира се, както всички, че имам страшен характер и че съм готов пред всекиго да отстоявам капризите си. От един месец ме преследва мисълта да премеря сили, ловкост и пъргавина с алигаторите. Знаете, че плувам като риба и страстно обичам да се къпя по всяко време! И реших да опитам дали ще ми попречат алигаторите да се изкъпя в реката. Бях убеден, че човек, който е смел и решителен, винаги ще може да се справи с тези чудовища. Нощес, като се връщах от Сан Блас, вървах по брега на реката и неволно гледах във водата, където пляскаха и играеха алигаторите. Изведнъж, без да зная защо, прострях моето сарапе на брега, сложих отгоре пушката, паласката и всичко друго и като извадих ножа, който захапах между зъбите, се хвърлих в реката.

— Е, ами алигаторите?

— Те не закъсняха да се появят. Бяха два, дочаках ги и щом се доближиха, гмурнах се във водата, заврях се под единия, разпрах корема му, после на другия. Тъй се справих с пет алигатора. Другите, като видяха, че не бива да си играят с мен, избягаха. Ето, един от тях излезе да умре на брега.

— Наистина! — извика дон Хуан, като отправи поглед към мястото, показано от дон Торибио. — Ще го откарам с колата си у дома! Нали месото на алигатора е извънредно вкусно!

— Зная!

— Слушай, момко, хайде да отидем в моята колиба, жена ми майсторски ще изпече късове от него!

— Благодаря, с удоволствие бих се съгласил, не сега ми е невъзможно, защото не искам да изгубя коня и оръжието си, оставих ги на мястото, където влязох да се къпя.

— Да, прав си, съвсем не помислих за туй! Какво мислиш да правиш сега?

— Като си почина, отново ще преплувам да потърся коня и оръжието си.

— Хм, момко, туй значи да злоупотребиш с божиято търпение! Щом си решил тъй, никой не може да те разубеди! Почивай си, пък аз ще се заловя да оправя алигатора, ела довечера у дома, ще те чакаме за вечеря!

— Добре, непременно, сеньор Педросо.

Мъжете се сбогуваха. Дон Торибио, като се обърна, легна на тревата и веднага заспа под сянката на клонесто дърво, защото слънцето бе вече изгряло и почваше да става горещо.

Дон Хуан Педросо, като разсече с брадва гигантския алигатор, го хвърли в колата си п потегли, като още веднъж повтори поканата си към младия човек, но той спеше дълбоко и нищо не чу.

Алигаторите му бяха оставили доста работа, не случайно се умори. Тия грамадни земноводни, които живеят в реката и лагуните, са твърде опасни и свирепи. Понякога нападат и човека, макар да не е във водата.

Дон Торибио спеше вече три часа, когато го пробуди конски тропот съвсем близо до мястото, където лежеше. В първия момент не можа дори да си спомни как е попаднал тук, под това дърво, но скоро всичко му се проясни, неволно сви вежди, когато вдигна глава и видя

пред себе си дон Рафаел Кастильо, който държеше поводите на два коня.

За миг дон Торибио скочи на крака и като кимна мълчаливо с глава към дон Рафаел, сложи ръце на гърди и зачака обяснение.

Тези млади хора бяха почти на една възраст; дон Рафаел бе красив, строен младеж с упорито гледащи дълбоки черни очи и под тези привидно гъвкави и изящни форми се криеше немалка сила.

— От призори ви търся навред, дон Торибио! — каза най-приятелски новодошлият. — Много се безпокоях за вас. Радвам се, че ви виждам бодър и здрав.

— Благодаря ви, сеньор Рафаел! Можех благодарение на вас и вашия брат да избягна сигурна смърт, което никога няма да забравя! Мога ли да зная защо тъй ревностно сте ме търсили сега?

— Да — отвърна младият човек, малко разочарован от официалния тон на своя събеседник, — както ви казах вече, безпокоях се за вас, не знаех жив ли сте. Още повече, оставихте в ръцете ни вашето сарапе и сомбреро, които искам да ви върна. Освен това брат ми, като минал край лиановия мост, случайно намерил коня ви — това красиво и благородно животно. Помислихме си, че твърде ще се зарадвате, като го видите отново, и аз го вода, както виждате!

— О, благодаря, благодаря, дон Рафаел! — извика развълнуван дон Торибио. — Извинете за студенината ми в първия момент: сам не зная какви глупави мисли се въртяха в главата ми, когато ви видях. Изглежда, още съм под впечатленията от нощното събитие! Извинете още веднъж, вие и брат ви сте добри и великодушни и не зная кога и с какво бих могъл да ви се отплатя. Вярвам, че бог ще ми помогне да мога и аз да ви служа!

— Извинете, но още не съм свършил — усмихна се дон Рафаел, — по време на нашата борба счупих пушката ви, а огнестрелното оръжие тук е рядко и скъпо, особено сега, когато дори с пари трудно може да се купи пушка. Зная, че ловец без пушка може да умре от глад в гората; мисля, че и вие също сте ловец.

— Да, доста съм беден, за да мога да си купя друга пушка, преди да минат няколко месеца. Ако искахте, можехте да ме убие, но предпочетохте само да ме обезоръжите. Признавам, че напълно съм заслужил този жесток урок... Но да не говорим за туй!

— Не, напротив, да поговорим още малко.

— Както обичате, но защо? — с тъжна усмивка каза той.

— Недейте мисли, дон Торибио, че настоявам за този разговор, за да засиля още повече чувството ви на съжаление за тази загуба. О, не!

— Не се оправдавайте — прекъсна го дон Торибио, за тези няколко часа можах толкова да ви опозная, че ви смятам, повтарям, не само за мой спасител, но и за човек с благородно сърце и възвишена душа. — Щом е тъй — подзе засмян дон Рафаел, — позволете ми поне да заменя строшената от мен пушка с тази!

— Сеньор! — извика дон Торибио.

— О, не ми отказвайте, моля ви. Имам няколко такива пушки и вярвайте, че тази е най-хубавата. Обаче тя не е подарък, а само замяна. Нали счупих пушката ви. Да не спорим повече, щастлив съм, че се съгласихте да приемете тази пушка. — С тези думи дон Рафаел връчи на дон Торибио една съвсем нова чудесна пушка. Той почна внимателно да я разглежда.

— Тази пушка е скъпа. Освен туй е доста ценна! — радостно извика той, след което лицето му изведнъж се натъжи и като я върна на своя великодушен враг, той каза:

— Извинете, дон Рафаел, но не мога да я взема.

— Защо?

— Защото тя е твърде скъпа. Моята бе една проста стара пушка, която случайно купих за една унция^[1] от някакъв английски капитан.

— Преди да откажете, изслушайте ме — бързо възрази дон Рафаел. — Един френски кораб потъваше край нашите брегове от страшен ураган. Брат ми и аз случайно се намирахме близо до Сан Блас. Без да мислим за опасността, която ни заплашваше, седнахме в една лодка и отплувахме към потъващия кораб; после с божията помощ го изтеглихме благополучно до порт Сан Блас. Тъй спасихме не само кораба и ценния му товар, но и капитана с целия екипаж. Наистина, то бе само един щастлив случай. Като искаше да ни се отблагодари и като видя, че не искаме да приемем никаква парична награда, капитанът настоя всеки от нас да вземе по един сандък пушки и по сандък с пистолети от Версайския завод, който е на първо място в Европа. Той насила заповяда да свалят на брега четирите сандъка, като ни уверяваше, че нямаме право да отказваме оръжието сега, когато цялата наша страна е въстанала и има нужда от оръжие. Мисълта на

капитана бе ние да раздадем оръжие на ония наши приятели, които имат нужда от него. Тъй че сега, когато, ви предлагам това оръжие, аз само изпълнявам едно желание на капитана. Още веднъж ви моля да вземете пушката, а тоя чифт пистолети са от брат ми, Лоп. След всичко, което чухте от мен, няма да бъдете прав да откажете оръжието! — При тези думи той повторно подаде на Торибио пушката и чифта пистолети, които извади от пояса си.

— Какво да правя, трябва да ви се подчиня! — отвърна полушеговито, полурадостно младият човек.

— А сега, надявам се, че ще се разделим като приятели! — каза дон Рафаел, като му протегна ръка.

— Да, сеньор, вие и брат ви бяхте твърде великодушни към мен! — отвърна Торибио с най-сърдечен и задушевен тон.

— А баща ни?

— Баща ви — повтори цял пребледнял младият човек — бе жесток към мен и неумолим към моята вина, за която твърде жестоко бях наказан с онова, което чухте от устата на вашата прекрасна сестра доня Асунта.

— Да, вярно е — съгласи се дон Рафаел, — баща ни е стар и добър, но само неумолим и непреклонен, както повечето хора на негова възраст. Нима тъй силно го мразите за неговата избухливост, за която и той сега съжалява, вярвайте!

— Няма да бъда прав, ако възненавидя баща ви, дон Рафаел. Ще се помъча да забравя онова, което искаше да ми стори, като помня как вие и брат ви постъпихте с мен. Пък и той ще се успокои, защото след два дни аз няма да бъда вече в тукашните гори; ще ги напусна, може би завинаги! — добави той, сърдечно сломен.

— Как?! Искате да напуснете горите, където сте се родили и сте живели щастлив и свободен живот?

— Да, налага се — въздъхна Торибио. — Искам всичко да забравя и да бъда забравен. До този момент животът ми не бе такъв, какъвто би трябвало да бъде. За много неща сам съм си виновен. Доня Асунта каза истината: аз съм долен човек, но искам да изкупя миналото си. Днешният урок не е изгубен за мен!

— Кажете ни какво ще стане с вас в чуждите краища, които не познавате?

— И аз не зная! Но Бог, който вижда разкаянието ми, ще ми помогне, уверен съм. Един смел човек на добър кон и добре въоръжен никъде не пропада, още повече у нас. Твърде възможно е да отида или при мексиканците, или при испанците.

— Помислете добре: това е един сериозен въпрос! — Всичко обмислих, дон Рафаел! Ще замина може би още тази вечер, затуй приемоте моя последен поздрав и сърдечна благодарност, и ако позволите, още няколко думи...

— Моля!

— Дори ако това се отнася за доня Асунта? — с горчива усмивка запита Торибио.

— Защо не? Ще ѝ предадем точно вашите думи.

— Благодаря. Кажете ѝ, че нейните упреци ме направиха съвсем друг човек, че напускам родните гори със сърце, изпълнено със скръб, като се надявам, че скръбта и страданията ще ме преобразят. Предайте ѝ, че моето най-горещо желание е да я видя щастлива и че аз винаги ще се моля за нейното щастие.

— Всичко ще ѝ предам, дон Торибио!

— Благодаря ви, сеньор! Простете, може би няма да се видим вече!

— Кой знае! Може би ще се видим някъде много по-рано, отколкото мислите; казват, че испанците вече идвали насам.

— Дай, Боже, да не припарят тук!

— Амин! От все сърце го желя! Прощавайте и всичко хубаво!

— Благодаря! Бог да ви пази!

Младите хора силно стиснаха ръцете си, казаха си още няколко думи, след което дон Рафаел се метна на коня си.

— Довиждане! — извика той, като пришпори своя мустанг.

— Сбогом! — тъжно отвърна дон Торибио, но другият вече не го чу.

Щом дон Торибио остана сам, случи се нещо небивало.

Този горд и твърд човек изведнъж свали от себе си маската на стоицизма и като доближи коня си, прегърна шията му и почна особено ласкаво да го милва, да му говори като на човек, като на близък приятел и заплака... Този прекрасен кон бе едничкият му верен другар, към който бе привързан с цялата си душа, върху благородното

животно изливаше цялата си любов, която не намираше върху кого да прояви.

Преди няколко години дон Торибио по време на своите дълги пътувания из Сонор и тайнствените дебри на Аризона случайно попадна на стадо степни диви коне. След като подгони, улови с ласото си най-хубавата кобила, на която даде известното име Линда.

Чистокръвен степен мустанг, Линда същевременно бе гиздав походен кон, неуморим и издържлив, стегнат, лек и рядко красив. Дон Торибио едва ли не го боготвореше; грижеше се за него като майка за любимото си дете и умното животно разбираше всяка негова дума и движение, подчиняваше му се с особена готовност.

Един богат и виден испанец, очарован от небивалата красота на Линда, предложи на дон Торибио хиляда и петстотин пиастра, които представляват цяло състояние за един такъв авантюрист, който живее ден за ден с каквото му попадне. Но младият човек рязко отказа да се раздели с коня, въпреки че настойчивият купувач все повече и повече увеличаваше цената, докато утрои първата сума. Но и тази голяма сума не съблзни дон Торибио. Освен това, боейки се да не би именитият испанец да нареди да откраднат коня, който не може да купи с пари, дон Торибио, без да каже никому, скоро напусна мястото, където живееше настойчивият купувач.

По стечение на обстоятелствата веднъж, когато дон Торибио бе на лов, срещна един вожд на команчите, собственик на красив жребец, който по нищо не отстъпваше дори на Линда. Чрез различни и не особено ценни подаръци дон Торибио се сдоби с това, което желаше. След дванайсет месеца Линда му роди прекрасно жребче, което нарече Линдо. Дон Торибио прояви към жребчето най-нежни грижи и благородното животно толкова се привърза към господаря си, колкото и той към него. Линдо стана на пет години и дон Торибио от една година го яздеше, а Линда преди пет месеца почина от кръвоизлив. Дон Торибио дълго плака и тъгува за любимия си кон; зарови го дълбоко в земята и мястото затрупа с тежки камъни, за да не го изровят хищните зверове.

Трябва да се живее в степите и горските дебри на американските савани, за да се види колко е скъп конят за своя ездач, как може да се привърже към него, как това благородно животно може да стане най-близък и скъп другар на човека, попаднал самотен сред безлюдните

степи и заспалите девствени гори. Човек, който изгуби тук коня си, е обречен на сигурна смърт. Кой ще му посочи без този верен спътник и водач непознатия брод на реката? Кой ще открива завеяните в пясъка следи? Кой ще намери пътя и ще го прекара през непроходимите мочури и блата? Кой, ако не верният кон? Дон Торибио тъй обичаше коня си и тъй вярваше в него, че никога не го връзваше и не спъваше краката му. В оная нощ, когато отиде на свиждане с доня Асунта, трябваше да го върже за едно дърво, защото конят щеше да тръгне след него. През цялата нощ се безпокоеше за съдбата на коня си, а когато дон Рафаел го доведе, дон Торибио тъй се зарадва, че едва сдържа вълнението си и в душата си реши да остане вечно признателен на човека, който му върна коня.

Когато премина първата му радост, че видя Линдо, дон Торибио облече отдавна изсушените на слънцето, дрехи, оправи се, колкото можа, и като наметна своето сарапе, весело се хвърли на седлото и полетя към колибата на дон Хуан Педросо, на пет-шест мили от мястото, където се намиреше дон Торибио.

След като се отдалечи малко, дон Торибио поразмисли, че понеже е още рано — около три часа след обяд, няма защо да бърза. Нещо повече, от вчера не бе турял троха хляб в уста и нямаше да бъде лошо, ако спре край потока под сенките на високите палми и потърси в дисагите нещо за ядене. След проверката се оказа, че се намират два-три морски сухара, малко козе сирене и едно красиво и голямо шише, за съжаление празно, но тютюн и царевични листа имаше в изобилие.

Американците са народ твърде умерен в храната и в пиенето на вино; много малко им трябва, за да поддържат живота си. Затова, имайки предвид обилната вечеря, младият човек реши да изяде своите хранителни запаси, като не забрави да подели братски сухарите с Линдо. Като пийна вода, смесена с ракия, дон Торибио сви цигара и запуши.

Но преди да помисли за себе си, младият човек отпусна коня си и го остави на воля да се наслади от сочната зелена трева.

В седем часа вечерта, тоест скоро след залез слънце, дон Торибио спря коня си пред колибата на Хуан Педросо. Там вече го чакаха. В момента, когато слезе от коня, вратата на колибата се отвори и на прага се появи приветливо засмян дон Хуан.

— Добре дошъл, момко, отдавна те чакам, дори взех да се безпокоя, че няма да дойдеш.

Този път старият ловец говореше със съвсем друг тон в сравнение със сутринта. Сегашният добродушен и сърдечен тон съвсем не му прилягаше, което Торибио много добре знаеше. А понеже привидната любезност на старика му се видя подозрителна, младият човек реши да се държи нащрек, но разбира се, с нищо не се издаде, че вижда в държанието на старика нещо особено.

Когато отведе коня си в яхъра, разседла го, изтри го, той му даде храна, като всичко вършеше бавно и кратко отвърщаше на стареца, който стоеше при вратата на яхъра.

— Е, сега съм готов! На вашите услуги съм, драги домакине! — каза дон Торибио. — Извинете, че толкова дълго се занимавах с моя Линдо, но нали знаете колко се обичаме с него.

— Да, момко, не виждам нищо лошо в туй, всеки ездач трябва да се грижи за коня си.

— Радвам се, че и вие мислите като мен — отвърна младият човек, влизайки с в голямото помещение, — а къде е доня Леона, защо не я виждам?

— Не се безпокойте за нея, момко! — отвърна с привичен сарказъм старикът. — Тя е в кухнята и сега ще дойде. Както виждаш, масата е сложена и само теб чакаме!

— За бога, нима не го знаех? — отвърна с усмивка дон Торибио.

Тук ще кажем няколко думи за пояснение на току-що произнесената от дон Хуан фраза: „Ти виждаш, че масата е вече сложена.“

В отдалечените от столицата полудиви провинции на Мексико преди тридесетина години под тези думи се разбираше нещо съвсем друго от онова, което сме свикнали да разбираме. Дори в самото Мексико преди двайсетина-трийсет години най-богатите жени от висшето общество с готовност се хранели в кухнята заедно с прислугата от обща чиния, като вадели с ръка късовете, без да си служат с нож или вилица.

У дон Хуан тая привичка съществуваше още по-рано. За маса служеше рогозка, постлана на пода, а три царевични тортилас^[2] заместваха чиниите и сочеха местата на гостите и домакините.

Не се виждаха нито чашки, нито питиета. Мексиканците сядат на масата, без да пият нещо, а го пият след обяда или вечерята. Срещу всяка от трите царевични тортили имаше по една суха баничка от царевица, която служеше за подложка и чиния, а после да бъде изядена на закуска.

Този чудат начин на хранене е завещан на мексиканците от испанците, които пък го усвоили от арабите старите владетели на Испания. В Изтока и досега е запазен този обичай: в Египет, Турция, Персия, Гърция, дори в Индия. Но на Изток е прието да се измиват ръцете преди ядене, докато у мексиканците този хигиеничен обичай не съществува.

При последните думи на стареца една от вътрешните врати се отвори и се показа млада осемнайсетгодишна девойка, извънредно красива. Но в нейната горда и надменна, енергична и малко сурова красота имаше нещо властно, импониращо. Нейният огнен поглед излъчваше някаква загадъчна морна нежност, но вечно засмяната, разкошна алена уста понякога изразяваше нещо много по-друго от нежност и ласка.

Стъпката ѝ, горда и величествена, имаше онази неподражаема гъвкавост, присъща, види се, на всички андалуски; нейният мил и мелодичен глас звучеше понякога твърдо и решително, преливащ се в контраалтови тонове Тази несравнимо красива девойка едновременно привличаше и отблъскваше, за нея напълно можеше да се каже, че е и ангел, и прекрасен демон: тъй силно бушуваха в младата ѝ душа огнено-бурните страсти.

— А — обади се тя, като весело се обърна към дон Торибио, — трябваше една случайна среща с татко, за да ви припомни за нашето съществуване.

— Не говорете тъй, Леона — отвърна любезно младият човек, — всеки, който ви е зърнал поне веднъж, би желал, постоянно да ви вижда!

— Ще благоволите ли да чуете?! Кой ви е научил да говорите тъй сладко и тъй хубаво? Дали не е доня Асунта? Предупреждавам ви, сеньор, за мен туй са напразни усилия!

— Колко сте лоша — шеговито добави младежът, — не напразно ви наричат Леона^[3]. Изглежда, че обичате да хапете всички, които ви обичат!

— Да, да, момко — подкрепи го старикът, — обаче е време да вечеряме, ще стане късно!

— Веднага, татито — обади се девойката, все тъй весела. — Нали чаках да дойде този хубав момък, тъй любезен — издума тя й изчезна зад вратата.

— Какъв мил характер у тази девойка! — извика след нея старият ранчero. — Колко щастлив баща съм аз!

„Хм! — помисли си дон Торибио. — Какво значи туй? Навярно става нещо: днес просто не мога да позная този стар хитрец! Във всеки случай ще бъда нащрек: вижда се, че иска да ми устрои някоя мръсна игра! Не можах да видя доня Мартина — продължи той на ум, — дали не е болна?“

— Жена ми почиства кухнята, скоро ще я видиш. Тя ще ни прислужва. А, ето я и нея.

И наистина в стаята влезе жена, която носеше с две ръце грамадно кипящо блюдо. Не беше млада, но мършавото ѝ жълто лице я правеше още по-стара. Това бе Мартина Педросо, съпруга на нашия ранчero. Като млада е била твърде красива жена, но сега от лош живот, от мизерия и други причини, които не съобщаваше никому, наистина изглеждаше страшно грозна.

Прочее, такава е участието на всяка жена в тези знойни слънчеви южни страни: колкото на младини е по-красива и по-прелестна, толкова по-грозна става на старини.

Изглежда, че доня Мартина бе приятна на младия човек, с когото размени няколко думи. После, като използва момента, когато мъжът ѝ бе зает с нещо странично, за миг се наведе над дон Торибио и пошепна:

— Пази се, момче!

Сетне сложи чинията на масата точно по средата и викна:

— Можете да седнете!

„Да, не съм се лъгал. Против мене се крои нещо!“ — пошепна си дон Торибио.

Седнаха да вечерят.

Всеки взе своята суха, тънка и още гореща питка, протегна ръка и тури от чинията онова късче, което му хареса.

Първото ядене бе, разбира се, неизбежно боб с индийски чер пипер, което се среща навсякъде в Мексико. След това доня Мартина

сложи на масата къс от печен алигатор, също посипан с пипер, козе сирене и плодове: банани, ананаси, гуяви, лимони и други. Плодовете се купуваха от пазара в Сан Блас, защото жителите на тая страна избягват градинарството и поддържат с гражданите връзки, за да разменят дивеч срещу плодове.

Началото на вечерята премина в мълчание; всички бяха гладни и ядоха с апетит. След като се нахраниха и донесоха сирене и плодове, започна оживен разговор. Самият разговор, шеговит и злъчен от страна на младата девойка и неизменно сдържан и любезен от младия човек, го убеди, че приключението от миналата нощ бе известно не само на дон Хуан, но и на Леона. Дон Торибио отричаше, бранеше се, доколкото можеше и упорито поддържаше оная версия, която поднесе на старика дон Хуан. Той малко участваше в разговора между младите хора; само одобряваше техните остроты и бележки с намигване и смях, и усилено посрбваше вино, като не преставаше да пуши цигара след цигара и се опитваше да налива в чашата на госта, но той упорито отказваше да пие.

Дон Торибио изобщо бе предпазлив човек, а понеже доня Мартина го бе предупредила за възможната опасност, той стана още по-предпазлив. Като разговаряше с доня Леона, той постоянно мислеше как да се изскубне от това място.

Най-после към девет вечерта младата девойка стана и с ироничен тон се сбогува с дон Торибио, като му каза, че отива да си легне. Доня Мартина се бе прибрала в стаята си, но преди да излезе, многозначително изгледа младия човек и без да я видят другите, допря пръст до устните си.

Мъжете останаха сами.

Дон Торибио постоя една минута след излизането на доня Леона и също стана.

— Как, и ти ли напускаш масата; момко? — попита дон Хуан.

— Да — отвърна дон Торибио, — трябва да се пораздвижа.

— Прекрасно, но мисля, че то няма да ти попречи да изпиеш с мен чаша вино или ракия.

— Благодаря — каза дон Торибио, — знаете, че не пия.

— Да, сега ми се виждат съвсем мокра кокошка, а по-рано не се боеше от чаша добро вино.

— Не споря, но всичко мина и замина, виното и ракията са лоши съветници, на които съвсем не се доверявам. Дано никога не опитам нито едното, нито другото!

— Глупости! Виното весели сърцето, а ракията ни прави да виждаме всичко в розова светлина. И тъй, да вдигнем чашите, момко!

— Нито капка! Казах — вече, че няма да пия.

— Ех, както искаш. За твое здраве! — И старикът пресуши чашата си. Тя не бе първата чаша, затова според неговия израз дон Хуан започна да вижда всичко в розова светлина.

— Слушай, я поседни! — обърна се той към младия човек.

— Защо?

— Да си поговорим и да посрѣбнеш.

— Но аз не пия!

— Ех, все едно! Ще пиеш чиста водица!

— Но и вода не искам, пък и късно стана вече. — Не е ли все едно за нас?

— За вас може да е все едно, но за мен — не! Чувствам се уморен, а пък имам повече от три мили до дома.

— Какви ги разправяш, момко? — прекъсна го старикът с преплитащ се език. — Мислиш ли, че тъй лесно ще те пусна?

— Ех, дявол да го вземе, нали вече е време!

— Какво от туй? Можеш и тук да преспиш! Място има.

— Благодаря, предпочитам да се прибера у дома.

— Винаги можеш да го сториш! И там никой не те чака!

— Кой знае?!

— Поседни, момко, искам да ти кажа нещо.

— Да ми кажете, на мен? — повтори младият човек и наостри уши.

— Да, нещо сериозно!

— Да се говори за сериозна работа, след като е изпито толкова вино, съвсем не сте във форма!

— Не, не чувствам се отлично! Зная, че ти си едно славно момче, искам да те взема за съдружник, за да спечелиш изведнѣж четири хиляди пиастри. Хм, какво ще кажеш?

— Много добре, ако е истина, но сега главата ми се върти.

— Мислиш ли? — засмя се старикът. — Не, грешиш, пък и работата съвсем не е рискована.

— Е, както кажете! Съгласен съм, че не е тъй. Само ще ми позволите да си отида, защото виждам, че се подигравате с мен, дон Хуан.

— Не, ще видиш! Давам ти честна дума, че няма да съжаляваш, ако ме послушаш. — И старикът хвана младия човек за наметката. Сарапетото се отвори и се показаха два дълги пистолета, които дон Торибио бе мушнал в пояса.

Щом ги видя, старикът неволно потрепера, после, като изглежда иронично младия човек, добави:

— А, прекрасно оръжие имаш! Ха-ха! Отде си го пипнал, дявол да го вземе?

— Не съм ги откраднал — сурово отвърна младият човек, — а ми ги подариха. Виновен съм за смъртта на няколко души, но крадец никога не съм бил! — тъжно отвърна той. — Никога не вземам чуждо.

— Да, да, не те виня. Зная, че не си крадец. Е, доволен ли си?

— Не, веднъж го казахте, значи мислите, че съм крадец.

— Съвсем не, дявол да го вземе! Никога не съм мислил подобно нещо! Обаче да си дойдем на думата.

— Не, то не ме интересува.

— Но трябва да ти обясня всичко.

— Не желая. Отказвам се!

— Защо тъй? — запита старикът, като сви вежди. — Не ми ли вярваш?

— Не, не, чисто и просто не искам да участвам.

— Хаа! Чудно! Навярно си забогатял?

— Аз ли? — засмя се младият човек. — Засега имам две златни унции и шест пиастра.

— И при това положение ти се отказваш от две хиляди пиастра, които ще ти се паднат?

— Да!

— Е, тогава или си побъркан, или се подиграваш с мен!

— Нито едното, нито другото! При изгрев слънце заминавам.

— Ти заминаваш? За дълго ли?

— Завинаги.

— Как? Искаш завинаги да напуснеш горите, където си роден, където си израсъл?

— Да, трябва! Реших!

— Наистина. Сигурно са ти направили твърде примамливи предложения, щом решавааш да скъсаш с родните места.

— Никой нищо не ми е предлагал, нито обещавал: заминавам по свое желание и не искам повече да остана тук.

— Къде ще отидеш?

— Още не зная.

— Как не знаеш?

— Вярвай, не зная. Ще отида където очите ми видят.

— Виждам, че си полудял.

— Може би, не споря.

— Туй, за което ти говорих, е само шега. Искях да изпитам твоята честност. Но ти юнашки устоя на думата си, а това ме радва. Да си призная, твърде бих се затруднил, ако поискаше да ти поясня казаното.

— Вярвам, защото още от първите ви думи разбрах, че се шегувате.

— Е да, това беше само шега и нищо повече! — настоя домакинът. — И много добре ще сториш, ако на никого не споменеш за нея.

— Не съм свикнал да бърбям и...

— Не, не, зная — изведнъж го прекъсна дон Хуан, — но човек понякога неусетно се увеличи и говори повече отколкото трябва.

— Е, няма защо да се безпокоите от мен! Дори да кажа нещо, пак няма да бъде нещо лошо.

— Хм, кой знае, лошите езици може да ме обвинят, че искам някого да убия или ограбя.

— Да... — проточи глас младият човек — но по изгрев слънце си отивам и вече няма да се върна тук!

— Тъй, ти си отиваш... Всъщност отлично постъпваш! За такъв млад като теб няма нищо по-добро да потърси другаде работа.

— Значи намирате, че добре постъпвам, като напускам тези краища? — иронично запита младият човек.

— Да, за твоя полза. Да видиш свят и хора, туй дава на човек повече опитност и знание.

— Ех, драги ми. Отивам да приготвя коня.

— Върви, момко! Върви, но си дръж езика!

— Бъдете спокоен!

— Но ето какво, да не си отидеш, без да се сбогуваш с мен!

— Добре! — Торибио излезе от стаята, като остави ранчерото в обществото на шишетата, които, ако се съди колко усилено домакинът се занимава с тях, скоро трябваше да бъдат пресушени до дъно.

Дон Торибио бързо влезе в конюшната, като тихичко подсвирна. Едно цвилене бе отговорът и умното животно веднага почна да търси с муцуна рамото на господаря си.

— Е, ще вървим, Линдо! Ще вървим, мили мой! — добави младият човек, като зацелува ноздрите му и подаваше на своя любимец захар.

После грижливо оседла коня и като метна поводите върху седлото, излезе от конюшната, а Линдо тръгна след него като куче. Щом затвори конюшната, дон Торибио тръгна към къщата, но преди да стигне до нея, видя под бледата лунна светлина някаква бяла фигура, застанала неподвижно пред сайванта, в която веднага позна Леона. Веждите му се свиха: по лицето му се прочете досада и явно недоволство.

„Какво иска тя от мен? — помисли той. — А пък аз се надявах, че няма да я видя вече.“

Все пак продължи напред.

— Вие ли сте, Леона? — запита любезно той. — Да не сте болна? Мислех, че отдавна сте легнали да спите.

— Не! — тъжно отвърна тя. — Не съм спала и не съм болна, а чаках вас.

— Чакали сте мон, Леона? И да се видите с мен, рискувате да се простудите и заболееете? Влезте вкъщи, моля ви!

Девойката отрицателно поклати глава.

— Не! — рязко отвърна тя.

— Но баща ви е тук, не спи и какво ще стане, ако ни чуе?

— Ще ме убие. Защо ми е животът, когато не ме обичате, Торибио! — тъжно издума тя.

— Леона!

— О, бъдете спокоен — каза тя, като широко отвори вратата на голямата стая, — няма да ни чуе: той спи пьян и ще се събуди най-рано след няколко часа!

Наистина дон Хуан Педросо спеше пьян, прострян на пода.

— А майка ви? — каза младият човек.

— О, майка ми знае всичко! Тя долови любовта ми и аз трябваше всичко да ѝ призная. От нея никак не се безпокойте, дон Торибио, тя ме съжалява и плаче заедно с мен, като се мъчи да ме утеши, откакто узна, че сте ме изоставили.

Девојката съвсем се бе променила; нищо не бе останало от нейната надменност. Сега изглеждаше като кротко, любящо същество, изоставена жена, която плахо се опитва да свърже отново скъсаната, но скъпа за нея връзка с любимия човек.

— Както и да е, но неприлично е пред очите на баща ви...

— О, ако това ви смущава — с тъжна усмивка отвърна тя, — тогава да отидем там, под дърветата, където никой няма да ни види, нито да ни смущава!

— Не можем ли да отложим този разговор за друг път?

— Не — рязко отвърна тя, — не, трябва веднага да свършим всичко! Трябва днес да говоря с вас!

— Както обичате! — съгласи се дон Торибио.

— Благодаря! Почакайте ме една минута! — при тези думи тя с бег се втурна вкъщи и се върна с пушката на дон Торибио.

— Вземете — обади се тя, — сега няма защо да се връщате за нея у дома.

Младият човек мълчаливо взе пушката си и тръгна с Леона.

Линдо вървеше след тях.

Когато се отдалечиха на стотина крачки от дома, влязоха в малка гора, гъстите сенки на която напълно ги скриваха от чужди погледи.

Зъбите на младата девојка нервно тракаха, тя бе бледа, а очите ѝ мрачно горяха.

— Наистина, вие ме плашите, Леона — каза Торибио, — не ви ли е твърде студено?

— Нищо, изгаря ме вътрешен огън! — отвърна тя с някакъв загадъчен тон.

— Съжалявам, защо не почакаме до утре?

— До утре! — с горчива ирония добави тя. — Кой знае къде ще бъдете утре; не се опитвайте и сега да ме мамите, Торибио! Чух разговора ви с татко; стоях до вратата и нищо не продумах. Тръгнах след вас към конюшнията. Когато оставате самичък с Линдо, говорите му като на приятел, не го лъжете, нито пък мамите! — каза девојката,

като галеше с нежната си ръка шията на верния кон, който при нейното допиране нежно изцвили от удоволствие.

Младият човек, смутен, мълчаливо отпусна глава.

— И тъй, вие тръгвате, Торибио? — тъжно запита тя. — Кажете ми защо си отивате?

— И аз не зная — смутено отвърна той. — Тукашната гора ми става отвратителна, мразя я! Искам на всяка цена да напусна тези краища, макар сърцето ми да се къса.

— Вие ненавиждате мен, Торибио, а не гората.

— Ах, Леона! Как можете да говорите тъй? — извика той.

— Често съм чувала да се говори, че силната любов се превръща в омраза, а по-рано вие ме обичахте, Торибио! Това го чувствам също тъй, както сега чувствам, че не ме обичате.

— Грешите, Леона. Все още ви обичам.

— Да, като сестра и вече ми го казахте — тъжно добави тя. — Боже, дотук ли трябваше да стигнем е нашата безумна любов, каквато хранехте към мен и за която ми казвахте, че е вечна и безсмъртна!

— Леона, не говорете тъй!

— Или може би бягате от друга любов? — добави тя, запазвайки хода на мислите си, без да чува неговите думи. — Вие бягате от друга жена, която обичате, но която ви отбягва? Да, Асунта е твърде добра и много кокетна — тъжно добави тя, — малко ѝ е, че води за носа двамата си братовчеди, сега търси трети човек.

— Леона! — извика младият човек с треперещ глас. — Кои зъл демон ви учи да говорите тъй за една свенлива, скромна и добродетелна девойка с душа, светла като кристал?!

— А-а — злъчно поде Леона, — вие я защитавате? Прекрасно! Само то липсваше! Аз, разбира се, не съм свенлива, нито скромна, душата ми не е като кристал! Кой е виновен за това? Кой ме накара да забравя и тая женска свенливост, която тъй много краси една девойка? Кажете, дон Торибио, кой го стори? Каква нещастна страст ме накара всичко да забравя и ме тласна в бездната, където загивам? О, с каква магия можа тази девойка да ми отнеме своята любов? Че е добра — да, добра е, но и аз не съм лоша! Или любовта ѝ ви привлича? Но тя не само ви отригва, а дори ви презира! Знаете ли го?

— Леона! — викна младият човек и сърдито тропна с крак.

— О, сърдете се колкото обичате, оскърбявайте ме! Малко ме е грижа, сега мога всичко да ви кажа и сте длъжен да ме изслушате! Мен не можете да ме излъжете с оная глупава басня, която съчинихте за баща ми; зная всичко, което се разигра оная нощ между вас и Асунта: мен не можете да ме излъжете!

— Как?! — извика той. — Вие сте ме шпионирали?

— Защо не? — гордо отвърна тя. — Аз държа на чувствата си. Вие ме зарязахте, изоставихте, Торибио, затуй имах право да ви проследя, да науча коя е моята съперница, коя е жената, която ми ограби вашето сърце.

— Не, туй е ужасно, Леона! Тази постъпка е долна, отвратителна!

— Не е отвратителна, а справедлива! Искам да отмъстя и то е мое право. Искам да зная какво съм сторила, че вие изведнъж престаняхте да идвате там, където устройвахме нашите срещи. Аз ви следих. През тези четири месеца не вършихте нищо, без да ме известите.

— О, това е възмутително, ужасно! И вие наричате това любов?

— Не любов, а страст, лудост, всичко, каквото искате, а най-вече отчаяние. След като ме съблазнихте, след като ми отнехте завинаги спокойствието, решихте без никаква причина да ме захвърлите, и то тогава, когато забравих всичко на света, всичко жертвах! След тия отвратителни и подли постъпки имате смелостта да се възмущавате! И за всички мои мъки и оскърбления да не ви отмъстя? Не, Торибио! Това вече е прекалено! Странно, от каква ли глина ви е направил Господ! Вие, мъжете, не сте хора, вие сте по-лоши дори от зверовете; за да задоволите вашите капризи, вашите долни инстинкти и суетност, избирате най-честните, най-чистите и невинни девойки! А когато те, заблудени, повярват на вашите лъжовни уверения и ви дадат всичко, което имат, и се чувстват щастливи, че могат да ви признаят любовта си, вие с възмутителен цинизъм ги отблъсквате и хвърляте в лицето им най-ужасни и унижителни оскърбления; на тяхната скръб и унижение гледате като на победа. И скоро ги предавате на поруганието и безчестието на тълпата! Това е греховно, ужасно, тежък грях, Торибио! Грях, който иска изкупление и вика за отмъщение. Вие завинаги сте поругали честта и разбили живота на тази девойка, като сте я заклеили с вечен позор.

— Леона — студено отвърна младежът, — всичките ви обвинения са несправедливи и ако знаехте защо...

— О — прекъсна го тя, — горкият невинен младеж, чистата душа! Защо да не ви кажа открито, че ви преследвах с любовта си, молах ви да ме обичате и най-после чрез разни уверения и клетви ви съблазних?

— Не, Леона! Това е нетърпимо, не искам повече да ви слушам!

— Грешите, Торибио! Ще ме изслушате докрай: трябва да ме изслушате!

— Леона!

— Не, това го искам аз! Ще ме изслушате докрай! Познавам интригите ви с Мерседес, с Кармен и Педрита. Но тия временни увлечения не ме тревожеха: знаех, че тия жени не са опасни съперници за мен. Но от един месец вие навред преследвате друга жена — и тая жена е една сериозна моя съперница, защото въпреки кокетството ѝ, тя наистина е чиста, свенлива и скромна, каквато някога бях аз, преди вие да... Но защо да си спомняме онова време — завърши тя. — То е минало и никога няма да се върне! И обезумяла от скръб, срам и позор, без да се помня, отидох при Асунта и всичко ѝ казах, всичко, до най-малките подробности...

— Ти стори това? — разярен извика той.

— Да — отвърна тя, като се изправи в цял ръст и смело го загледа в лицето, — и ако е необходимо, бих го сторила още веднъж! Асунта е добра и хубава, но сърцето ѝ никога няма да бъде ваше: тя го даде на друг!

— Какво ме интересува туй? — извика младият човек. — Аз не обичам тази жена, повтарям ви, не я обичам, едва я познавам и само веднъж съм говорил с нея.

— Да, миналата нощ! — насмешливо отвърна Леона.

— И туй знаете!

— Да, зная, всичко зная — викна тя с остър и рязък глас. — Зная, че вчера сутринта сте приготвили един символичен букет и възседнал коня си, ловко сте го хвърлили през отворения прозорец в стаята на Асунта, но тя не е била сама в стаята, а с друга девойка. И тая девойка бях аз!

— Вие? О, демон!

— Да, аз! И понеже Асунта е неопитна и не знаеше смисъла и значението на букета, а го сметна за обикновена любезност, аз ѝ поясних смисъла и значението му, които добре познавах. Освен това се скрих в храсталака на две-три крачки от мястото, където се срещнахте с нея, а вие нищо не подозирахте. Чух целия ви разговор с Асунта и само когато излязоха чичото и братовчедите ѝ и се почна борба между вас, тогава избягах, достраша ме да не ме открият.

— Ах! — въздъхна той.

Леона разбра смисъла на въздишката му и иронично се усмихна.

— Е, но то не е всичко. Избягах оттам и се скрих на друго място, откъдето наблюдавах, докато дон Лоп и дон Рафаел по заповед на баща си ви хвърлиха от лиановия мост в реката. Тогава, щом чух падането във във водата, ужасих се, изгубих съзнание, като мислех, че е свършено с вас.

— Навярно това ви зарадва, нали, Леона? Но както виждате, аз съм жив и здрав; значи радостта ви е била прибързана.

— Вие сте жесток и несправедлив, Торибио. Нали ви казах, че макар оскъргана и нещастна, не съм престанала да ви обичам.

— Чудна любов имате! — отвърна недоверчиво той. — Бих предпочел ненавистта. Ще се помъча и аз да бъда откровен като вас — студено добави той. — Всичко, което казахте, е истина. Да, обичам Асунта и тъй като зная, че тя никога няма да ме обикне, предпочитам да напусна тези места завинаги, отколкото да страдам тук от безнадеждна любов, която ми е по-скъпа от живота.

— Да, но нали аз ви обичам! — извика тя с безкрайна сърдечна болка. — Какво ще стане с мен, ако ме напуснете? Докато живеете тук, все още се надявах да ви върна при мен, да върна любовта ви.

— Лъгали сте се, Леона! — рязко я прекъсна той. — Не ви обичам вече, дори съм готов да ви намразя. В сърцето ми няма място за две чувства, всичко е свършено между нас! Няма да ви упреквам за вашето ужасно държание, но туй, което сега ми казахте, уби у мен последното ми чувство на съжаление към вас, което носех в душата си.

— О! — тъжно извика тя. — Вашите ужасни думи ме убиват.

— Не желая смъртта ви! И съм убеден, че не само няма да умрете, но дори скоро, може би няколко дни след като замина, ще се утешите с друг.

— О, туй е отвратително, подло, Торибио! Вие знаете колко горещо ви обичам!

— Зная само, че сте също като другите жени! — злъчно каза той.
— Зная, че новата любов ще ви накара по-скоро да забравите старата.

— Но то е невъзможно, не! Нямате право да ме изоставяте тъй.

— Що за глупости! Повече от три месеца всичко между нас е свършено. Сега не оставаме ли равнодушни един към друг?

— Не! Вие няма да ме изоставите, то е невъзможно.

— Всичко е минало, не може да възкресим оная любов, която сами убихме!

— Може би — глухо отвърна тя — наравно с любовта стои дългът.

— Дълг! Какво значи туй? — засмя се той. — Нима съм ви обещал да се ожения някога за вас?

— Не, никога не сте ми го обещавали! Ние се обичахме и вярвахме, че любовта ни ще бъде вечна.

— Тогава?

— Тогава не бихте извършили в името на любовта онуй, което трябваше честта да ви наложи — рязко каза тя.

— Не ви разбирам! — отвърна той, като неволно трепна.

— А-а... не ме разбирате! — с горчива ирония извика тя.

— Честна дума! — студено настоя той.

— Е, как да се изкажа по-ясно?! Нима не можете да разберете, че ако отпътувате, с мен е свършено!

— Свършено! — отвърна той.

— Да, защото баща ми ще ме убие и е прав!

— Вие бълнувате, баща ви нищо не знае за нашата любов.

— Да — тъжно отвърна тя, — той нищо не знае за нея и може би още няколко дни ще бъде тъй, а после ще стане ясно за всички.

— Какво значи това? — попита той бледен.

— А-а! — викна тя отчаяна и обезумяла от скръб. — Сега нищо не знаеш и не разбираш, негодник, подлец!

— Леона!

— Тогава знай, подло човече, че грехът ни остави последици, които не мога вече да крия. Знай, че скоро ще стана майка.

— О! — извика той, като закри с ръце лицето си. — Е, най-последно разбра защо не бива да ме зарежеш! Дон Торибио бързо вдигна глава,

нервни тръпки полазиха по цялото му тяло, побледня като мъртвец, лицето му се пропи от адска злоба и ненавист и стана неподвижно като мрамор.

— Вие сте полудяла! Какво ме интересува дали сте бременна или не? Мога ли да зная какво е станало с вас през тия четири месеца, откакто се разделихме?

Ако е вярно, което казвате, поднесете тая радостна вест на когото искате, тя не ме интересува!

От тая жестока обида Леона цяла потрепера и нещо като вик на хищен звяр се изтръгна от гърдите ѝ.

— О — изохка тя, — по-добре да умра, веднага да умра, отколкото да търпя такива обиди! О, негодник! — и тя падна на колене, защото краката отказаха да я държат. — Татко! Татко, защо не си тук, за да отмъстиш за дъщеря си?

— Тук съм! — чу се рязък и страшен глас и в същия миг се чу изстрел. Зад дърветата се показва човек с още димяща пушка в ръка.

Беше дон Хуан Педросо.

Леона се бе проснала в безсъзнание на земята.

Дон Торибио падна на земята. Ранчерото изглеждаше страшно развълнуван. Той мина край дъщеря си и отиде към младия човек.

— Как, мъртъв ли е? — бърбореше той. — Мерих право в сърцето и сега трябва да свърша с него.

При тези думи той предпазливо заобиколи и доближи неподвижно лежащия дон Торибио, влачейки след себе си пушката, която държеше в лявата ръка. Когато отиде при врага си, наведе се над него. Но за миг дон Торибио скочи на крака и като улови старика за гушата, изтръгна пушката и я захвърли настрани. Въпреки отчаяната съпротива на дон Хуан пъргавият и силен противник го повали на земята и го върза с връвта, която изтръгна от пояса на ранчерото и която сигурно бе приготвена за дон Торибио. По странна случайност куршумът на дон Хуан удари желязната скоба на дръжката на един от пистолетите, забодени в пояса на дон Торибио, и сплескан, падна на земята, без да го нарани. Затова пък ударът бе толкова силен, че младият човек падна по очи и лежа известно време в безсъзнание. За щастие той се свести точно в момента, когато старикът дойде при него. В миг събра всички сили и неочаквано се хвърли върху врага си, и след няколко минути борба можа да се справи с него.

— А! — викна той със зловна усмивка. — Значи това бе капан на бащата и дъщерята. Прекрасно!

— Подъл измамник — бясно извика дон Хуан Педросо, — мислиш, че съм спал през цялото време? Накарах майка й да ми признае! Известно ми е твоето престъпление, затова исках първо теб да накажа, а после нея.

— А, значи поканата ви е била само един капан?

— Да, капан, който приготвих за теб. Но имах нужда от явно доказателство за престъплението ти и тогава да ти отмъстя. Не напразно се престорих на пиан. И ти повярва! Ха-ха-ха!

— А, проклет старик! Трябваше на място да те убия! — сърдито извика младият човек.

— Хайде, убий ме сега! Иначе, знай, където и да отидеш, където и да се скриеш, ще те намеря и ще те убия!

— Няма да ви попреча и нито косъм няма да падне от главата ви, нали сте мой тъст! — иронично отвърна младият човек.

— И на нея няма да остана дължен! Кълна се! — бясно извика старецът, като изгледа кръвнишки дъщеря си, която започваше да се свестява. — Щом си отидеш, ще я убия!

Дон Торибио сви рамене.

— Тези, които биват заплашвани със смърт, живеят дълго. Сега не можете да изпълните закана и стига да искам...

— Убий ме, иначе двамата ще загинете от ръката ми!

— Какво ще кажете, Леона? — попита младият човек девойката.

— Той ми е баща — тихо зашепна тя, — предпочитам да умра, отколкото да живея опозорена.

— Аха! Е, какво ще кажеш сега, прекрасен измамнико? — със зловен смях запита старикът. — Само кръвта измива позора и тя ще умре простена!

— Нека бъде по-скоро! — помоли се младата девойка, като простря ръце напред. — Татко, благодаря ти за последните думи.

Настъпи дълго мълчание. Явно бе, че в душата на младия човек се извършваше тежка борба: у него се бореха ниските инстинкти и добрите начала и никой не можеше да победи.

Най-после дон Торибио се изправи, лицето му засия, чертите му придобиха мек израз, съчувствие и доброта.

— Вие няма да умрете, Леона — успокой я той, — аз не искам и няма да го допусна. Обичам ви и ще ви взема за своя жена!

Младата девойка устреми към него странен, почти безумен поглед.

— Боже мой! — извика тя, като притискаше с две ръце гърдите си. — Такова щастие след толкова дълги терзания! Не, просто не ми се вярва!

— Той лъже, глупачке — бясно извика ранчерото, пак се подиграва с теб... — и старикът направи отчаян, но напразен опит да се отвърже.

— Не, не лъжа — отвърна младият човек, — след два дни се венчаваме.

— Торибио — едва прошепна Леона, — истина ли е това?

— Кълна се! — извика той.

— Татко, прости ни! Той ще се ожени за мен, той ме обича. Какво повече искате от него? — обади се Леона, като коленичи пред баща си. — Простете вашите деца и ги благословете, грехът ми е заличен.

— Бъди проклета, дъще! И ти, и твоят безсъвестен съблазнител! Никога, никога, докато съм жив, няма да ви простя. Бог, който всичко вижда и чува, ще отмъсти за мен — бясно извика старецът.

— И тъй, вие не искате да простите на дъщеря си, вашето единствено дете? Оставате глух към молбите ѝ, към сълзите и разкаянието ѝ и не приемате предложението ми, с което искам доброволно да изгладя вината си?

— Махни тази паднала девойка, негоднико! Не ви познавам и нито искам да ви зная и двамата!

— Добре, ще си вървим, но Бог, когото призовавате против нас, ще остане глух към вашите клетви и въпреки тях ще ни пази!

— Махни се! Радвай се, мерзавцо, смей се над сегашната ми безсилна злоба, но ще дойде ден, когато с лихва ще ви платя за всичко!

— Бог да ви вразуми! — каза сдържано дон Торибио. — Сбогом!

— Не, довиждане и бъдете проклети! — извика старецът задавен от ярост.

— Да вървим, Леона — каза Торибио, като улови през кръста младата жена и бързо я повлече към дома.

— Прибери по-бързо нещата си — каза той — и ме чакай тук. Трябва да внимаваме да не бъдем преследвани поне докато премине опасността от гонитба.

Леона кимна с глава и влезе вкъщи, а той отиде в яхъра при конете на домакина.

Доня Мартина се бе пробудила. Като знаеше замислите на мъжа си, не можа да мигне още когато чу изстрела.

Дъщерята само с няколко думи и разказа всичко.

— Зная, че той никога няма да ви прости! — въздъхна доня Мартина. — Той е демон, а не човек! Трябва по-скоро да бягате. Ако ви догони, ще убие и двамата ви. Нищо няма да му попречи да устои на страшната си клетва, ти го познаваш!

— Зная! — отвърна дъщерята и двете жени заплакаха прегърнати.

Ето че дойде и дон Торибио с два оседлани коня.

— Вече ви предупредих, сине! — каза доня Мартина.

— Благодаря, от сърце ви благодаря, драга майко! — горещо отвърна младият човек.

Набързо взетите дрехи и храна — всичко бе вързано за седлото и младежът заедно с годеницата си се метнаха върху конете.

— Легнете и спете, доня Мартина! Нищо не сте видели и нищо не сте чули. След известно време ще станете и след час ще отидете да отвържете негодника. Сбогом. Бог да ви пази!

— Всичко ще изпълня, дон Торибио! — захълца горката майка. — Знайте, че моята нещастна дъщеря няма никого друго освен вас, който да се грижи за нея.

— Кълна ви се, че ще я направя щастлива! — отвърна младият човек.

— Мамо, и аз му вярвам — обади се засмяна през сълзи Леона.

— Сбогом, деца мои! Нека да ви пазят бог и моята благословия!

— Амин! — обадиха се в един глас двамата млади и бързо се понесоха на конете, а майката коленичи на земята и като вдигна очи към Гуаделупската Богородица, се моли просълзена почти до изгрев слънце.

А дон Хуан Педросо, изгубил съзнание от бясна злоба и ярост, още лежеше неподвижен на същото място, където го стави дон Торибио.

---

[1] Унция — стара испанска златна монета — бел. ред. ↑

[2] Тортилас — питки ↑

[3] Леона — лъвица (исп) — бел. ред ↑

Дон Салвадор Кастильо от ранчото на Пало Мулатос, или по-право, от околността на Пало Мулатос, съвсем не беше жесток човек въпреки разигралата се сцена. Когато твърде буйната му кръв не кипваше и нищо не разваляше добродушното му настроение, дон Салвадор биваше добър и спокоен. Но като всички хора, свикнали със свободния и независим горски живот, който не понасяше никакъв гнет или тормоз, той не признаваше друга воля освен своята и не позволяваше никакъв контрол върху постъпките си. Не търпеше никакво противоречие, не отстъпваше пред никого, дома си управляваше като деспот. Не го тревожеше, че с това сам погазва свободата на волята и чувствата у тези, които зависят от него, а именно двамата му сина и племенницата му.

Децата му, израснали в абсолютна зависимост от волята му и свикнали от ранно детство да се подчиняват на заповедите му, доста търпеливо понасяха бащиния гнет, макар че бяха вече пълнолетни. Освен това подчинението им биваше облекчавано от тяхната прелестна братовчедка с нейните разумни съвети, давани предпазливо, като не се решаваше явно да критикува постъпките на баща им.

Дон Салвадор имаше брат, към когото, докато беше жив, изпитваше чувства на нежна привързаност и дружба.

Братът се ожени по любов за една бедна девойка, която след година умря при раждането.

Братът се казваше дон Естебан; от съпругата му остана доня Асунта, която вече ни е позната. Смъртта на жената хвърли дон Естебан в такова отчаяние, че започна да желае смъртта си. Като добър католик той не се решаваше да посегне на живота си, а си послужи с по-други средства за това. Като взе на ръце малкото сираче, той го отнесе при брат си, жената на когото бе още жива по онова време, и каза:

— Моето ранчо запустя; ангелът, изпратен ми от Бога, ме напусна и аз останах сам, затова няма да мога да отгледам бебето,

което има нужна от майчина грижа. Възпитавай я заедно с твоите деца, давам ти я. Ако се случи с мен някое нещастие, бъди и баща!

— Добре — съгласи се дон Салвадор. — Асунта ще бъде моя дъщеря. Не се грижи за нея, братко!

— Благодаря! — отвърна лаконично дон Естебан. Братята мълчаливо се прегърнаха и от този момент децата на по-стария от двамата, вместо две станаха три.

Дон Естебан стана тигреро, тоест професионален ловец на тигри, занятие доста доходно, но и твърде опасно, за което малцина се залавят.

Дон Салвадор не каза нито дума на брат си, защото всяко възражение бе излишно.

За отбелязване е, че дон Естебан като че биваше пазен от някаква тайнствена сила, тъй щастливо се справяше със своя опасен занаят, излизаше невредим от най-опасните срещи с ягуарите. Всяка седмица убиваше по два-три, а често и по четири ягуара.

Неделен ден, след църковен отпуск, той редовно отиваше у дома на брат си, страстно милваше и целуваше дъщеря си, с което изливаше всичката си любов към детето. После предаваше на брат си всичко спечелено през седмицата и сам живееше тъй оскъдно, че можеше да бъде взет за отшелник.

— За Асунта! — отсичаше той, връчвайки парите на брат си.

— Зестра за нея ли? Ами ако на теб ти потрѣбват пари? — отвърщаше брат му.

На това дон Естебан печално се усмихваше, свиваше рамене и веднага променяше темата на разговора.

Привечер, след като целунеше няколко пъти дъщеря си, замислен се отдръпваше и навел глава, тихо отиваше през гората към своето запустяло ранчо.

По онова време кожата на ягуара се продаваше от двайсет до двайсет и пет пиастри (сто-сто двадесет и пет франка). Сега ягуарите са доста намалели и не пакостят твърде много на плантациите, както преди.

Виждаме, че дон Естебан имаше отлични доходи и ако щастieto не му изменеше поне до няколко години то щерка му след време щеше да бъде богата годеница.

Това трая няколко години. Момиченцето порасна и стана на шест години. Тя бе прелестно дете.

— Ах, колко прилича на майка си — казваше ловецът, като дълго я целуваше разплакан.

Неведнъж дон Салвадор се обръщаше към брат си през кратките му неделни гостувания:

— Е, сега вече си богат, братко, и би трябвало да се откажеш от тоя опасен занаят и да се преселиш в моя дом! Тъй всички ще бъдем щастливи!

— Не — отвърщаше всеки път дон Естебан, като свиваше рамене, — не ми е съдено да бъда щастлив! Остави ме да живея тъй, както си искам — желая дъщеря ми да бъде щастлива, затуй трябва да е богата.

Веднъж, когато дон Естебан дойде, брат му го посрещна със сълзи на очи и каза:

— И аз изгубих жена си, братко, остани при мен, двамата с теб се обичаме; сега имаме еднаква скръб и ще съумеем да се утешаваме един друг. Асунта расте, скоро навърши осем години. Сега има по-голяма нужда от твоите грижи. Пък и вече си богат и няма защо да продължаваш този занаят. Помисли колко ще бъде щастлива Асунта, ако заживееш с нас!

Тия думи трогнаха дон Естебан.

— Може би си прав, братко — отвърна той, — и аз мисля за туй, което ми предлагаш.

— Защо ще мислиш, нима не си свободен в действията си?

— За нещастие не съвсем — добави той, като тихо въздъхна. — Дадох дума на дон Грегорио. Сигурно познаваш този богат пасиендеро^[1], от два месеца ягуарите унищожават стадата му.

Предплатил ми е двеста пиастри, за да го избавя от хищниците.

— А знаеш ли на колко е нараснало богатството ти? — запита брат си дон Салвадор.

— Искаш да кажеш състоянието на дъщеря ми — поправи го тигрерото.

— Е, нека да е тъй. Как мислиш, колко пари има тя сега?

— Право да ти кажа, не зная — равнодушно отвърна дон Естебан, — двайсет-трийсет хиляди.

— Не, много повече. Сега надхвърля сумата петдесет и пет хиляди пиастри.

— Толкова много?

— Хм!... Лесно може да се провери.

— Не, освободи ме от това бреме, братко, аз ти вярвам!

— Прекрасно! Сега вече знаеш, че щерка ти е много богата за тукашния край. Дори аз, който имам по-малко пари, съм принуден против волята си да трупам капитали, защото не мога да харча всичко, което изкарвам.

— Е! Никога човек не може да стане твърде богат, братко! Но защо ми говориш всичко това?

— За са разбереш, че двеста пиастри не са нищо за теб и може би ще бъде по-добре, ако върнеш сумата на дон Грегорио и се откажеш завинаги от този занаят.

Дон Естебан отрицателно поклати глава.

— Да, бих искал да го сторя.

— Тогава какво ти пречи? Струва ли да рискуваш живота си за такава нищожна сума, от която съвсем нямаш нужда?

— Вярно е, но тук не става дума за пари.

— Тогава за какво друго?

— Въпрос на чест! Разбери, не искам да се откажа, защото дадох дума на дон Грегорио и той разчита на мен.

Дон Салвадор отпусна глава.

— Е, изпълни даденото обещание и после зарежи тази работа.

— Кълна се, че след туй изцяло съм твой!

— Отлично! Благодаря ти, Естебан!

— На, взemi от мен тези двеста пиастри; не зная, като че ме изгарят.

След като поговориха още малко, братята се разделиха; ловецът целуна дъщеря си и излезе. Дон Салвадор дълго гледа замислен след него — някакво тъжно чувство притискаше гърдите му.

Когато се отдалечи няколко крачки от дома, дон Естебан се обърна и направи с дясната си ръка прощален знак; брат му отвърна със същото и веднага си влезе вкъщи, като се мъчеше да потисне някакво тежко предчувствие.

Предчувствието не го излъга: не бе съдено братята пак да се видят. На другата сутрин ловци донесоха на носилка, изплетена от

клони, тялото на нещастния ловец, покрито със страшни рани.

Тези хора бяха намерили дон Естебан върху открита полянка сред гъста гора. Той едва дишаше, а до него бяха убитите ягуари: мъжки, женски и трите им рожби, доста големи и силни. След като повалил с един изстрел от пушка мъжкия, сам с нож в ръка е трябвало да се бори със свирепата женска и трите и рожби. И започнала смъртна борба, борба на един човек срещу четири хищника.

Дон Естебан победил, убил всички зверове, но заплатил с живота си, за да изпълни поетото задължение.

Когато ловците, привлечени от ужасния рев на зверовете, дойдоха на помощ, бе вече твърде късно — дон Естебан още дишаше и можа да помоли другарите си да отнесат тялото му при брат му, да предадат нему и на Асунта неговото последно „сбогом“ и да връчат на дон Салвадор муската със златната верижка, която винаги носеше на шията си. Особено настоя да не бъде забравена тази муска, която ще трябва да окачи на шията си Асунта, когато навърши двайсет години.

След като се прости с ловците, които го заобикаляха и благодари за грижите им към него, дон Естебан изведнъж млъкна. Бледото му страдалческо лице засия с неземно блаженство; странна усмивка се плъзна по устните му и като погледна към небето, викна със силен глас:

— О, най-после ще се видим с теб! — и с тези думи издъхна.

— Нещастният! — прошепна дон Салвадор пред трупа на брат си. — Като знаеше, че дъщеря му няма повече нужда от неговите грижи, реши да умре; той търсеше смъртта и най-после я намери!

Дон Салвадор остана сам при тялото на брат си, според желанието на покойника разкопча ризата му и откачи муската, за която бе говорил преди, смъртта си.

Дълго целува той муската, облян в сълзи. После, когато се успокои, я разтвори и за голяма своя изненада вътре намери един пиастър от 1790 година. Върху монетата бяха издълбани с нож две думи, свързани с тире: „Естебан — Долорес“, а под тях друга дума: „наскоро“. На другата страна се четеше следното: „Асунта, родена на 5 януари 1797 год.“, а по-долу — „сираче“. На горния край пиастърът бе пробит, за да се прекара верижката.

— Това е неговият брачен документ! — зашепна дон Салвадор и сълзи изпълниха очите му. — Бедният Естебан, колко я обичаше!

Той метна на шията си муската и неволно трепна, когато черната кадифена кесийка се опря до гърдите му.

„Бъди спокоен, драги мой — мислено се обърна той към брат си, — тази скъпа монета няма да я махна от себе си до смъртта си, или според желанието ти, когато Асунта навърши двайсет години.“

На другия ден още при изгрев слънце в ранчото се събраха роднини и приятели и всички тръгнаха към Пало Мулатос.

Четирима ловци, сродници на покойника, носеха на ръце тялото му, най-отпред вървеше дон Салвадор, повел за ръка Асунта, а отляво се виждаха двамата негови синове. Много народ се бе стекъл. Всички оплакваха дон Естебан, който се ползваше с общи симпатии за своята доброта, смелост и откровеност.

На другия ден след погребението към единайсет вечерта дон Салвадор извика по-големия си син, заповяда му да се облече и го заведе встрани от дома. В това време синовете му бяха вече пораснали: най-големият дон Рафаел, бе навършил седемнайсет години, а брат му Лоп — петнайсет.

Строго възпитани от бащата и от млади свикнали със суровия живот на ловците, те бяха напълно зрели. Липсваше им само опитността, която се добива с течение на времето. Силни, смели, решителни, свикнали с труда и умората, готови бяха да извършат и най-сериозната работа.

Бащата, като знаеше всичко това, реши да повери на най-стария си син твърде важна тайна и го направи свой довереник.

Той оседла два коня за себе си и сина си и двамата в галоп се насочиха към най-вътрешната част на гората.

— Запомни добре пътя, по който се движим — каза бащата, — и не го забравяй, за да можеш след двайсет години без колебание да го намериш.

— Слушам, татко! — лаконично отвърна младият човек.

Двамата ездачи мълчаливо се понесоха през стръмните ливади и гори към един планински гребен. След като преминаха няколко реки и поточета, няколко върхове и хълмове, които ставаха все по-стръмни и по-стръмни, дон Салвадор, изучавайки с поглед местността, доколкото позволяваше мракът, изведнъж спря коня си и извика: „Стой!“

Дон Рафаел мълчаливо се подчини. Бащата и синът скочиха на земята и спънаха конете си.

— Е, как мислиш, ще можеш ли да се върнеш оттук сам, без да сбъркаш пътя?

— Мисля, че ще мога! — самоуверено отвърна младият човек.

— Прекрасно, ще видим, а сега върви с мен! После двамата навлязоха навътре в гората, като оставиха конете да пасат на ливадата. В тоя момент те се намираха горе, на висок хълм, покрит с гъста гора. През нея бе невъзможно да се мине освен по тясна пътека, прокарана от хищни зверове, която едва личеше.

И ето, сред тази гъста гора изведнъж се откри неголяма кемада^[2].

По средата на кемадата от купчина скали се изливаше обилен студен извор, който на зигзаг я пресичаше и по склоновете на хълма изчезваше нейде надолу.

Дон Салвадор приседна върху една скала и с жест покани Рафаел до себе си. Няколко минути и единият, и другият не продумаха. Явно бе, че всеки мислеше за нещо. Най-сетне ранчерото вдигна глава и като се обърна към сина си, каза:

— Зная, че си открит, честен и сериозен; въпреки твоята младост мога да разчитам, че при известни случаи в живота ще се проявиш като истински мъж и ще се отнесеш сериозно към нуждите на дълга и честта. Затова те доведох тук да ти поверя важна тайна, от която зависи до известна степен щастието и благополучието на Асунта.

— Татко — изведнъж заговори младият човек, — вярно е, че съм млад, неопитен, но мисля, че въпреки това достатъчно съм усвоил всички съвети, за да оправдая доверието ви. Освен това тъй обичам нашата Асунта, бедно сираче, която няма друга опора и защита освен вас, брат ми и мен.

— Отговорът ти е разумен!... Тогава изслушай ме и запомни всяка моя дума.

— Ще се постарая, татко.

— Роден си и си израсъл в тези гори. Познаваш ги не по-лошо от мен. Знаеш, че населението на нашите гори се състои от честни, добродушни хора, каквито са нашите горски ловци, а също и от безсъвестни и безчестни бандити, които мислят само за убийства и грабеж.

— Да, зная!

— До днес можахме да запазим нашите владения от нахлуването на тези бандити. Но знаем ли какво може да се случи утре? От една

страна, числото на тия маладитос^[3] неспирно расте и те почват да всяват страх; от друга — някакво брожение се забелязва в последно време из всички провинции на Нова Испания.

Говорят за робство, за тирания, за свобода и бог знае за какво ли не още. Но все едно. Важното е, че това движение се разпростира и може би е близък часът на общо въстание в страната против испанското правителство. Вие с брат си, като сте ходили в Тепик и Сан Блас, навярно сте чули за всичко.

— Вярно е, че всички туземци и креоли открито изказват недоволство от сегашния режим. Чуждите кораби, френски и английски, са много повече, отколкото по-рано, а това, доколкото разбирам, не вещае нищо добро.

— Да, тъй е синко, но я ми кажи можа ли да чуеш какво се говори вчера, при погребението на чичо ти?

— Да си призная, твърде малко — бях ужасно натъжен от смъртта на чичо, пък и бедната малка Асунта бе тъй отчаяна, че аз трябваше да се грижа само за нея. Спомням си, че три пъти чух зад себе си думи, които ми се видяха странни и неуместни в такъв тъжен момент. Обърнах се и видях, че са хора, които не познавам.

— Какво говореха? Можеш ли повтори?

— Да, казваха, че покойният ми чичо печелел много пари и нищо не харчел, значи има парички и ако се потърси по-настойчиво, ще се намери значителна сума. От това вадеха заключение, че Асунта ще бъде богата девойка.

— Нещо друго не казаха ли?

— Да, доколкото си спомням, казаха, че днес това богатство е във ваши ръце, до четирийсет хиляди пиа-стри; и капиталите ви не отстъпвали на капиталите на покойния ви брат; че постоянно се трупали капитали и че е глупаво да бъдат в ръце, които не ги пускат в обръщение; че по-добре ще бъде, ако преминат у човек, който ще съумее честно да ги харчи. Когато се обърнах да видя кой се осмелява да говори тъй, той успя да се скрие в тълпата. Това е всичко, което чух, и не знаейки защо, тези думи ме разтревожиха. Искях да ви съобща, но когато видях, че сте толкова огорчен и неразположен, отложих за по-благоприятно време.

— Добре си доловил, но ще ти кажа, че всичко, което си чул, го чух и аз. Тези хора, които и да са те, отлично познават нашето

състояние. Наистина, племенницата ми е богата; тя има не четирийсет хиляди, както мислят те, а повече от петдесет и пет. Що се отнася до мен, макар че съм заможен, не съм богат колкото нея. Сега имам трийсет и пет хиляди пиастри, които за тук са доста много. С една дума, такива хора, каквито си чул вчера, отдавна ме споходат и затова реших да бъда нащрек и да запазя парите от грабеж. Взех всички предпазни мерки и сега те доведох тук, Рафаел, за да ти открия тази тайна.

— Кълна ви се, татко — гордо произнесе младият човек, — че тайната ви ще бъде издадена от мен само с ваше разрешение! Говоря го пред лицето на Бога, който вижда и ме чува, пред вас, татко, когото тъй обичам и уважавам.

— Закълни ми се, сине, че ако умра, ако не бъдеш при смъртта ми и аз не мога да ти предам последната си воля, няма да откриеш тайната нито на Асунта, нито на твоя брат освен при крайна нужда, за да се осигури бъдещото щастие на единия и на другия. Прочее, когато след смъртта ми намерите скривалището, в което се пазят нашите капитали и на Асунта, в същото скривалище ще видите и завещанието ми, в което писмено съм изложил последната си воля, подписано от мен. Закълни ми се, че ще изпълниш тази моя воля.

— Кълна се! Тайната ще бъде запазена от мен и никой няма да може да я изтръгне.

— Добре. Бог и аз чухме твоята клетва и я приехме. Сега върви с мен!

Те излязоха и започнаха да се промъкват с голям труд в най-тъмната част на гората. След десет минути бащата спря и посочи на сина си една грамадна латания, още зелена, но обезглавена от мълния, която бе пробила цялото стъбло, разкошно обвито с дива лоза.

— Виждаш ли този горски великан, този мощен гигант, жертва на буря? — заговори той. — Забележи го добре! Виж тези четири стройни палми, които го заграждат като почетна стража и този ликидамбър, оплетен от същата лоза, която обвива и латанията? В основата на ликидамбъра е заровено нашето имане, моето и на Асунта, откъм страната, обърната на юг, тоест там, където кората на дървото е суха. Запомни го добре й недей забравя!

— Бъдете, спокоен, татко!

— Тази част на гората почти никой не познава, а най-малко тукашните скитници, които никога не са идвали насам, защото няма никакъв път; дори и за лов тези места не са подходящи и са неприветливи. Разбираш, че съм избрал най-удобното място. Сега виж!

При тези думи ранчерото постла наметката си на земята и като отмести няколко доста големи камъка при основата на ликидамбъра, започна да рови с камъчета земята, като изсипваше пръстта с тенекиено блюдо върху наметката. Като изрови около тридесет сантиметра дълбоко, извади един твърде тежък и голяма камък, после друг и най-после трети. Под тях се показва бизонова кожа, завита няколко пъти, а под нея втора кожа, която повдигна. — Погледни — каза на сина си.

Младият човек се наведе и загледа ямата. Това бе един квадратен трап, подзидан отворед с камъни, за да не пада пръст. На дъното се виждаха две бурета като тия, в които китоловците слагат китова мас. Всяко буре имаше капак, който лесно можеше да се вдигне с ръка. На единия от тях ясно личеше буквата S, а на другия A.

Ранчерото отмести капака с буква A, извади от пояса си кесия, пълна със злато, което сипа в бурето, и каза:

— Това е равно на петдесет хиляди пиастри! — после отново покри бурето с капака.

След това пак заровиха двете бурета и туриха върху тях трите големи камъка. Когато трябваше да ги засилят с пръст, двамата мъже бързо се справиха с тая работа, затъпкаха земята, загладиха я и я затрупаха със същите камъни. Скоро всичко бе извършено тъй, че и червенокожият не би подозирал, че тук е пипала човешка ръка.

— Нали няма да забравиш, Рафаел? — повтори ранчерото.

— Не, татко!

— Щом е тъй, по-скоро да се махаме оттук и да си отидем у дома, късно е вече! — И те бързо тръгнаха.

В подножието на височината, където оставиха конете, които с доволство пощипваха трева и млади клончета, бащата рече:

— Е, Рафаел, мятай се на коня и тръгвай напред! Ще ми бъдеш водач!

— С удоволствие! — обади се младият човек, като се усмихна весело. И те полетяха галоп, без да се замислят, че пътят е труден. Дон Рафаел нито веднъж не се спря или не се поколеба по кой път се

движат. Той вървеше пред баща си с такава увереност, че паметливостта на сина зарадва бащата, който се гордееше с него и му се любуваше.

Беше около седем и половина сутринта, когато тихо се доближиха до ранчото, като че се връщаха от утринна разходка — тъй бодри, весели и доволни.

Изминаха няколко години.

Асунта растеше и ставаше все по-хубава. Всички я обичаха и глезеха и прелестното дете неусетно се превръщаше в чаровна девойка. И ето, един прекрасен ден двамата синове на ранчерото неусетно почувстваха, без да признаят в себе си, че детската им привързаност към Асунта се е превърнала в дълбока и страстна любов.

Обаче дружбата на братята и тяхната нежна привързаност един към друг съвсем не пострадаха от това: те тъй искрено и дълбоко се обичаха помежду си, че без да спорят, мълчаливо се съгласиха да предоставят на Асунта да направи избор между тях, като предварително решиха всеки да се подчини безропотно на решението ѝ.

Лукавата Асунта еднакво обичаше двамата братя. Тя не правеше никаква разлика между тях и безпристрастно се държеше с двамата, като удостоверяваше и единия, и другия със своите мили и ласкави думи.

Дали обичаше и двамата или не, това никой не можеше да каже; ако пък наистина обичаше, то кого от двамата?

Тоя въпрос отдавна измъчваше младежите, но ако любовта им към прелестната девойка явно проличаваше в очите на двамата братя, то никой от тях не се решаваше да загатне на Асунта за чувството, което таеше в душата си.

Но от момента, в който любовта стана постоянен гост в ранчото, веселостта изчезна и предишният безгрижен смях и шегите се свършиха.

Само Асунта пееше понякога, но и нейните песни изгубиха предишната открита веселост, която ги правеше тъй прелестни.

Дон Салвадор заради племенницата реши повторно да се ожени въпреки голямата скръб след смъртта на жена си. С тая жертва той искаше да не остави племенницата си без майчин надзор, още повече че признаваше неспособността си да контролира девойката, което може само жената, а не мъжът. Скоро вдовецът си спомни за своя

далечна родственица — Бенита Мендес. Тя бе кротка, мила женица, твърде красива, овдовяла след тригодишен брак, без деца. Тази бездетна, красива и мила вдовица бе тъй верна на паметта на покойния си мъж, че отказа на мнозина известни кандидати, въпреки че бе доста бедна и търпеше немалко лишения. Дон Салвадор винаги обичаше и уважаваше тази прекрасна млада жена и се възхищаваше от нейния мил и кротък характер.

И без да се колебае, той отиде при нея. Вместо любовно признание каза, че скърби за жена си не по-малко, отколкото тя тъгува за своя мъж. Поради внезапната смърт на брат си трябва да се грижи за възпитанието на малката щерка на покойния, а се чувства съвсем неспособен да изпълни този свещен дълг, още повече че домът му е останал без домакия и всичко върви не тъй, както е редно. Ето защо той се явява при вдовицата с молба да свърже своята скръб с неговата и да му помогне да възпита сирачето. Той молеше да направи жертва, защото не разчиташе на любовта ѝ, също не смееше да ѝ обещае и своята любов, само изказваше дълбоката си признателност, като ѝ даваше възможност да извърши едно добро дело.

С мила усмивка отвърна младата жена на това странно признание и мълчаливо отпусна ръката си в неговата ръка. След един месец се извърши венчавката на младата вдовица с дон Салвадор.

Този път пословицата излезе невярна: мащехата тъй силно обикна своята завареница, че Асунта наистина намери в нея родна майка и се почувства много по-щастлива от всеки друг път.

Всъщност доня Бенита притежаваше прекрасни качества, които караха всеки да я обича.

Синовете на ранчерото, които отначало гледаха с досада и недоволство, че чуждата жена е заела в дома мястото на майка им, като видяха колко мила, скромна, кротка и любезна бе тази чужда жена, малко по малко я обикнаха.

Но се случи нещо твърде необикновено в живота на младите съпрузи. Те тъй умело свързаха скръбта си по своите покойници, че само месец след сватбата се обикнаха и сами бяха доволни. Доня Бенита наистина беше добра жена във всяко отношение. Като жена тя бе и прозорлива, и чувствителна, затова от нея не можа да остане скрито как малкото момиче постепенно се превръщаше в голяма девойка, как безгрижната детска веселост се замести от тиха и

мълчалива скръб. Всичко това я смущаваше. Тя потърси причините на тази промяна и скоро ги намери, обаче положението ѝ сега доста се затрудни: не знаеше какво да прави и какво ще стане.

Можеше ли преждевременни да се пробуди това младо сърце, което още не е познало себе си? Не! Въпросът е твърде труден и сериозен, но у истинските жени има много повече досетливост.

Те умеят ловко да узнаят тайната на една млада девойка, без да засегнат някоя от безбройните тъжни фибри на младата душа, която още живее в пълно непознаване на себе си. Тъй девойката, без да иска, разкрива тайната на душата си и най-съкровениите си чувства, съществуването на които и самата тя не подозира. Как успя доня Бенита да се добере до всичко, което ѝ бе необходимо, тук не може да се изложи. Но се убеди, че в душата на Асунта се крие любов, все още в зародиш, а младата девойка не я подозира и затова не е направила своя избор. Понякога Асунта изпитваше някаква потайна мъка, понякога я налягаше тиха, невинна скръб или пък я завладяваше безпричинна веселост.

Всичко това отчасти успокои доня Бенита, но тя не каза нито дума на мъжа си за своите безпокойства, нито за откритието си. Искаше сама да проследи всяка стъпка, всеки поглед и въздишка на дъщеря си, защото през този период Асунта наистина ѝ стана като родна дъщеря. Тя реши с всички средства да я отклони от любовта, която може да я направи нещастна, както и да докара нещастие на двамата младежи.

Но човек предполага, а господ разполага, и всички сметки на доня Бенита излязоха погрешни.

Над Нова Испания избухна отдавна готвеното въстание. Пожарът изведнъж обхвана цялата страна... В момента, когато започва повестта ни, войната за независимост се водеше от четири години.

А сега, когато изяснихме положението и взаимните връзки между отделните личности в нашия разказ, ще продължи оттам, където трябваше да спрем, за да дадем на читателя, макар и малко дълги, но напълно ясни обяснения.

---

[1] Пасиендеро — притежател на имение. ↑

[2] Кемада — голо място, опожарена гора (исп.) — бел. ред. ↑

[3] Маладитос — проклетници (исп.) — бел. ред. ↑

Ето по какъв начин дон Салвадор научи за срещата, определена от дон Торибио на племенницата му.

Същия ден към пладне ранчерото се връщаше от конюшната, където прегледа току що купените коне. Връщаше се бавно към къщата и мина край прозореца на Асунта със спуснато дебело муселиново перде поради горещината. Вниманието на ранчерото бе привлечено от непознат глас, който много оживено говореше на Асунта.

Чичото се вслуша. Непознатият глас поясняваше на доня Асунта значението на букета, хвърлен преди два часа през прозореца в стаята и.

С букета се определяше свиждане още същата нощ.

Часът и мястото бяха точно означени чрез цветята и тревите.

Името на човека, който искаше свиждането, бе произнесено няколко пъти с чувство на злоба и възмущение от някаква непозната, която обясняваше на Асунта значението на цветовете.

Доня Асунта настойчиво отказваше да отиде на срещата; тя съвсем не познаваше този човек, виждала го бе само два пъти и не само не се интересуваше от него, но по-скоро чувстваше към него някакво инстинктивно отвращение.

Ето защо непознатата тъй настойчиво я молеше да отиде на срещата. Този човек отвратително и подло я бе измамил и сега се умилква край други девойки, за да се погаври и с тях. Ако Асунта не се съгласи да отиде на срещата, казваше тя, човекът, ще започне да я преследва с любовта си и утвъртанията си, ще я оскандали, защото той е от ония хора, които пред нищо не се спират, когато замислят нещо. По-добре ще бъде да отиде на срещата с него и да се обясни откровено, като упрекне нечестните му постъпки и скъса с него завинаги. Пък и няма защо да се страхува от него, защото тя скрито ще присъства на тяхното свиждане и ако потрѣбва, ще се яви да изобличи измамника.

Най-после непознатата успя да убеди Асунта да изпълни молбата ѝ.

„Прекрасно — каза си ранчерото, — и аз ще бъда на това свиждане.“

И обнадяден от чистотата и невинността на своята племенница, дон Салвадор спокойно се прибра у дома си, като че съвсем забрави чутото.

След вечеря, като отиде да нахрани конете, заповяда на синовете си, в присъствието на жена си и Асунта, да се приготвят и го придружат за Сан Блас, където са повикани по важна контрабандна работа. Ето защо навярно ще отсъстват от къщи цялата нощ.

Това често се случваше, затова жената и племенницата съвсем не се изненадаха от неговата заповед. Жените спокойно отидоха да спят, а мъжете излязоха от къщи, за да отидат в конюшната.

След половин час всички светлини в дома бяха загасени и всички негови обитатели спяха дълбоко.

— Оставете конете в конюшната, не са ни нужни, ще отидем не в Сан Блас, а само до реката.

Младите учудено погледнаха баща си и не разбраха какво иска да каже. Ранчерото се усмихна на тяхното недоумение.

— Изслушайте ме! — рече той и с няколко думи им разказа същината на случая.

— Но Асунта не е виновна! — горещо се застъпи дон Рафаел.

— И е чиста като ангел! — добави дон Лоп.

— За бога, деца мои! — добродушно се изсмя ранчерото. — Аз не по-лошо от вас го зная. Нашето присъствие не е насочено срещу нея, а против оня нехранимайко, който се одързостява да обикаля нашата бяла гълъбица.

— Ах, този негодник! — възмутен извика дон Рафаел.

— Мерзавец! — процеди през зъби дон Лоп.

— Е, е, успокойте се, деца! — със същата добродушна усмивка отвърна баща им. — Добър урок ще му дадем на този ласкател. Тази гореща глава има нужда от една студена баня в реката. Уверен съм, че веднага ще се ободри и успокои!

— Нали реката е пълна с алигатори! — обади се дон Рафаел. Добродушието му се възмущаваше от подобни жестоки наказания.

— Да, тоя нещастник жив ще бъде изяден! — каза дон Лоп. У него също се появи състрадание.

— Толкова по-зле за него: той е виновен, а не аз. Да седи мирно у дома си, вместо да се скита край къщата ми! — каза дон Салвадор. — Нека сам се оправя, аз си измивам ръцете.

Младежите крадешком се спогледаха и мълчаливо наведоха глави пред баща си в знак на подчинение. С дон Салвадор не можеше да се спори и синовете му от опит знаеха, че той никога не изменя веднъж взетото решение. Затова те не се и опитваха да му възразят, като решиха сами да смекчат това жестоко и нечовешко наказание.

Всъщност дон Салвадор не бе зъл и жесток човек, но имаше див, необуздан характер, който неволно се поддаваше на влиянието на обкръжението — а то самото бе странно и диво, всичките му права и закони се свеждаха до правото на силния, до отмъщението, а понятието за прощаване или примиряване бе лишено от смисъл и значение. Освен това той боготвореше своята племенница и всеки, който дръзнеше да се докосне до нея, засягаше най-чувствителната струна на старика — според него за такава постъпка единственото наказание бе смъртта и той истински вярваше, че върши нещо справедливо, като хвърли такъв човек жив в устата на крокодилите.

— Знайте, ако всеки постъпваше тъй, всички женкари, които са свикнали да си играят с честта и доброто име на жените, ще се позамислят! — каза той.

— Да, тъй е — отвърна с усмивка дон Рафаел, — но все пак това средство е доста пресилено, дори надхвърля самата цел.

— Глупости! — грубо отвърна старикът. — Полумерките всичко развалят, само пълното наказание може да даде резултат. В случая ние сме напълно гарантирани, че той няма да посмее да повтори опита си.

— Да, възможно е! — засмя се дон Лоп.

— Да вървим — каза дон Салвадор, — време е да отидем в нашата засада и да дочакаме сладкопойната птичка!

— Да вървим! — обади се младежите и тръгнаха след баща си.

Какво стана по-нататък нашите читатели вече знаят, както и по какъв странен начин благодарение на двамата братя дон Торибио се спаси от ужасната смърт, на която го осъди безмилостният ранчero.

Всъщност дон Салвадор наполовина се поддаде на измамата от несполуката на своето жестоко намерение, но въпреки това не каза нито дума. Може би вътрешно бе доволен от този неочакван обрат.

Както знаем, от реката и тримата се върнаха мълчаливо вкъщи. Само когато дон Салвадор влезе в общия салон, усмихна се, че го намери празен, но и сега нищо не продума, а като остави на синовете си да вършат каквото знаят, влезе в стаята си.

Като размени с брат си няколко думи, дон Лоп напусна ранчото, а дон Рафаел се изтегна в люлката под стряхата, запуши цигара и се залюля.

Цигарата отдавна бе изпушена, дон Рафаел лежеше с полузатворени очи. Отдал се на мечтите си, изведнъж усети върху рамото си допира на малка нежна ръка. От тоя допир, лек като крилцата на колибри, младият човек изведнъж скочи на крака и застана като вцепенен лице срещу лице с братовчедка си.

Асунта мило се усмихна, чувствуваше се малко сконфузена от постъпката си.

— Извинете, Рафаел, че ви събудих! — заговори тя със своя нежен и мелодичен глас.

— Не спях, сестро — отвърна той.

— Какво правехте? — попита тя с едва доловима добродушна насмешка.

— Мечтаех!

— Мечтаехте?

— Да, сестро, мечтаех за вас!

— За мен? — кокетно запита тя, цяла зачервена като жар. — Значи понякога мислите и за мен?

— Не понякога, а винаги, ден и нощ, насън и наяве.

— О, това ми дава смелост да мисля, че малко повече ме обичате!

— Повече от всичко на света, Асунта! — извика той с младежка пламенност.

Девойката отново се усмихна и с тон, който не може да се опише, каза:

— Значи вие ме обичате като родна сестра?

— Не, не! — извика той. — Обичам ви хиляди пъти повече. Щастлив съм, когато ви виждам, а чуя ли вашия звучен глас, изпитвам истинско наслаждение. И сега сърцето тъй силно тупти в гърдите ми, като че иска да литне на свобода и да отиде при вас, сестро.

— Аа! — със странен глас извика тя, отвърна глава и изведнъж притисна с ръка сърцето си.

— Сили нямам да ви кажа колко ви обичам, колко сте ми скъпа, не умея и не мога да го изразя. Зная само, че ако погледът ви ме удостои със същия мил израз, който има сега, готов съм с радост да жертвам живота си и когато умирам, единствените ми прощални думи ще бъдат: Асунта, обичам ви!

Девојката изведнъж закри с ръце лицето си, като че нещо я заслепи, олюля се, та трябваше да се подпре на една от колоните на портала.

Дон Рафаел я задържа, а тя побърза да го отблъсне, но го направи тъй леко, че в движението ѝ нямаше нищо обидно. После, като изправи глава, заговори с нежен и звучен глас, в който този път прозвуча някаква особено трогателна нотка:

— Няма да се преструвам пред вас, че не съм ви разбрала. Ще бъда откровена: знаех, че ако не днес, то утре все трябваше да направите пред мен това признание. Зная и чувствавам, че ме обичате, и самата аз ви обичам. Цялата съм ваша. Обикнах ви с цялата си душа от деня, когато бяхте още момче, а пък аз — дете, и вие ме взехте от ръцете на баща ми, като ме притиснахте до гърдите си и за пръв път ме целунахте някак особено, не по детски.

— О, мила, многообична Асунта! — извика младият човек, като зацелува горещо и страстно лицето и ръцете ѝ. — Ако знаете колко ви обичам!

— Да, Рафаел, обичайте ме, по-силно ме обичайте! — зашепна тя с тиха скръб. — Обичайте ме тъй, както аз ви обичам. Бих казала нещо повече. Необходимо ми е да се уверя, че само в любовта ви ще намеря опора, когато скърбите, които Предчувствам, се излеят върху нас.

— Защо да говорим за тъги и скърби — разпалено извика той, — когато само с една дума вие ще ме направите най-щастлив от всички хора?!

— Да, Рафаел, ние сме щастливи, защото открихме сърцата си един на друг и сега се чувстваме на върха на блаженството. Но близо до нас имаме и друг човек, когото двамата обичаме и когото нашата любов ще хвърли в най-безизходно отчаяние, когато узнае за нея.

— Да, брат ми! — тъжно каза дон Рафаел.

— Да, брат ви, който ме обича също тъй, както и вие, но не смее да ми признае. Ако научи за взаимността на нашите чувства, за него това ще е смъртоносен удар...

— Да, но как ще научи, кой ще му каже?

— Всичко, всяка наша дума, движение, поглед.

— Наистина! Бедният Лоп! — въздъхна дон Рафаел и лицето му, което сияеше от радост и щастие, изведнъж стана мрачно.

— Рафаел — добави младата девойка, — чакам от вас голяма жертва. Аз...

— Разбирам, мила! — бързо отвърна младежът. — Брат ми не трябва нищо да узнае и да не подозира. За това трябва отново да си поставим маските на равнодушието, да следим всяка наша дума, поглед и движение.

— Да, мили! Точно това исках да кажа.

— Не искам брат ми да се измъчва и страда, моето щастие да бъде за него нещастие, защото такова щастие не е вече щастие, когато видя, че бедният ми брат страда и се чувства нещастен.

— Прекрасно, мили Рафаел! Тоя изблик на братска любов твърде много ми харесва. В нея познах вашето добро сърце: виждам, че вие като братя свято и дълбоко се обичате; тази ваша дружба никога не трябва да се помрачи. Лоп има като вас нежно сърце и е великодушен и откровен като вас. Оставете на мен да му внуша, че него мога да го обичам само с любовта на сестра, и да разбере, че не съм правила никакъв избор между вас, а само инстинктивно съм последвала влечението на сърцето си и той няма право да се сърди нито на вае, нито на мен.

— Да, права сте, драга Асунта! Всичко, което току-що ми казахте, е напълно вярно. Но уви, страстта не разсъждава. Затова, Асунта, нека крием нашето взаимно щастие, което тъй ще стане поскъпо за нас и ще се открием тогава, когато напълно се убедим, че то няма да огорчи Лоп.

Изведнъж се чуха бързо приближаващи стъпки.

— По-тихо! Той е — каза Асунта.

Наистина при тях идваше Лоп. Той бе малко бледен и изтриваше едра пот от челото си, но същевременно изглеждаше весел.

— Ето, и аз съм тук! — обади се той. — Добро утро, мила сестрице! — мило поздрави той Асунта.

— Здравейте, братко! — обади се тя.

Тъй се обръщаше тя към двамата младежи, с които заедно расна и се възпита, макар да бяха с няколко години по-големи от нея.

— Радвам се, че ви виждам! — добави тя. — Имам една молба към вас.

— Към мен? — весело запита дон Лоп. — В такъв случай предварително е изпълнена.

— Към двама ви.

— Какво има? — попита Рафаел.

— Аха! Големият ми брат не се решава да обещае — засмя се тя.

— Искам да зная какво да обещаая! — също тъй шеговито отвърна той.

— Ето какво искам да зная: какво стана с онзи млад човек?

— Успокойте се, сестрице! Спаси се благодарение на брат ми.

— Както благодарение и на теб — изведнъж извика Рафаел, — нали и ти бе мой съучастник.

— Както винаги: във всяко добро дело се допълвате един друг! — любезно отбеляза доня Асунта.

— Това ли е всичко, което искахте да знаете, сестрице? — попита дон Рафаел.

— Не, не всичко! — бързо извика тя. — Защото предварително знаех, че няма да го оставите да загине. Нали нещастникът е изгубил коня и оръжието си, а вие не по-зле от мен знаете, че в нашите гори човек без оръжие и без кон е осъден на смърт.

— Не се безпокойте, сестрице. Прекрасният кон на този господин сега е в нашата конюшня, където сам го вкарах. Намерих го вързан за едно дърво недалеч от лиановия мост. Освен това донесох у дома неговото сарапе, сомбреро и мачете, тъй че вашият любимец, Асунта, остана само без оръжие.

— Е, що се отнася до пушката, имам една чудесна съвсем нова пушка, която с удоволствие мога да му подаря. Готов съм да го снабдя и с чифт пистолети.

— Колко сте добри и двамата и колко ви обичам за добротата ви! Но къде е той сега и как да го намерим?

— Аз ще се погрижа! — весело подхвана Рафаел. — Навярно не е далеч. Веднага отивам да го потърся. Трябва да довърша онова, което

брат ми така успешно започна. — При тези думи той тутакси влезе вкъщи.

— Милият Рафаел — прочувствено заговори Лоп. — Какво златно сърце, какво великодушие има у него!

— А вие, братко, не сте ли същият като него?

— Не — отвърна Лоп, като тъжно поклати глава, — не съм като Рафаел; той е много по-добър от мен! Не на мен, а на него му идват на ум всички добри и великодушни мисли, а пък аз само следвам неговия пример. Той, без да се колебае, би жертвал живота си заради мен, ако потрябва, а у мен първият порив е винаги глупав. Наистина, щом обмисля, отхвърлям първата подбуда, но все пак фактът си остава факт!

— Вие съзнателно се клеветите, Лоп! Всичко, което казахте, не е вярно: вие с нищо не сте по-лош от Рафаел, така е. Не говорете противното, драги братко, познавам ви много по-добре.

— Да, да, ваш брат, Асунта, наричайте ме винаги брат; тая дума във вашите уста ме изпълва с радост. Пък не сме ли с вас брат и сестра по душа, ако не по кръв? Раснахме заедно, възпитахме се също заедно и нямате представа колко ви обичам.

— Обичате ме като родна сестра? — обади се тя нерешително.

— Да, като скъпа, любима сестра! — с тъжна усмивка потвърди той. — Тъй ви обичам, че никога не бих желал да се разделя с вас.

— Никога да не се разделите с мен? — смутено повтори тя.

— Да, сестро, дори и в мечтите си, защото понякога мечтая! — с въздишка отвърна той.

— И във вашите мечти ли? — прекъсна го тя с примряло сърце.

— Понякога си казвам: „Защо Асунта да не стане жена на брат ми? Рафаел е прекрасен, благороден момък, той би я направил щастлива, убеден съм, а пък аз...“

— А вие?

— А пък аз никога не бих се разделил с тях и бих се чувствал щастлив с тяхното щастие. Бих приспивал на ръце децата им!

— Ах! — с почуда прошепна доня Асунта.

— Нали е прекрасно? Каква красива участ! Но уви, то е само мечта!

— Мечта! — машинално и несъзнателно прошепна девойката. — Да, вярно е!

Чувайки последните думи, дон Лоп побледня като мъртвец и се обърна да избърше потта, която се стичаше от челото му.

Младата девойка го гледаше със смесено чувство на страх, тъга и недоумение.

— А, ето го и Рафаел! — извика Лоп.

Рафаел идваше с пушка през рамо, друга в ръка и два големи пистолета в пояса.

— Струва ми се, че се позабравих малко, но искахте да избира по-хубаво оръжие. Когато се дава подарък, трябва наистина да струва нещо. Как ти се вижда тази пушка, Лоп?

— Чудесна! Несъмнено твърде ценно оръжие и протежето на Асунта ще остане доволен от него.

— Е, аз ще вървя!

— Ще те придружа до конюшната и ще ти помогна да оседлаеш твоя кон, нали ще водиш и коня на дон Торибио.

— Да, вярно, да вървим!

— Извинете, сестро.

— До скоро виждане! — каза дон Рафаел.

— За закуска ще се върнете, нали?

— Ще се помъчим.

— Тогава довиждане! На добър час!

Младите хора тръгнаха към конюшната, а пък Асунта дълго още стоя неподвижна под сводовете на портала, като ги изпращаше с поглед, докато влязоха в конюшната. После прокара ръка по лицето си, като че искаше да прогони някаква досадна мисъл.

— Дали не е чул нашия разговор? — прошепна си тя. — О, ако е тъй, би било твърде добре! Трябва да разбере... — И тя загрижено се върна в ранчото, където я викаше доня Бенита.

Изминаха няколко дни от станалото при лиановия, мост и вече никой не си го спомняше, като че съвсем бе забравено.

Дон Салвадор не само не упрекна племенницата. Напротив, на другата сутрин по време на закуска, когато Асунта отиваше при него малко нерешително да го поздрави както обикновено, той я сграбчи в прегръдките си и като я разцелува няколко пъти, най-любезно й рече:

— Ти си ангел, Асунта! Никога няма да съумея да те обичам достатъчно за щастието, което внасяш в нашия дом!

През следващите няколко дни Асунта напразно се опитваше да влезе в разговор с Лоп. Младият човек, без да дава вид, че я избягва, винаги правеше тъй, че да не остава насаме с нея.

Всяка сутрин младата девойка, която израсна и бе възпитана ведно с Рафаел и Лоп, имаше привичката да поздрави и да се разцелува с тях, щом излезе от стаята си свежа и благоухаеща като цвета на розата, измита от утринната роса.

Една сутрин, когато Асунта работеше вкъщи с доня Бенита, Лоп влезе в стаята. Асунта, както всякога, весело отиде при него, поднасяйки му за целувка свежото си лице, като приветливо го поздрави.

И той ѝ отвърна със сърдечен поздрав, но вместо обикновената целувка леко се отдръпна и с принудително шеговит тон каза:

— Не, сестрице! Сега сте вече красива, голяма девойка и такава фамилиарност е неприлична. Братските ласки бяха уместни, когато бяхте дете. Сега не са допустими между нас и аз трябва да ви уважавам като жена, каквато сте сега.

— Благодаря ви, братко! — и тя отлетя като птичка, весела, щастлива и доволна.

— Прекрасно казано, сине мой — похвали го доня Бенита, — ела и целуни мен. Аз съм вече възрастна жена, то не може да има за теб или за мен никакво значение.

— Вас, мамичко, с радост ще целуна! — отвърна той, като прегърна и целуна доня Бенита.

— Ти би трябвало да посъветваш и брат си да последва твоя разумен пример.

— Не, това не мога да сторя, мила мамо!

— Защо? — попита тя учудена.

— Защото е по-възрастен и след татко той остава глава на семейството; той има право да целува Асунта, но аз. — не. Пък и откъде да зная, може би...

Но като се досети, че може да каже нещо повече, отколкото трябва, замлъкна, вежливо се поклони на мащехата и напусна стаята, като остави доня Бенита в пълно недоумение от смисъла и значението на думите му.

— Ах — зашепна тя. — Какво значи всичко туй? Нищо не разбирам, а тая лудетина му благодари, че се отказа да я целуне!

Господи Исусе! Какво става тук... ще разбере — решително добави тя.

Но това не бе тъй лесно, както предполагаше. Асунта остана недостъпна и нито думица не продума за всичко. Този път доня Бенита не сполучи със своите хитрости и дипломатични похвати.

Дон Салвадор и синовете му всяка нощ прекарваха, извън дома. Контрабандата по онова време се извършваше доста оживено и успешно с френските и английски кораби, които пристигаха в Сан Блас. Тримата мъже печелеха грамадни суми; плащаха им особено щедро, защото бяха ловки и опитни в работата си и винаги успяваха да спасят стоките, които вземаха за тайно препращане.

Същевременно политическият хоризонт на тази нещастна страна все повече и повече потъмняваше, войната все повече се разрастваше. По всички места на Нова Испания и Гуаделупа се биеха с небивало ожесточение. Макар избивани и побеждавани, въстаниците не се отчайваха; щом един техен отряд биваше разбит и разгонен и испанците го смятаха унищожен завинаги, съвсем неочаквано на мястото му се появяваше друг. Борбата силно се затягаше. Времето минаваше, но никоя от воюващите страни не можеше да се похвали с предимство, което да реши тъй или иначе големия въпрос, за който през последните четири години се проля толкова кръв.

Дори в околностите на Сан Блас и Тепик се виждаха многобройни отряди въстаници и редовна испанска войска, които енергично маневрираха и се дебнеха по-между си.

Носеха се слухове, че неголеми испански групи са навлезли на разни места из горите, където здраво са се укрепили в Гуаделупите.

Паниката сред горското население бе обща. Всички обитатели на горските дебри се вълнуваха. Свещениците в своите неделни проповеди енергично подготвяха населението да въстане срещу омразните тирани.

Испанците също не бездействаха; техните шпиони сновяха навред из горите, като апелираха най-вече към скитниците и бандитите, тъй много па тези места, мъчейки се да ги привлекат на своя страна, като им обещаваха грабеж и присвояване на разорените имоти на въстаналите жители.

Всички тези слухове силно безпокояха дон Салвадор. Неведнъж бе съветван от синовете си да напусне временно гората и да се пресели в Сан Блас с жена си и племенницата. Далечното и самотно положение

на ранчото при лиановия мост правеше нощното нападение върху него твърде възможно. Още по-опасно бе, защото жените всяка нощ оставаха сами у дома и това го знаеха всички. Освен това дон Салвадор минаваше за богат човек, жаждата за печалби все повече се засилваше у бандитите и горските скитници. Ето защо много вероятно бе да нападнат дома.

Дон Салвадор дълго време отказваше да напусне своя скромен дом, в който преживя толкова щастливи години. Но сега почнаха да прииждат насам такива тревожни вести, че реши да не се бави повече.

С въздишка и мъка старикът заповяда на жена си да прибере всичко и да се приготвят да напуснат дома. Щяха да се местят в Тепик, където смяташе да остане временно, докато положението се подобри. А понеже този ден очакваше да получи доста крупна сума в Сан Блас — пет хиляди и осемстотин пиастри, той отпътува с двамата си сина. Щом получи парите, веднага напусна града и се прибра у дома си.

Тук се заключи в стаята със синовете си, на които каза:

— Деца, тая нощ ще напуснем ранчото и ще отидем в Тепик, където ще престоим през цялото време, докато трае проклетата война. Но преди да напуснем, Рафаел трябва да свърши една твърде важна работа; той знае каква и не мога да му кажа нищо повече. Ти, Лоп, ще го слушаш за всичко. Там, където ти кажа да го чакаш, ще го чакаш и няма да мръднеш от мястото, докато се завърне. Разбра ли?

— Да, татко. Всичко, което заповяда, ще го изпълня.

— Добре, синко! А сега, деца, вижте!

Старикът разкопча ризата си и показа една муска с тънка златна верижка; после, като разтвори кесийката, извади една хубава пробита монета.

— Когато брат ми умираше, завеща ми тази вещ и ме помоли да не я свалям от шията си, докато Асунта не навърши дваисет години. Тогава ще ѝ дам муската като последен спомен от баща ѝ. Но сега живеем в такова тревожно и опасно време, че лесно мога да умра преди времето, определено от брат ми да дам скъпия спомен на девойката. Трябва всичко да се предвиди! И тъй, Рафаел, ако умра, вземи муската и я носи до определения от брат ми срок. Ако Рафаел бъде убит, тогава ти, Леон, ще вземеш този спомен и когато Асунта навърши дваисет години, предай ѝ го. Нали ме разбрахте, деца? Запомнете и изпълнете всичко тъй, както ви казах.

— Да, татко, всичко ще изпълним! — почти в един глас отговориха и двамата.

— Благодаря ви, деца! Бог няма да ви ви остави и аз се надявам, че с неговата помощ последната воля на моя брат ще бъде изпълнена.

Младите хора внимателно разгледаха няколко секунди пиастъра и го върнаха на бащата, който отново го скри в муската и я окачи на шията си.

— Сега, деца, е три през нощта. Вървете веднага, та по-рано да се върнете у дома. През това време ще се приготвим за път, та като се върнете, веднага ще отпътуваме. — И без да си дава сметка защо го върши, воден от някакво предчувствие, старикът прегърна синовете си и ги разцелува.

— Бог да ви благослови тъй, както аз ви благославям.

Младите хора излязоха с насълзени очи, отнасяйки със себе си някакво тежко предчувствие.

Дон Рафаел взе един тежък куфар, който баща му посочи, когато излезе от стаята.

Двамата младежи се въоръжиха от глава до пети с пистолети, мачете, пушки и ножове — всички отлична изработка. Тъй въоръжени, те не се страхуваха от никаква опасност.

След няколко минути нашите младежи минаваха през гората с бърз ход.

В същото време от дома потеглиха три натоварени коли с тромави колела, запрегнати с грамадни волове, и тръгнаха по пътя за Тепик, където дон Салвадор нае къща за семейството си. На колите бе натоварен най-ценният имот на ранчерото, който не искаше да го остави да бъде разграбен от бандитите.

Дон Лоп и Рафаел благополучно и бързо стигнаха височината, без да продумат из пътя.

Когато приближиха, те слязоха от конете.

— Почакай ме тук, братко! — каза дон Рафаел, като метна на рамо куфара.

— Добре — отвърна дон Лоп.

— Пази внимателно!

— Бъди спокоен!

Те се разделиха и дон Рафаел бързо навлезе в гората.

Бави се около час и когато се върна, куфарът не беше с него.

— Какво се чува? — запита той брат си.

— Нищо! — отвърна той.

— По-скоро на конете! — тъжно извика дон Рафаел. — Да бързаме към дома, сърцето ми се свива, някаква ужасно предчувствие ме измъчва.

— Също и мен, братко! Сам не зная какво става с мен! — каза дон Лоп.

— Да бързаме, да бързаме, напред!

Конете се втурнаха и полетяха като вихър по пътя, като оставяха след себе си облаци прах.

Беше около единайсет вечерта.

Звездно небе. Луната се къпеше в небето и разливаше мека, гальовна светлина върху цялата околност. Мъртвешки студените й лъчи удължаваха безкрай сенките на вишните и дърветата, като им придаваха някакъв фантастичен вид. Въздухът, напоен с мириса на тревите, бе мек и топъл.

В гората цареше тишина, нарушавана само от някакъв неуловим звук, от безкрайно слаб шум, тайнствено извършващ работата си под покроба на тъмната нощ, от живота на милиарди живи същества или пък от зловещия вик на бухала в гнездото си. От време на време откъм гората се проточваше насмешливият рев на ягуара, който подканваше дружката си на водопой.

Младите хора вихрено се носеха напред, притиснати о шиите на конете си; от време на време надаваха дразнещия конете вик: „Сантяго!“

Те бързо догонваха целта на своето пътуване. Изведнъж при един остър завой дон Лоп спря коня си и вик на неволна почуда се изтръгна от гърдите му:

— Хей, какво става там? — попита дон Рафаел, като дръпна юздата.

— Погледни! — отвърна дон Лоп със задъхан глас. — Виждаш ли нещо?

На хоризонта през завесата от дървета се виждаха червени пламъци, които заливаха голяма част от небето.

— Какво значи това? — зашепна дон Рафаел. — Кой си е позволил да запали гората нощем? Дали горските власти не са сторили това?

— Не, не може да бъде — отвърна дон Лоп, като поклати отрицателно глава, — пламъците са към...

— Нашата къща гори! — изведнъж извика дон Рафаел. — Бандити са нападнали татко! Господи! Напред, братко, бързай! — И се

понесоха като вихър. Горските дървета с главоломна бързина отлитаха край тях.

— Не бой се, татко, не се предавай! — силно извика дон Рафаел, като още повече пришпорваше коня си, който и без това летеше с всичка сила.

— Тук сме, тук сме! — силно и енергично викаше дон Лоп.

Колкото повече доближаваха дома, толкова по-ясно се очертаваше пожарът.

Острият дим се чувстваше във въздуха; сред морето от пламъци във въздуха играеха безброй блестящи искри.

Най-после младите хора излязоха на поляната и гледката, която се откри пред погледа им, ги накара да замръзнат от ужас.

Дон Рафаел не се излъга: Наистина гореше домът, или по-право, догаряше, защото пламналият отворед покрив всяка минута се готвеше да падне. Сред страхотния трясък и съскане на горящата постройка и жалните гласове на добитъка, затворен в обора, който за щастие още не беше засегнат от огъня, не се чуваше никакъв човешки глас. Изобщо не се виждаше никой от обитателите. Нима всички са измрели? Какво е станало със стария, с жена му и племенницата? Дали и тримата са избити от бандитите?

Младите хора скочиха от конете и силно извикаха, но никой не се обади. Само насмешливото ехо на реката отвърна на техния отчаян зов. Тогава дон Рафаел и брат му, като съблякоха горните си дрехи, заобиколиха горящите развалини мрачни и навъсени, но изпълнени с отчаяна решителност на всяка цена да влязат в дома. Търсеха само удобно място, за да се вмъкнат вътре и да спасят когото и каквото могат. Изведнъж те попаднаха на няколко тела, лежащи недалеч едно от дру-го.

— Боже мой! — викна дон Рафаел със злобния смях на тигър. — Татко няма да умре неотмъстен!

— Погледни — обади се дон Лоп, — лицата на бандитите са били намазани със сажди или въглища!

— Да, побояли са се да не бъдат познати! — глухо изпъшка поголемият брат. Скоро от гърдите му се изтръгна радостен вик и с един грамаден скок се намери сред пламъците.

Лоп се залюля и едва се задържа на краката си: мъчителен страх, но не за себе си, а за брат му притисна гърдите му и той едва не падна

в несвяст.

— Братко! Братко! — викаше с отчаян глас.

За миг дон Рафаел се показа от пламъците с опърлени коси и прогорели дрехи, понесъл на рамо някакво тяло.

— Ето, намерих го! — извика той и тръгна с товара към поляната.

Едва бе излязъл от горящите развалини, и покривът със страшен трясък се строполи долу и затрупа всичко под себе си.

Като сложи предпазливо тялото на баща си на земята, младият човек го изправи да седне, подпрян до стъблото на огромно дърво, и с ужас започна да разглежда лицето му.

Старикът бе мъртво бледен и очите му бяха затворени, на гърдите му личаха няколко дълбоки рани, от които течеше, кръв.

— Слава богу! Жив е! — прошепна Лоп.

Дон Рафаел само въздъхна и почна бързо да превързва раните па баща си, като се стараеше да спре кръвта и ако бе възможно, да го свести.

Да, жив бе, макар сърцето му слабо да биеше и тялото да изглеждаше съвсем безжизнено.

Дон Лоп тичешком донесе вода от реката. Пожарът започна да отслабва, тъй като пламъците не намираха какво повече да изгорят. Огнените езици не се издигаха високо, както по-преди, а като хищни зверове облизваха опушените камъни на основите.

Повече от четвърт час младите хора разтриваха бащата, като постоянно мокреха главата му с вода. Освен това дон Рафаел, подпомогнат от брат си, с върха на ножа отвори устата на стареца и наля няколко капки ракия в нея.

Скоро безжизненото тяло на стареца слабо потрепера и тиха въздишка се изтръгна от гърдите му. След малко полуотвори очи.

Това обнадежди синовете му и те още по-усърдно се стараеха да го свестят.

Обаче нито единият, нито другият не се залъгваха, състоянието на стареца бе безнадеждно: те отлично разбираха, че дори да остане жив, то няма да бъде задълго. Може би смъртта е отсрочена само с няколко часа, а възможно — с няколко минути. Те видяха твърде много рани и затова всички признаци за скорошния край на стареца бяха налице. Все пак един час или само няколко думи за синовете имаха

огромно значение: може би ще им посочи убийците и те да попаднат в дирите им, за да отмъстят. Може да им съобщи нещо за Асунта, за доня Бенита, съдбата на които им оставаше неизвестна.

Затова те с болезнено нетърпение чакаха кога най-после старият ще се свести.

Старецът отвори очи. Сега погледът му бе ясен, смислен. Разгледа наоколо с кротко съжаление, после лека-полека погледът му започна да става по-съсредоточен. Когато най-после видя синовете си, коленичили от двете му страни, лицето му засия и нещо прилично на усмивка заигра по бледото лице на умирация.

— Рафаел, Лоп, деца! — едва зашепна той.

— Татко! Татко! — тъжно се обадиха двамата.

— Късно е, деца, късно! Ах, защо не ви послушах — и старикът млъкна, но скоро добави: — Нека бъде волята божия! Може би тъй е трябвало да стане!

— Къде е мама? А сестрата? — попита дон Рафаел. Лицето на старика светна, очите му заблестяха.

— Те са спасени — отвърна той. — О, тези негодници направиха всичко, но пак ги заблудих! Вярно е, че мен ме погубиха, но целта си не постигнаха. — Той млъкна и дълго време не каза нито дума.

— Искам да пия! — обади се след малко дон Салвадор. — Дайте ми глътка рефино, трябва да се подкрепя!

Рафаел поднесе шишето към устните на умирация баща, който отпи няколко глътки.

— Благодаря! — отвърна той с малко по-твърд глас. — Сега се чувствам по-бодър, но скоро силите ще ме напуснат, зная го, затова ме излушайте, без да ме прекъсвате, за да мога да ви кажа всичко, което е нужно.

Старецът слабо се усмихна. Една минута като че събираше мислите си. После, като отпи още няколко глътки от шишето на Рафаел, почна да говори, а синовете слушаха, без да продумат.

Вместо него ние ще изложим всичко онова, което той преживя в отсъствието на синовете си и какво им каза, макар и малко несвързано.

След заминаването на синовете си старият обстойно огледа дома, за да се убеди, че нищо от по-скъпите вещи не е забравено и не е останало тук и че всичко е натоварено в колата. По време на тази проверка случайно намери в един шкаф, който незнайно защо не бе

прегледан, навярно защото се намираше при главата на неговото легло, три английски пушки, здрави, но изоставени, след като синовете получиха подаръка от сандъка с версайските пушки.

Старецът искаше да строши пушките, за да не попаднат в ръцете на тези негодници, които неспирно пъплят из гората, но се отказа. По-късно се видя колко е бил прав, като промени решението си. Той ги взе и отнесе в общия салон, където грижливо ги прегледа и видя, че са годни. След това напълни и трите пушки, както и своята двуцевка, и двата големи пистолета, които винаги носеше със себе си.

Ранчерото внесе тъй приготвеното оръжие в голямата стая върху масата заедно с няколко пакета патрони в случай на нападение, докато отсъстват синовете му, които трябваше да се завърнат едва на сутринта.

Когато свърши с тези разумни предпазни мерки, бащата продължи прегледа на дома и никъде нищо не намери: всичко бе прибрано и откарано.

В целия дом оставаха само няколко стари мебели, съвсем негодни.

В определеното време ранчерото влезе в конюшната да оседлае трите коня и да ги нахрани, за да бъдат готови за път. След това заключи дома си и пусна ключа в джоба.

Скоро преди времето за вечеря те седнаха да се нахранят.

И тримата бяха тъжно настроени и мълчаливи. Може би нуждата да напуснат завинаги това скъпо гнездо и да се заселят в града силно ги огорчаваше.

След вечеря на доня Бенита ѝ потрябва вода. Понеже у дома нямаше, Асунта метна на рамо стомната и отиде на реката за вода.

Когато се връщаше от реката, нощният мрак бе почнал да се сгъстява. Луната още не бе изгряла и в горските сенки бе твърде тъмно, но зоркото око на девойката съгледа към реката между дърветата, близо до лиановия мост, силуетите на някакви хора, които ѝ се сториха подозрителни. Асунта се уплаши и тичешком се върна у дома.

Девойката се измори от бягането и лицето ѝ бе бледо. Тя трепереше. Когато чичо ѝ я попита какво се е случило, Асунта му каза от какво се е уплашила.

— Добре — отвърна ранчерото, — може би напразно се боиш, дано да е тъй, но все пак трябва да бъдем предпазливи, ако наистина са намислили да ни нападнат.

Всички капаци и врати на къщата бяха заключени, а светлината в стаите скрита, та отвън не се виждаше нищо.

Както прозорците, тъй и вратите бяха снабдени с бойници, през които можеше да се стреля срещу врага от прикритие. По цялата граница с индианските земи, навред, където може да се очаква нападение от разбойници, жилищата са направени тъй, че в случай на нужда веднага биват превръщани в крепости, където обитателите остават спокойни пред неочакваните нападения.

— Хайде, всичко е готово! — каза ранчерото, потривайки ръце. — Нека дойдат, ще ги приемем!

Близката опасност не само не плашеше стареца, а дори го развеселяваше: това развълнува кръвта на стария контрабандист, който си спомни за младите години и опасностите, на които се излагаше, за да избегне преследването от митничарите.

— А като положението стане сериозно — добави той, като мушна в пояса си дългите пистолети и един голям нож, — ще ви кажа и вие веднага ще се спасите в нашето скривалище.

— Да, чичо! — обади се Асунта. — Там ще се заключим.

— Там ще бъдете напълно сигурни каквото и да стане, защото освен нас петимата никой друг не знае за неговото съществуване и вие в никакъв случай не бива да излизате оттам, докато не ви извикам.

— Да, но ако те ранят, драги мой — запита доня Бенита, — как ще ни извикаш?

— Вярно, но дотогава синовете ще се върнат. И тъй, не се безпокойте за нищо! Обещайте ми, че без моя заповед няма да излизате оттам каквото и да се случи!

— Щом го искаш, обещаваме! — тъжно отвърна доня Бенита, като скри въздишката си.

— Прекрасно! — весело отвърна ранчерото, напълно успокоен от обещанието на жена си и племенницата. — Щом съм спокоен за вас, ще се защитавам като лъв, като демон — каза той. — Ако се осмелят да ме нападнат, ще видят звезди по пладне и тогава ще разберат кой съм аз! — добави, като си сви цигара и запуши. Жените, седнали в един кът, горещо се молеха на бога.

— Това е прекрасно! — каза ранчерото. — Молитвата всякога утешава и успокоява, затуй може би е полезна.

Казаното от дон Салвадор за скривалището иска известно пояснение.

Навред по граничните места, където всеки момент може да се извърши нападение и грабеж, къщите непременно се строят със скривалища, тайната на които строго се пази от цялото семейство. Тези скривалища или укрития наистина биват недостъпни за външни хора.

Ранчерото, коренен жител на тукашните гори, стар контрабандист, когато се засели в околностите на Пало Мулатос си построи сам къщата, без каквато и да е външна помощ. Ранчото имаше сутерен и първи етаж, което будеше силна завист у повечето околни жители.

Разбира се, дон Салвадор имаше свои съображения, за да построи сам къщата си. Той искаше скривалището да не бъде научено от никого.

Ето как го направи.

На около четирийсет метра от мястото, където бе построен домът, имаше огромно и необикновено дебело дърво. Стволът на височина три метра от земята имаше десет метра обиколка и по една случайност беше кухо. В кухнята на дървото се бяха настанали пчели. Ранчерото, след като обели долу част от кората, изгони пчелите, които се преместиха другаде, а тази кухня използва за своята цел.

Изрязаната част от кората ранчерото пригоди за врата, която твърде майсторски постави на старото място. Отвън не можеше да се познае, че това дърво е било докосвано от човешка ръка. Около тоя махагон се виждаха още някои твърде гъсти дървета и високи храсталаци по средата, заели центъра до конюшната и двора за добитъка. Всички други дървета бяха безмилостно изсечени.

Под основите на дома дон Салвадор има търпението да изкопае подземен ход, който водеше точно при махагона и по седем стъпала се изкачваше право в кухнята, както в началото на входа по седем стъпала се слизаше в голямата зала зад преграда, която скриваше входа към подземието.

Тоя подземен тунел имаше един метър ширина и два метра височина, като на двата края се затваряше с тежки врати и железни заключалки. Въздухът и светлината проникваха в скривалището отгоре

през хралупата, която добре бе замаскирана отвън. Тук бяха поставени най-необходимите мебели: маса, кресла, походни кревати, храна за две седмици. Храната се подменяше всяка седмица.

Вече два пъти тайнственото скривалище бе спасявало живота на стария и семейството му при трудни обстоятелства. И тъй, този път ранчерото бе съвсем спокоен за нападението, което очакваше всеки миг, още повече, че с това оръжие, което имаше, смело можеше да разчита, че ще отбие нападението до завръщането на синовете. За нещастие, той не познаваше бандитите, с които трябваше да се разправя. Всичко се оказа противно на неговите очаквания.

Измина около половин час. Навред цареше набивала тишина. Дон Салвадор започна да не вярва в нападението върху дома и мислеше, че Асунта се е изплашила от собствената си сянка, когато изведнъж се чува два силни удара по вратата.

Старикът подскочи, грабна двуцевката, заповяда на жените да не мърдат, тихо отиде при вратата и като провря края на пушката през бойницата, запита:

— Кой е?

— Приятел! — отговори престорен глас.

— Какъв приятел, какво искаш?

— Отвори! Пусни ме да вляза!

— Няма да отворя, докато не кажеш кой си.

— Виж какво, ако доброволно не ме пуснеш, насила ще вляза!

— Опитай се! — иронично отвърна ранчерото.

— Знаем, че днес си самичък в дупката си, стар ягуар, не можеш ни уплаши, ние сме мнозина.

— Толкова по-зле за вас и по-добре за мен — сухо отсече старецът.

— Питам те за последен път ще отвориш ли или не?

— Не, няма да отворя!

— А, ето как ще се разправям с теб — викна бандитът и гръмна точно срещу вратата.

— Добре, ето и моят отговор! — каза все тъй хладнокръвно старецът и дръпна спусъка на пушката.

Непознатият силно извика и се строполи на земята: старикът го бе улучил.

Започналите по тоя начин враждебни действия веднага се превърнаха в обсада, или по-точно, в щурмуване на крепостта.

На този неприятелски огън обсаденият отговаряше с изстрели, които поваляха нападателите, без той да бъде засегнат.

Нападателите, които неспирно редееха от изстрелите на един-единствен човек, ловкостта и смелостта на когото всички познаваха, бясно ревяха, проклинаха и яростно блъскаха вратата, която съвсем не се поддаваше.

Настъпи моментът, когато, обезумели от ярост, трябваше да прекратят огъня като по-слаби и да отстъпят пред изстрелите на обсадения. След това почнаха да се съветват как да накарат своя непобедим враг да се предаде.

Ранчерото използва този момент, за да напълни отново всичкото си оръжие и като взе предвид, че, нападателите след съвещанието ще вземат крайни мерки, отключи тайната врата на подземиеето и каза на жена си и племеницата:

— Хайде, време е да вървите в скривалището!

— Ах, чичо, нека останем при теб! — помоли Асунта.

— И аз те моля, скъпи! — тъжно добави на свой ред доня Бенита.

— Не, не! — решително отвърна той, като поклати отрицателно глава. — Това е невъзможно!

— Защо? — жално извика доня Асунта.

— Защо ли, дете? — развълнувано извика дон Салвадор. — Защото не искам да ви видя убити пред очите си. Вървете, по-скоро вървете! — и като я прегърна, разцелува я, после дойде ред и на доня Бенита. Очите на старика се насълзиха, но той не се поддаде, не отстъпи пред молбите на двете жени. Въпреки всички усилия не можа напълно да надвие мъката си, която страшно го потискаше.

Като се изтръгна от прегръдките им, отблъсна ги от себе си и страшно извика:

— Вървете, чувате ли, заповядвам ви! Изплашените жени, разплакани, се подчиниха, Ранчерото ги изпрати до входа на подземиеето, за последен път ги прегърна и разцелува, даде им една запалена факла и затвори след тях тайната врата, за да ги лиши от възможност да се върнат.

После, когато бравата на вратата изтрака и ключът ѝ се намери в джоба му, седна на стол, закри лицето си с ръце и горчиво заплака.

Чу се изстрел.

Дон Салвадор скочи на крака. Лицето му се ободри, очите заблестяха енергично и мъжествено; грабна пушката си и решително се хвърли към бойницата.

— О, животът ми скъпо ще им струва! — викна той с младежка енергия, след което тихо добави: — Дано мога да спася живота на скъпите ми същества, всичко друго е без значение!

Отново завързаха престрелка. Този път нападателите промениха тактиката си: докато един от тях водеше престрелка с ранчерото, за да отвлече вниманието му, четирима или петима други, въоръжени с факли се опитваха да запалят дома, като ги хвърляха върху покрива, но и с това не можаха да подмамят опитния старец. С пет изстрела той повали петима от бандитите. За нещастие последният от тях успя да хвърли факлата си върху покрива и скоро пламъците обзеха целия дом. Подпалването излезе сполучливо: за по-малко от четвърт час целият покрив бе обзет от силни пламъци.

Ранчерото разбра, че загива: той нямаше възможност да угаси пожара. Освен това направената на решето врата не представляваше вече надеждна отбрана, зад която можеше да се скрие, както по-рано. Обаче той не изгуби кураж, не се отчая и реши да се жертва за своите близки с упоритата смелост на човек, който, макар да съзнава, че трябва да се прости с живота, все пак не желае да го продаде евтино и да умре неотмъстен. Застанал зад масата, на която бе сложено оръжието му, зачака последния фатален напън.

Не чака дълго. Бандитите стигнаха до отчаяние, защото от петнайсет души бяха останали само шестима, от които двама сериозно ранени. Решиха на всяка цена да се справят с този упорит противник.

С яростни викове те блъснаха вратата, която този път поддаде, и веднага дадоха залп срещу защитника на дома.

Ранчерото разполагаше с пет патрона. Той не бързаше. Като се целеше добре, пусна и петте куршума и с всеки изстрел поваляше по един бандит.

След това, изтощен от получените рани, изпусна още димящата пушка и като дъб, сразен от буря, се строполи на земята и остана неподвижен. От петнайсет бандити четиринайсет бяха убити, а

последният, останал жив, в първия момент не можа дори да се опомни, а като безумен избяга от дома, останал сам сред толкова тела. Неволни тръпки от ужас попълзяха по тялото му. Косите му настръхнаха и той бе готов да тича без определена цел. Но то трая само миг. Като събра сили, изведнъж се опомни и присъщото му зверско чувство на хищно животно, което подушва плячка, отново се пробуди у него, злобна усмивка изкриви устата му, конвулсии изопнаха чертите на неговото лице.

— Защо да се боя от мъртъвци? Напротив, те не ми пречат, пък и вече няма да има с кого да делия плячката! — добави той.

Понеже пожарът бързо се разпространи — къщата гореше като факла и след няколко минути в стаята можеше да стане горещо, — бандитът трябваше по-скоро да свърши с всичко. Той се хвърли върху падналия на земята ранчero.

— Мъртъв ли е или жив? — зашепна той и сложи ръка върху сърцето му, което още биеше, при което видя на шията на ранения златна верижка с муска. С рязко движение бандитът откъсна верижката заедно с черната кадифена кесийка и бързо мушна едното и другото в джоба си, като процеди през зъби:

— После ще видя що за реликва е това!

Но това тежко посегателство накара ранения ранчero да отвори очи и да се опомни. Той направи слабо движение:

— Жив е! — извика бандитът и попита: — Къде скри златото, което получи в Сан Блас?

Ранчeroто мръдна устни, но отговор не се чу. Тогава бандитът го повдигна и остави в изправено положение.

— Благодаря! — обади се старецът. — Какво искаш от мен?

— Кажи ми къде скри златото и аз ще те спася.

— Наистина ли? — зашепна раненият.

— Кълна се в Гуаделупската света Богородица! — извика бандитът.

— Добре! Наведи се по-близко до мен; кръвта ме задушава, трудно говоря.

Бандитът се наведе.

Тогава дон Салвадор със сетни усилия направи отчаян опит и изтегли ножа си, за да го забие в гърлото на бандита. Онзи видя блесналия нож и машинално го улови с лявата си ръка, за да парира

удара на ранчерото. В същия момент извика страшно, тъй като ножът му бе отрязъл два цели пръста. Отрязаните пръсти паднаха върху гърдите на ранения, който злобно се изсмя.

— Ах, проклетнико! — извика бандитът. — Осакати ме! — И като изтегли своя нож, заби го до дръжката в гърдите на стареца.

Бандитът навярно би продължил да нанася още удари, защото ножът му бе издигнат над беззащитната жертва, ако в тоя момент не бе чул тропота на коне, които летяха към къщата в бесен галоп.

— Проклетници! — извика бандитът. — Ето и вълчетата пристигнаха! Загивам! Трябва да бягам! Всичко се провали! За стареца мога да бъда спокоен: няма да може да ме издаде. Този път сигурно е мъртъв.

Превърза с едно парцалче осакатената си ръка, тури кървавия нож в ножницата и като изскочи от къщата, за миг се скри в нощния мрак.

След малко младите хора бяха вече на мястото, където се разиграха горните трагични събития...

Другото е известно на читателя.

— Но познахте ли човека, който избяга? — запита дон Рафаел баща си, когато последният млъкна.

— Не, лицето му бе намазано със сажди, но знайте, деца, че на лявата му ръка остана по едно кокалче от двата пръста.

— Ще запомня, татко! — обади се дон Рафаел. — По това ще открия този негодник. — После, като се наведе към брат си, пошепна на ухото му няколко думи. Дон Лоп веднага скочи и бързо отиде някъде.

— Къде отиде. Лоп? — тревожно запита старикът.

— Не се безпокой, татко, Лоп сега ще се върне.

— Чувствам, че скоро ще ви оставя, деца — добави с развълнуван глас старецът. — Винаги се обичайте! Ето моето завещание!

— Да, татко, каквото и да стане, винаги ще се обичаме.

— Ти, Рафаел, оставаш глава на семейството. Не забравяй, че твой дълг ще бъде да се грижиш за мащехата и братовчедката си.

— Няма да забравя, татко! Брат ми и аз ги обичаме и ще се погрижим да получат онова щастие, което заслужават.

— Благодаря ти, синко, приятно ми е, като чувам думите ти. Уви, искам още веднъж да ги видя, преди да склопя очи навеки, но за нещастие е невъзможно. Кажи им, Рафаел, колко силно ги обичах.

— Вие сам ще им го кажете, драги татко! — успокои го младият човек.

— Как? Нима ще мога да ги видя? — извика старецът и гласът му затрепера от възмущение.

— Да, татко, те вече идват тук. Лоп отиде за тях. — О, Рафаел, сине, бог да те благослови! На теб дължа, че ще мога да ги видя още веднъж и да умра в ръцете на всички мои скъпи и близки.

— Кураж, ето ги и тях!

— О, нека побързат да дойдат при мен! — прочувствено викна бащата. — Разбирам, че ми остава да живея още няколко минути.

Двете жени, следвани от дон Лоп и потискащи риданията си, доближиха умиращия и коленичиха. Старецът им протегна ръцете си, които двете жени започнаха да целуват със сълзи на очи.

— Не плачете, мили мои — ласкаво им заговори ранчерото, — твърде съм щастлив, че умирам, заобиколен от вас. Лека е за мен тази смърт и не е страшна. Ах, едва сега разбирам колко горещо ви обичам и раздялата с вас много ме измъчва.

Дон Салвадор млъкна. Силите отново му измениха.

— Мили чичо, вие няма да умрете! Не, това е невъзможно! — горещо зашепна младата девойка, като се мъчеше да задържи сълзите, които въпреки волята ѝ се стичаха по нейното лице.

— Какво ще стане с нас, когато теб няма да те има, за да ни пазиш и обичаш? — извика доня Бенита. — Не, не мога да повярвам, че Бог е пожелал да ни лиши от своята нежност, ласки и любов.

— Кураж, скъпи мои! Аз умирам... Бог ме вика при себе си, нека бъде волята му! Не ме забравяйте и се молете за мен, защото и аз немалко кърви съм пролял в разни разпри, които може би е трябвало да избегна. Но аз се надявам на божията милост и вярвам, че той ще ми прости и няма да ме осъди строго, а ще приеме разкаянието ми.

Всички се приближиха към умиращия, гласът на когото почна бавно да отслабва.

— Сърцето ми се къса при мисълта за скорошната раздяла — каза старецът, — но се утешавам, че всички отново ще се видим в лоното божие. Оставям ви осигурени, дори богати и ако богатството

може да даде щастие, тогава бъдете щастливи. Обичайте се помежду си, в това ще намерите истинско щастие, защото, вярвайте ми, сърцето, а не златото дава щастие на човека. И когато дойде близкият час, когато нашата Асунта се омъжи, нека си направи свободен избор и обикнете човека, когото нейното сърце ще избере. След моята смърт Рафаел остава глава на семейството; уважавайте го и го обичайте тъй, както и той ще обича и уважава всички ви. Той знае къде са вашите капитали; ще ги подели между всички ви според моето последно завещание. А сега простете, мили мои! О, всички вие, които тъй много обичах, не ме забравяйте... умирам като християнин, подчинявайки се безропотно на божията воля; прощавам на всичките си врагове!

Той помълча една минута и отново продължи с твърд глас:

— Има един подъл предател, убиец, на когото никога няма да простя и дори в този смъртен час призовавам божие проклятие над него. Това е оня негодник, който посегна на реликвата и ме ограби, смятайки ме за умрял; който откъсна святата за мен муска.

— Ние ще отмъстим, татко! Кълна ти се! — обади се Рафаел.

— Благодаря ви, деца... елате по-близо, очите ми гаснат, не мога да виждам... Нека бог ви благослови за щастieto, което всички вие ми дадохте... Боже мой, моля те, приеми ме в твоите селения... Помнете, деца... — При тези думи той падна по гръб; от гърдите му се изтръгна дълбока въздишка; предсмъртен трепет премина по тялото му, погледът угасна, той свърши...

Старият ловец умря тъй, както бе живял, оставайки непримирим и безмилостен до последната минута от живота си.

Когато най-последно двете жени разбраха, че ранчерото е мъртъв, дадоха свобода на дълго потисканите сълзи и ридания. Синовете на починалия се оттеглиха встрани, за да не пречат на скръбта на жените и като коленичиха, дълго се молиха за баща си. После мълчаливо си стиснаха ръцете и няколко секунди стояха лице срещу лице. Най-последно дон Рафаел пръв заговори:

— Братко — каза той, — татко ни завеща един свещен дълг!

— Да, братко! — отвърна дон Лоп.

— Що се отнася до мен, решен съм на всяка цена да изпълня волята му.

— Също и аз!

— На всяка цена!

— Да, на всяка цена!

— Прекрасно, значи се разбрахме!

— Да и напред ще се разбираме! — бързо подхвана дон Лоп.

— Благодаря ти, братко! — каза дон Рафаел. — Покойният ни баща каза, че в единството и дружбата е нашата сила.

— Да, братко, ние се обичаме и нищо няма да сломи нашата дружба!

— Благодаря ти още веднъж, Лоп! Кажи ми, не подозираш ли някого като убиец на татко?

— Не, татко нямаше врагове. — Да, но имаше завистници.

— Вярно, защото го смятаха за богат.

— При последното ни отиване в Сан Блас той получи пари в присъствието на няколко души.

— Сигурен ли си в това?

— Да!

— Значи един от присъстващите при изплащането на трите хиляди унции се е решил на това ужасно дело?

— Да, но той не е бил сам.

— Прав си, били са петнайсет души; татко е убил четиринайсет. Когато съмне, ще преброим телата на убитите бандити. Татко ни уверяваше, че само един е избягал, и аз не зная защо, но твърдо съм убеден, че този, който е имал щастието да избяга, е подбудителят на това ужасно престъпление.

— Твърде е възможно! Сигурно се е крил зад гърба на своите съучастници и дейно е участвал в борбата само тогава, когато му се е наложило от обстоятелствата.

— Кога ще започнем разследването?

— Веднага след погребението на татко — отвърна дон Рафаел. — Не бива да дадем време на убиеца да се скрие.

— Сигурно ще го стори, ако му оставим възможност. Имаш ли някакъв план?

— Да и вярвам че е добър, само ще трябва още веднъж да го разгледаме, което ще сторим двамата с теб.

— И да не отлагаме!

— Бъди спокоен! И аз не по-малко от теб бързам. Да се справя с този негодник, но в никой случай не бива да оставим тук мама и Асунта. Трябва по-скоро да ги изпратим в Тепик. Прочее, ще ги попитам какво мислят да правят.

— Може би ще пожелаят да отидат в Тепик, но след погребението на татко.

— Да, навярно и ние ще трябва да се съобразим с тяхното желание.

— Да, прав си.

И младите хора отидоха при плачещите жени. Когато ги видяха, те печално се усмихнаха.

— Ние ще останем при него цяла нощ! — каза Бенита.

— Мамо, не бива да оставате повече на тази влага... Нощта е студена.

— Трябва ли да оставим тялото? — тъжно прошепна тя.

— Не, няма да го оставите, драга мамо — ласкаво и с почит отвърна дон Рафаел. — Аз и брат ми ще го пренесем в скривалището.

— Недейте възражава, мила мамо — добави дон Лоп. — Помислете за вашето здраве, за здравето на сестра ни.

— Какво би станало с нас, мамо, ако загубим и вас? — тъжно промълви Асунта.

— Деца, постъпвайте според гласа на сърцето си — каза Бенита, — но само ми позволете да остана при човека, когото тъй много съм обичала!

— Няма да ви пречим; от този момент и най-малкото ваше желание за нас ще бъде закон! — отвърна дон Рафаел.

— Да вървим, мамо — нежно заговори Асунта, като я улови за ръката и бавно я отдръпна от мястото.

Едва успяха да се скрият зад конюшните, когато откъм гората се чу конски тропот.

Младите хора се спогледаха и се вслушаха. Очаквайки ново нападение, те напълниха двуцевките. Шумът се усилваше и приближаваше.

— Странно! — зашепна дон Рафаел. — Нима неприятелят отново ще ни напада?

— Не мисля, скоро ще съмне, но какво значи това? Нашите коне всички ли са у дома?

— Да. Ще видим! — каза дон Рафаел и като направи няколко крачки напред, силно извика:

— Кой е?

— Мир вам! — отвърна звучен младежки глас. — Аз съм слуга господен и отивам в Пало Мулатос, където, както ми казаха хората, имали нужда от свещеник.

— Вървете смело, отче! Тук наистина има хора, които се нуждаят от вашата помощ и утеха, и те с радост ще ви приемат.

Двамата ездачи се показаха на поляната; предният бе млад човек с кротки, но енергични черти на бледото, слабо и морно лице. Носеше скромно расо от черен, но посивял и на много места подкърпен копринен плат. Зад него вървеше клисарят.

— Добре дошъл, отче! — обади се дон Рафаел. — Сам Господ ви праща в този тежък час на скърби и изпитания.

Свещеникът и клисарят бързо слязоха от конете. Когато видяха димящите развалини и купищата мъртви тела, първият молитвено сложи ръце и попита:

— Боже мой! Какво значи всичко това? Каква ужасна драма се е разиграла тук?

За миг той се замисли, но изведнъж почука с пръст по челото си и бързо запита:

— Далеч ли сме от Пало Мулатос?

— Около една миля, отче! — отвърна дон Рафаел.

— Що за място е това, където сме сега?

— При лиановия мост.

— А това ранчо, което догаря, чие е?

— На баща ми, дон Салвадор Кастильо.

— Да, да... Тъй ще да е! — пошепна свещеникът, като че разговаряше със себе си. После тихо добави: — А къде е баща ви?

— Господ го прибра; това са тленните му останки! — каза младият човек, като посочи с ръка тялото на умрелия ранчеро.

Свещеникът набожно коленичи до покойника и заедно със синовете на ранчерото дълго се моли. Когато след молитвата стана, младият свещеник каза:

— Не бива да се остави тялото тук, трябва да се отнесе някъде!

— Ние се готвехме да го отнесем, когато чухме тропота от копитата на конете ви — каза дон Рафаел.

— Тогава побързайте.

Младите хора вдигнаха тялото, сложиха го върху своите кръстосани пушки и го понесоха; свещеникът тръгна след тях, шепнейки молитви. Малко по-далеч вървеше клисарят, като водеше за поводите двата коня.

В това време вдовицата и племенницата сложиха сред стаята легло и тревожно зачакаха синовете да донесат тялото на бащата.

Когато видяха свещеника, двете жени извикаха от радост и побързаха да коленичат пред краката му, но той ги спря и благослови, след което сам постави тялото на дон Салвадор върху кревата, напръска го със светена вода и положи разпятието върху гърдите му. Сетне се обърна към домашните и каза:

— Братя, нека се помолим!

Всички коленичиха. Свещеникът отвори требника и зачете гласно една след друга молитви; клисарят също вършеше работата си, а роднините се молеха за покойника.

След молитвите дон Лоп придружи клисаря до конюшната, където заедно настаняха конете и ги нахраниха.

Когато дон Лоп, придружен от клисаря, се върна от конюшната, свари свещеника при главата на покойника, а жените, коленичили до умрелия, тихо плачеха. Като даде знак на клисаря Да го замести при

главата на покойника, свещеникът отиде при двамата братя и като ги покани да го последват, рече:

— Да вървим, имам да ви кажа нещо.

Младите хора тръгнаха след него. Когато отминаха конюшната, свещеникът продължи да върви, докато стигнаха на реката.

— Да спрем! Тук никой няма да ни чуе освен Бог. Сега кажете ми познавате ли ме?

— Да, но само по лице, отче! Знаем, че сте същият свещеник, който всяка неделя и в празник служи литургия в църквата на Пало Мулатос, а ние и всички членове на нашето семейство редовно присъстваме на всяко богослужение — каза дон Рафаел.

— Значи не съм ви съвсем чужд човек. Живея, както може би знаете, съвсем самотно в жалка колиба с моя клисар в местността Пилда недрос.

— Да, знаем! — отвърнаха младите хора.

— През свободното време събирам разни билки и приготвям лекарства за болните, които идват при мен за помощ, или пък им давам сами да отглеждат билките, ако не могат да ме посещават. Нощес, след полунощ, току-що прочетох молитвеника, помолих се на бога и се готвех да си почина, когато се почука на вратата, която никога не заключвам.

— Влезте, за бога! — казах аз.

— Амин! — чу се зад вратата.

Вратата се отвори и при мен влезе мъж, когото никога не бях виждал. С влизането вежливо поздрави, без да свали шапка; когато поисках да запаля лампата, той сграби ръката ми и каза:

— Не си правете труда, приятелю, още е светло; твърде силната светлина ми вреди на очите.

Когато си лягам, обикновено намалявам светлината на лампата. При тази светлина трудно можеше да се различи нещо, но като разбрах от думите на този човек, че той иска да запази своето инкогнито, не настоях и веднага попитах с какво мога да му услужа.

— Отче — обади се той, — преди час се връщах от Сан Блас. В околностите на Пало Мулатос ме нападна шайка бандити, от които трябваше да се браня. Защиитавах се добре и успях да избягам от тях. За нещастие, когато трябваше да отбия удар от меч с лявата си ръка, бях

сериозно ранен. — При тези думи той посочи завитата си в парцал ранена лява ръка.

— Наистина, раната бе ужасна: от двата пръста на лявата ръка бяха останали само две кокалчета, които трябваше да се отрежат, за да се спре гангрената.

Братята сериозно се спогледаха. Свещеникът, който нищо не забеляза, добави:

— Казах, че ампутацията е необходима, и той отвърна: „Щом е нужна, направете я.“

Понеже започнах да разглеждам наоколо, той запитва:

— Какво търсите, падре?

— Гледам дали не е останало някое парче от дрехата, която сте скъсали, за да превържете ръката си — казах.

— Това не е дреха, а парче — каза непознатият, — което намерих в гората.

Не настоявах повече, но този човек ми се видя подозрителен. Дрехата му бе потънала в кръв и на много места скъсана. Разказът за станалото бе предаден много заплетено и като се замисли човек как търсеше думите, разбрах, че всичко е лъжа. Освен това в разговора променяше и гласа си и аз веднага познах в него един от многото бандити, които пълнят нашите гори. Особено ме заинтересува случаят с дрехата, за която уверяваше, че я е намерил в гората. Освен кървавите петна от неговата ръка, по нея нямаше никакви следи от кал. Освен това нямаше никакво съмнение, че то е парче от женска дреха, разкъсана набързо. Но който и да бе той, бандит или не, все пак човек е и раната бе твърде сериозна — трябваше да му се помогне. С най-голяма грижливост оперирах ръката му и я превързах. Той изтърпя операцията мъжествено, без да изохка, а когато свърших, бръкна в джобовете си, откъдето извади шепа златни монети, сред които видях стар пробит пиастър. Човекът бързо го скри в джоба си, а ми даде четвърт златна унция и каза:

— Благодаря ви, отче, и ви моля да вземете това за вашите бедни.

Не знаейки защо, но не се решавах да взема тази монета; стори ми се, че виждах по нея следи от кръв, и внимателно отклоних предложението на непознатия.

— Аз винаги безплатно помагам на хората — отвърнах доста сухо, — но ако мислите да дадете милостиня за оказаната ви услуга, то

сам я дайте на първия срещнат бедняк.

— Нека бъде вашата воля, отче — съгласи се моят пациент, като прибра парите в джоба си. — И тъй, още веднъж ви благодаря и сбогом!

— Бог да ви е на помощ! — казах.

— Скоро ли ще заздравее раната? — запита той.

— Да — успокоих го аз, след месец, ако редовно по два пъти на ден сменяте превръзката. Ето ви и бурканче с мехлем за по-бързо заздравяване на раната.

— Благодаря, с радост го приемам, още повече че утре напускам страната и няма да мога да дойда при вас още веднъж.

После се сбогува и тръгна към вратата, отвори я, но вместо да излезе и я затвори след себе си, изведнъж се върна и като сграби изцапаното с кръв парче от дрехата, бързо го скри в джоба.

— На вас тоя парцал не е нужен, а на мен сигурно ще ми потрябва — каза той, — откъде да зная, може да се случи нещо... възможно е... — тук той изведнъж млъкна и след малко добави: — Трябва ми!

Нищо не му казах. Странен ми се видя този човек. В държанието му имаше нерешителност — ту отиваше, ту се връщаше, изобщо като че действаше под влияние на чувство, много по-силно от неговата воля. След като взе парчето плат, тръгна към вратата, отвори я, но отново се върна и рязко заговори:

— Сеньор отче, ако желаете да проявите вашето неизчерпаемо милосърдие към ближните, веднага вървете в пuebas Пало Мулатос, на ливадата край моста на лианите! Мисля, че в дома на дон Салвадор де Кастильо се е случило нещастие: там с радост ще ви посрещнат!

Изсмя се саркастично и тръшна вратата; чуваше се как тича, като че го гонеше някой, и се скри навътре в гората.

При последните му думи и дивия саркастичен смях подозренията ми изведнъж се превърнаха в увереност. Нямах вече съмнение, че този е убиецът, но под гнета на съвестта неволно признаваше ужасното си злодеяние.

Без да се бавя нито минута, разбудих клисаря и наредих да оседлае коня, след което веднага тръгнахме. Бях убеден, че ако не ми се случи да превързвам рани, поне трябва да утешавам скърбящите.

— И ние ви благодарим, отче! — извика дон Рафаел.

И младите хора му целунаха ръка, обливайки я със сълзи.

— Как мислите, кой е този човек? — попита свещеникът.

— Той е убиецът на баща ни! — в един глас извикаха двамата братя.

— Не бързайте да вините само по подозрение; може би той да не е единствен виновен за това престъпление и не толкова, колкото мислите вие.

— Не подозираме — тихо отвърна дон Лоп, — а напълно сме уверени.

— Да, изслушайте ни, отче! — и дон Рафаел разказа на свещеника всичко, което беше чул от устата на умиращия си баща.

— Е, след като чухте всичко, какво е вашето мнение, отче?

— Татко ви бе смел човек и умря като герой; борбата му един срещу петнайсет е нещо небивало. Това ми прилича на странна легенда.

Свещеникът бе прав, този геройски подвиг се превърна в най-популярната легенда из тукашните места и доби небивали размери. Неведнъж я бях слушал и аз, но в легендата се казва, че храбрият ранчero се е борил не срещу петнайсет бандити, а срещу цяла дружина испански войници и е умрял победител, предателски убит от последния останал жив испанец, който скоро загинал от раните, нанесени му от умиращия ранчero.

Ние възстановихме цялата истина, което смятахме за наш свещен дълг, но сигурно не бяхме съвсем прави.

Но да продължим.

— Да — каза дон Рафаел, — баща ни бе смел и мъжествен като лъв и ако се бяхме върнали навреме с брат ми, щяхме да го спасим. Какво мислите за вината на този човек?

— Сега няма вече никакво съмнение, че той е виновен за всичко. Как ще постъпите с него?

— Нас ли питате за това? — с горчива усмивка заговори дон Рафаел.

— Да и се боя да чуя вашия отговор, защото за нещастие предвиждам какъв ще бъде.

— Ще преследваме убиеца на баща ни! — глухо отвърна дон Рафаел.

— И ще отмъстим за него! — избухна дон Лоп.

— „За всяко отмъщение и аз отвърщам!“, казва Писанието — строго отвърна свещеникът.

— Но Господ също казва: „Покорявай се на баща си!“ — добави дон Рафаел.

— А последната дума на баща ни бе: мъст! — енергично настоя дон Лоп.

— Деца, деца, пазете себе си и вашите души — горещо извика младият свещеник.

— Кръвта вика за отмъщение, отче — каза дон Рафаел, — никой закон не може да ни забрани насилието. Когато се обръщаме с молби към нашите алкади, те ни казват: „Ние нищо не можем да направим, разправете се както знаете, това е ваша работа.“

— Да, вярно е! — с въздишка прошепна свещеникът.

— И тъй, справедливостта, която ни се отказва, сами я намираме и отмъщаваме жестоко, безмилостно, за да бъдем удовлетворени. Единственият закон, който всички жители на тези тъмни гори признават, е законът на възмездието.

— Око за око, зъб за зъб! — мрачно отвърна дон Лоп. — Такъв е законът на червенокожите и горските скитници, единствен закон на нашите гори.

— Канадските ловци и американците го наричат закон на Линч и винаги го прилагат с най-голяма строгост към всички хора на прерията.

— Деца мои — печално заговори свещеникът, — отказвам се да споря с вас, защото няма да ме разберете. Вие сте откърмени в духа на отмъщението, нищо не е в сила да го изкорени у вас, затова по-добре ще бъде да оставим този безполезен спор!

— Благодаря ви, отче! Но кажете ни видяхте ли добре този човек, какъв е той?

— Висок наглед, силен и мускулист; на около петдесет години е, ако не и повече, което лесно може да се познае по ръката му. Макар че има лек и самоуверен вървеж като млад човек, липсва му онази гъвкавост, която има у младежа. Що се отнася до лицето му, нищо не мога да кажа, защото не го видях.

— Как? Нима не видяхте лицето му?

— Не, честна дума, защото стаята бе съвсем притъмняла, а периферията на неговото грамадно сомбреро бе спуснато ниско над

очите му; освен това за по-голяма предпазливост лицето му бе почернено със сажди или нещо друго, което го правеше съвсем неузнаваемо. Можех да забележа само...

— Какво?

— Че му липсваха два предни зъба на долната челюст, че носеше дълга, гъста и прошарена брада. Прочее, брадата лесно може да се обръсне и той сигурно ще го стори.

— Да, навярно.

— Ако го видите, бихте ли го познали?

— Не, защото не са ми познати чертите на лицето му; освен това преди малко ви казах да не разчитате на моята помощ. Дори и да видя човека, пак няма да ви го посоча!

— Благодаря ви, отче, за чисто сърдечността. Аз и брат ми ще изпълним онова, което ни завеща нашият умиращ баща! — енергично отвърна Рафаел.

— О, не се и съмнявам! — обади се с горчива усмивка свещеникът. — Отдавна зная, че вие, ловците, притежавате особен усет, някаква дяволска способност да издирите следите на човека, когато ви подтиква жажда за мъст. И колкото ловък и хитър да е тоя човек, пак няма да избегне отмъщението. Но запомнете само едно, деца мои, ако отмъщението има някаква сладост и дава на човека минутно доволство, то последиците винаги биват горчиви.

— Отче, ние дадохме клетва пред баща си и ще я изпълним — мрачно заяви Рафаел.

— Ще изпълним волята на нашия баща! — студено добави дон Лоп.

— Нямаме повече работа тук, да вървим и да се помолим за умрелите — обади се свещеникът.

Младежите мълчаливо наведоха глава и послушно тръгнаха след него.

Наближаваше да съмне, до изгрев слънце оставаше около час. Въпреки своята дълбока скръб двете жени се чувстваха напълно изтощени от умората, добита през тази ужасна нощ, и задряха, като подпряха глави на смъртния одър на ранчерото, където лежеше тялото му, отрупано с уханни цветя.

Свещеникът и синовете на покойника решиха дон Лоп и клисарят да отидат в Пало Мулатос, да известят на роднините и

приятелите за смъртта на стареца, да приготвят в черквата всичко необходимо за погребението, което ще се извърши през деня, да извикат певческия хор и да донесат ковчег.

Качиха се на конете и веднага тръгнаха.

На следния ден се извърши погребението на ранчерото в присъствие на множество народ; тълпата придружи мъртвеца до гроба. Когато спуснаха ковчега и свещеникът прочете над гроба последните молитви, преди да започнат да заравят, дон Рафаел и дон Лоп, застанали бледи като мъртъвци, едва държащи се на крака и опиращи се един о друг, всеки от двамата вдигна дясната си ръка над гроба. Дон Рафаел с треперещ, но силен и твърд глас произнесе следните думи, които шумно бяха одобрени от малкото присъстващи:

— Татко, ти умря не от естествена смърт, — а падна от ръката на подъл убиец; нека духът ти почива в лоното на твореца! Клетвата, която ти дадохме с брат ми преди смъртта ти, ще я изпълним. Кълнем се и пред Бога, и пред всички събрани тук твои приятели: ще бъдеш отмъстен!

— Заклеваме се! — високо извикаха двамата братя с вдигнати ръце към небето. После, като хвърлиха в гроба по шепа пръст, бавно се отстраниха и се смесиха с тълпата, трогната и развълнувана от дадената клетва в този тържествен момент.

Два часа след погребението дон Рафаел и дон Лоп се носеха към Тепик, където придружиха доня Бенита и Асунта.

Двете жени пожелаха да присъстват на погребението, като не искаха да се отделят от покойника до последния момент. След свършване на църковната служба в Пало Мулатос погребалното шествие се върна при лиановия мост и тук, в дъното на домашния двор, бе изкопан гроб за покойника, недалеч от къщата, в която бе прекарал толкоз щастливи години. Заровиха го в земята, по която бе ходил толкова време. Тук трябваше да почива тялото му, заобиколено от всички ония, които той обичаше.

Тази идея бе дадена от Асунта и дон Рафаел побърза да я осъществи.

Из пътя потиснатите от скръб присъстващи разговаряха за кървавите събития, които изведнъж промениха хода на техния спокоен семеен живот.

Те си спомняха, че по време на погребението братята можаха да установят, че никой от поканените не отсъстваше; че по лицата на всички се четеше едно и също чувство на скръб и съчувствие, тъй че нищо не сочеше, че убиецът се намира сред тълпата, която съпровождаше тленните останки на Салвадор Кастильо.

Към четири следобяд нашите пътници пристигнаха в Тепик. Къщата на покойния ранчero се намираше на улица „Меркодeрес“, недалеч от главния площад. Тя бе огромна, красива къща със сенчест двор, подредена просто, но удобно и с вкус. Тук имаше отделни стаи за всекиго от членовете на семейството.

Шест души мъже и жени, изпратени по-рано от дон Салвадор, очакваха нашите пътници. В дома всичко бе готово за посрещането на новите стопани и те с влизането си не можеха да не заплачат при мисълта, че дон Салвадор, без да им каже нито дума, уреди къщата с такава грижливост и любов, като искаше да ги зарадва и накара да не скърбят за бившето ранчо сред гората.

Същата вечер новите стопани на градската къща бяха насядали на двора, сред цветята. Лъхвани от нощния вятрец, цветята диво ухаеха. С тъжни гласове шепнешком разговаряха за скъпия покойник.

— Сега там той е самичък! — с въздишка издума доня Бенита.
— Дали винаги ще бъде сам?

— Да, ние сме далеч от него — пошепна Асунта.

— Между тези стени човек може да се задуши — обади се дон Лоп.

— Да... няма ги нашите величави дъбрави, които изглеждат без край! — добави доня Бенита.

— Не скърбете, мамо — каза Рафаел, — изгнанието ви няма да трае вечно; скоро ще се върнем в нашите родни гори, тъй мили и скъпи за вас. Грамадните разкошни дървета, сред които израснахте вие, Асунта, и ние, тесните пътеки, които водят в тъмните храсталаци, из които ние щастливи и безгрижни като птички божии си играехме — всичко това, надявам се, скоро пак ще го видите!

— Но уви, нашето ранчо, което всички тъй много обичахме, сега се превърна в купища пепел и развалини! — въздъхна доня Бенита.

— Да... но ако искаме — нерешително каза доня Асунта, като предпазливо погледна дон Рафаел, който ѝ отвърна с усмивка, — можем отново да го построим.

— Ах да, и от време на време да отиваме за няколко дни — живо се обади доня Бенита — да подишаме волния въздух на нашите чудесни гори.

Разговорът продължи още някое време все в същия дух, после всички си разотидоха по стаите си да спят.

Братята се заключиха в своята стая и водиха твърде сериозен разговор.

Измина около месец. Тежката скръб от незаменимата загуба започна да се превръща в тиха тъга. Жените водеха твърде уединен живот. Те почти не се показваха в дома. Виждаха се само за обяд и вечеря, после привечер в градината, където идваха да се разходят и подишат вечерния прохладен въздух, напоен с нежното ухание на цветята.

Напротив, братята дон Рафаел и дон Лоп през всичките дни прекарваха вън от дома.

Често се завръщаха призори или късно през нощта. Нито доня Бенита, нито Асунта някога ги разпитваха за нещо. Може би чакаха момента, когато младите хора сами ще им открият своите замисли и планове. Но братята упорито мълчаха къде се губят по цели дни и какво правят през това време.

Веднъж, когато младите хора навярно случайно бяха останали дома, дойде непознат човек, който попита за дон Рафаел. Непознатия въведоха в стаята на братята, които не се разделяха и винаги биваха заедно — и тримата мъже се затвориха и дълго разговаряха доста тайнствено за нещо. Скоро непознатият си отиде и какво бяха говорили, никой въпреки не узна. Това силно възбуди любопитството на двете жени, но никоя не се решаваше да поиска от младите хора обяснение: предполагаха, че някакви сериозни причини карат младите хора да крият от тях за известно време всичко, което вършат.

След посещението на тайнствения човек дългите отсъствия на двамата братя отново продължиха.

Това трая още три седмици.

Дон Рафаел и дон Лоп забелязаха, че здравето на доня Бенита и Асунта почва да се влошава чувствително от новия живот, при който бяха поставени. Ярката руменина на младата девойка се превърна в болезнена бледост; доня Бенита също изглеждаше болна и тъжна.

Екзотичните растения, израсли на воля в девствените гори, вехнеха в задушната атмосфера на града, където тъй неочаквано бяха преместени.

Те буквално загиваха от еднообразието.

Младите хора ненапразно се тревожеха и макар че двете жени никога и от нищо не се оплакваха, все пак трябваше незабавно да се вземат мерки, за да се избегне възможната катастрофа.

Веднъж, като се разхождаха из градината, доня Бенита каза:

— Какви прелестни цветя и красиви, сенчести дървета, но не можем да ги сравним с красотата на нашите могъщи горски великани, израснали на свобода, на волния селски въздух!

— Да, вярно е — съгласи се дон Рафаел, — същото си помислих и аз днес, когато с брат ми се връщахме от разходка из гората и полето.

— О, щастливи сте вие, че можете да се ползвате и наслаждавате от тези далечни разходи по ливадите и горите! — въздъхна доня Бенита.

— Ах, мамо, кой ви пречи да се ползвате и вие от същото, ако имате желание? — засмя се той. — Защо не идвате с нас, вместо да седите цял ден затворени във вашите задушни стаи.

Двете жени учудено изгледаха младия човек, като че ли не можеха да повярват на ушите си.

— Защо ме гледате тъй? — попита той. — Ако искате, от утре можем да бъдем заедно на разходка и да се наслаждаваме на волния селски въздух. Нали тъй, братко?

— О, разбира се! — извика дон Лоп, — И ако по-рано не ви го предложихме, то е, защото се бояхме, че ще ви бъде неприятно.

— О, нищо друго не желаем, само такава разходка.

— Защо не казахте по-рано, драга мамо?

— И тъй, утре излизаме заедно, нали? — извика зарадвана Асунта. — В колко часа?

— В колкото искате, сестрице! — обади се дон Лоп.

— Боя се, че ще е твърде рано за вас! — отвърна дон Рафаел.

— Не, не, ще се приготвим по-рано от вас! — добави Асунта.

— Добре, решено! И тъй, до утре!

На другия ден при изгрев слънце двете дами бяха вече на конете и заедно с кавалерите си напускаха дома. Скоро групата се намери извън града.

Въздухът бе свеж и напоен с мириса на ширните ливади. Чувстваше се близостта на океана с неговата ободряваща прохлада, дишането ставаше леко и свободно.

Жените явно се наслаждаваха от просторните ливади и полета и весело се усмихваха на околната гледка.

— Къде да отидем? — запита дон Рафаел доня Бенита. — Днес, драга мамо, вие ще избирате пътя и посоката.

— Тогава да отидем в гората!

— Добре! — весело се съгласи младият човек, като обръщаше коня си към указаната посока.

Всички останаха доволни от решението на доня Бенита и тръгнаха бодри и доволни.

Разходката продължи все тъй весело, както бе започнала.

Двете дами напълно се ободриха от волния селски въздух.

Само този безкраен океан от зеленина, ширнала се навред, изкачваща се, от една страна, по високи планински склонове, а от друга — стигаща до самите води на Тихия океан, пълнеше душите им с веселие и радост.

Родили се бяха и израснали сред тъмните и тайнствени дебри на същите гори и там прекараха целия си живот, тих, мирен, щастлив и спокоен.

С особена нежност и любов гледаха те високите дървета с техните люшкани от вятъра върхари, като се радваха на тези вълнообразни движения, на дивните приливи на зелената шир, на вълнуващата се от вятъра повърхност на гората, по която преминаваха същите приливи и отливи, както в морето.

Изглежда, че не можеха да се наситят на тази прелестна и величава гледка. Не само Асунта, но и доня Бенита тоя ден приличаха на две пансионерки, седели дълго време затворени в задушлив карцер и сега изведнъж пуснати на свобода, на широк простор, при толкова въздух и светлина.

Щом някой от братята споменеше за връщане, двете жени изведнъж викваха:

— Ах, не! Още, моля, още малко!

Тогава братята сериозно се споглеждаха и се обръщаха, за да скрият от дамите онази странна усмивка, която пробягваше по лицата им.

Повече от четири часа малката кавалкада навлизаше все по-навътре в гората, докдето погледът ѝ стигнеше, без да избира определена посока и без да се съобразява с времето. Същевременно гората ставаше все по-гъста и по-тъмна, вековните великани отвред се издигаха и все по-близо и по-близо ги обграждаха. Отнякъде подплашена антилопа или дива коза изскочи из горския гъсталак и с

невиждан бяг им прекоси пътя. Местността почваше да става все по-дива, по-разнообразна и по-живописна.

Те стигнаха началото на девствената гора.

— Мамо — викна изведнъж дон Рафаел, — много се отдалечихме от Тепик и мисля, време е да се върнем обратно.

— Ах, защо? — весело отвърна тя. — Тук ни е толкова хубаво!

— Не, не, защо да се прибираме тъй скоро? В Тепик винаги можем да се върнем! — изведнъж запротестира доня Асунта.

— Твърде се съмнявам — обади се дон Лоп, — защото, ако продължаваме напред, все повече и повече ще се отдалечаваме от града.

— Навярно ви дотегна да се разхождате с нас, кабалеро? — засмя се доня Асунта.

— Съвсем не! Вие добре го знаете, братовчедке! — добродушно отвърна дон Рафаел. — Но има едно твърде важно обстоятелство...

— Какво? — тревожно запита доня Бенита.

— Ах, не му вярвайте, мамо — засмя се младата девойка. — Тия кавалери търсят причини, за да се отдалечат от нас.

— Е, възможно ли е да ни приписват такива жалки чувства на нас, които тъй много се грижихме да ви доставим това удоволствие и тъй самоотвержено се жертваме за най-малките ваши капризи и желания?

— Вие се жертвате? Това ми харесва! — изсмя се доня Асунта. — Е, да, но струва ми се, че вие почвате да се отегчавате от своята саможертва и щяхте да бъдете по-доволни, ако отново ни върнете в затвора.

— Ах, братовчедке, съжалявам и ми е мъчно, че сте толкова лоша; прочее, отдавна го забелязах.

— Охо! Вижте, мамо, моят братовчед няма какво друго да каже и сега се опитва да ме засегне и тъй да се отърве — продължавайки да се смее, отвърна доня Асунта. — Пфу, сеньор, колко е отвратително!

— Скоро ще съжалявате за думите си, сеньорина! — с трагичен тон отвърна дон Рафаел. — И ще признаете, че не сте била права, когато аз само за вас мисля!

— О, никога! — извика тя все тъй шеговито.

— Стига, дъще, не го дразни повече — обади се доня Бенита, — остави го да се изкаже!

— Да се изкаже, когато сам не знае какво иска! Тези кабалерос просто търсят претекст да се отърват от нас, това е всичко. Каквото и да казва братовчед ми, аз съвсем не съм лоша и съм съгласна да го изслушам, ако може да каже нещо умно. А вие, мамо, нали сте съгласна да чуете важното обстоятелство?

— Разбира се! Е, говори, Рафаел, искаме да чуем!

— Ще ви кажа само няколко думи, драга мамо, за да видите, че съм прав — избъбра момъкът, като иронично погледна братовчедка си, която му се бе изсмяла в лицето. — И тъй, като не предполагах, че разходката ни ще продължи толкова, нито аз, нито брат ми взехме нищо за ядене!

— В такъв случай рискуваме да умрем от глад — каза дон Лоп, — Прочее, то не е толкова важно — насмешливо добави той.

— Да, наистина това е твърде сериозно обстоятелство! — каза доня Бенита.

— Е да, претекстът е сполучливо избран и по нямане на подобър, ще се задоволим с този.

— Е, какво ще кажете сега, братовчедке? — засмяно попита дон Рафаел.

— Ще кажа, че то не е толкова страшно. Тук, в гората, има толкова много неща за ядене. Но аз подозирам, че вашето забравяне не е случайно, а преднамерено.

— А, още не признавате, че не сте права?

— Никак! Тук не сме в безплодна пустиня, навсякъде има пуебло, където ще ни приемат и нахранят! Пък ако не се лъжа, оттук не е далеч до Пало Мулатос.

— Тъй ли? — с развълнуван глас запитва доня Бенита.

— А-а, виждате, нали ви казах, мамо!

— Тогава какво ще мислим, нали в Пало Мулатос имаме приятели, роднини, те ще се зарадват. Защо да не отидем там?

— Както обичате, мамо.

— Далеч ли е селото?

— Не повече от миля.

— Хм, вижте колко са лоши, мамо!

— Да вървим в Пало Мулатос! — каза доня Бенита.

— През лиановия мост! — извика младата девойка.

— Да, да — изведнъж се съгласи доня Бенита, — ще бъде щастие за мен.

— Слушам, мамо, вашите желания за заповед за двама ни.

— Да, да, умилквайте се сега, когато успях да ви изоблича, сеньор! Не, късно е вече! Сега няма да можете да ни изхитрите! — засмя се младата девойка.

Братята отново се спогледаха важно и по лицата им заигра същата странна усмивка.

— Вярвам, че лиановият мост няма да може да издържи тежестта на нашите четири коня — засмя се дон Лоп, — и рискуваме да паднем в реката и да се запознаем с алигаторите.

— Да, вярно е — съгласи се доня Бенита, — какво да се прави?

— Е, твърде лоша причина — извика Асунта, — можем да минем моста пеша, а конете ще вържем за някое дърво.

— За да ги откраднат — засмя се дон Лоп.

— Не, няма да ги откраднат, ако останете да ги пазите, сеньор! — със същия тон отвърна девойката.

— По-добре ще бъде да минем по другия мост, който е на стотина крачки от лиановия, там нищо не рискуваме.

— И аз тъй мисля! — добави Асунта.

— Добре, ще минем по него.

— Да вървим по-скоро — каза доня Бенита. Целият разговор се водеше при бавен ход, но сега всички ускориха вървежа и малката кавалкада бързо се понесе напред.

Дон Рафаел сви малко вляво, излезе на друга пътека и след няколко минути се намериха при реката, пред самия мост на лианите.

— Ах, сбърках — извика той леко отчаян, — но нищо! Ще се забавим само няколко секунди, докато стигнем до другия мост, и аз веднага...

— Не, не — прекъсна го Асунта, като за миг скочи от коня, — толкова по-зле за вас, щом сте се заблудили. Щом сте ни довели тук, с определена цел ли е или не, все едно, не сме съгласни да чакаме повече и ще минем през лиановия мост. Нали тъй, мамо?

— Да, мило дете! — отвърна доня Бенита, която с помощта на дон Лоп също слезе от коня. — Който иска, нека пази конете, аз ще мина отгатък — весело извика тя.

— Не вършете глупости, мамо, моля ви, почакайте ни!

Конете вързаха за едно дърво.

— Кой ще пази конете? — попита доня Асунта.

— Е! — весело извика дон Лоп. — Те сами ще се пазят. Да вървим, сестрице! — и той й подаде ръка.

— Хайде, сбогом! — весело извика тя, като го улови за ръка. — Да вървим!

— Да, да, да вървим! — обади се доня Бенита силно развълнувана.

Както казахме и по-рано, лиановият мост представляваше дълъг покрит коридор, където можеше да се види този, който се движи по него, а самият той свободно можеше да вижда реката вляво и вдясно. Отзад и отпред нищо не се виждаше поради резкия завой, който мостът правеше в началото и в края, тоест при двата бряга на реката.

Доня Бенита вървеше подръка с дон Рафаел, а пък Асунта с дон Лоп. Те стъпваха доста предпазливо по този особен мост, който се олюляваше под краката им и понякога изведнъж потреперваше, което за несвикнал човек бе твърде неприятно.

Но колкото и бавно да се движеха нашите приятели, с всяка стъпка те отиваха напред и скоро стигнаха края на моста. Благодарение на гъстата мрежа от лианови листа трудно можеше да се определи дали мостът още продължава, или свършва.

— Да спрем — каза дон Рафаел, — стигнахме края на моста. С брат ми ще отидем напред и ще ви почакаме, като се обърнете с гръб, за да можем по-удобно да ви вдигнем.

— Е, много церемонии измислихте, докато скочите на земята! — пошегува се младата девойка.

— Не се шегувайте, братовчедке, мостът е твърде опасен, а ние отговаряме за вас — каза дон Рафаел — и не искаме да пострадате пред очите ни по наша вина.

— Ех, слава богу! — засмя се тя. — И за да възнаградя тази ваша загриженост към нас, трябва да ме повдигнете.

— Твърде съм поласкан!

Младите хора ловко скочиха на брега, и то без особени трудности, тъй че и дамите можеха леко да се спуснат, но двамата братя имаха лични причини да постъпят иначе.

Двете дами с ужас изпищяха поради страшното поклащане и сътресение на моста, когато младите хора скочиха. В същия момент

почувстваха, че някаква силна ръка ги улови през кръста и внимателно ги сложи на земята.

Те се обърнаха и трепнаха; вик на радост и възхищение замря в гърлото им.

В полусън те се отпуснаха в ръцете на братята, но скоро се опомниха, макар още да не можеха да повярват на очите си от онова, което видяха.

Никакви следи от пожара. Построеното по стария план ранчо се издигаше като преди, цяло заградено от зеленина, като че никога не бе горяло. И конюшната, и дворните постройки, и гигантът махагон със заобикалящите го други дървета. Всичко бе на мястото си, както преди ужасната катастрофа.

Тук-там из гората, скрити в сенките на крайните дървета се виждаха малки новопостроени хакали^[1] и няколко мъже и жени стояха на прага на тези колиби, като че очакваха някого.

През поляната минаваше пеон, който водеше към конюшната четири коня, между които дамите познаха своите два.

— Боже мой! Боже мой! — извика доня Бенита. — Не, това не може да бъде! Това е сън, халюцинация!

— Не, драга мамо, имате грешка. Това, което виждате, е действителност! — любезно ѝ отвърна дон Рафаел.

— Възможно ли е? — зашепна доня Асунта, която се бе смаяла от почуда. — Това е небивала радост!

— Мамо — продължи дон Рафаел, — вие просто се задушавате в Тепик. И вие, и Асунта сте родени в сенките на тези гори, а сте лишени от въздуха и свободата на нашите зелени дъбрави. Но като жертва на своята участ мълчаливо понасяте този затворнически живот, макар че се отразява зле върху здравето ви. Върху мен н брат ми лежеше свещеният дълг да се погрижим за вас и да прекратим мъките ви, като ви върнем при предишния волен живот, за който толкова тъгувате. Простете, ако сме се забавили. Но трябваше толкова много да поправяме, да възстановяваме, че въпреки силното ни желание не можахме по-рано да ви доведем тук, където, ако желаете, можете да останете завинаги.

— Никога, никога няма да напуснем този дом! — радостно извика доня Бенита. — Тук искам да живея и да умра! Благодаря ви, деца, скъпи мои приятели! Бог да ви дари с такова щастие, каквото вие

ми давате в този момент. Бях твърде далеч от мисълта за подобно щастие.

— Ах, вие гадни, зли и хитри хора, как ни излъгахте! — весело извика младата девойка. — Как коварно ни измамихте и сполучливо изпълнихте своя план! Как хитро ни доведохте, като се преструвахте, че отстъпвате пред нашето желание, а пък самите вие бяхте решили да ни доведете тук!

Младите хора весело се смееха и потриваха ръце.

— Е, вее още ли ни се сърдите, сестро? — попита дон Рафаел.

— Не, вие сте добри и двама ви обичам, защото се стараете да ни направите щастливи според силите си — отзивчиво отвърна тя.

— Да, да! — пошепна доня Бенита, като си триеше радостните сълзи.

— Обаче — каза дон Лоп, като подаде ръка на доня Бенита, — не бива да се бавим тук, мамо. Чакат ни там. Не искате ли да разгледате ранчото отвътре?

— Ах, да вървим по-скоро! — обади се тя.

— Рафаел! — развълнувана извика доня Асунта, като се подпираше на ръката на младия човек. — С какво бих могла да ви се отблагодаря за щастиято, което ми дадохте днес?

— Да ме обичате тъй, както аз ви обичам, скъпа! — отвърна той, като нежно притисна ръката ѝ до гърдите си.

— О, мили мой! — зашепна тя с разтреперан глас. — Не мога повече и по-силно да ви обичам: само от звука на вашия глас почвам да се вълнувам, душата ми се слива с вашата душа. О, колко ще бъдем щастливи, когато господ благослови нашия съюз.

— Уви, това щастливо време е далеч! — въздъхна Рафаел.

— Може би не! Мили мой, не зная защо, но ми се струва, че брат ви знае за нашата любов.

— Боже мой!

— Не се безпокой, имам вяра в Лоп, цялото му държание към мен доказва, че не греша. Нещо ми нашепва, че той великодушно е пожертвал любовта си за нашето щастие.

— Възможно ли е?

— Да, и вътрешно съм убедена в това. Не зная защо, но ми се струва, че скрито е присъствал на нашия разговор, който сигурно помните, Рафаел?

— Дали помня? О! Асунта! — извика младият човек.

— От този ден държанието на Лоп към мен коренно се промени. Почна да гледа на мен като на по-възрастна сестра, а не като на братовчедка, която може да ухажва.

— Така ли мислите?

— Ние, жените — лукаво се усмихна тя, — рядко се лъжем в подобни случаи. Още от пръв поглед, от първа дума долавяме къде е любовта и къде е дружбата.

— Прекрасно, но как да се уверим? Знаете колко обичам моя брат. За нищо на света няма да се съглася да го огорча, а камо ли да преживее такава скръб, ако е решил да се ожени за вас.

— Всичко отлично зная, любезни ми Рафаел. Сега нищо повече не мога да сторя. Това е ваша работа. Отношенията ми с него не са такива, за да мога да му искам обяснение, още повече със своето съдържано и официално вежливо отношение към мен прави подобен род обяснения съвсем невъзможни.

— Да, доста е трудно — смутолеви дон Рафаел, като загрижено поклати глава.

— Да, но само по този начин ще можем да стигнем до нашето щастие.

— Ще се опитам, ако толкова е необходимо, но да си призная, сърцето ми се къса при мисълта, че ще трябва да причиня на брат си такава скръб.

— Може би не толкова голяма, колкото предполагате! — усмихна се тя.

— Но може ли, като постоянно ви вижда, да не ви обикне? — мило зашепна дон Рафаел.

— Ласкател! — усмихна се тя. — Че Лоп ме обичаше, зная го — той ме обичаше горещо, страстно, вярно е, обаче сега не ме обича като преди.

— Не, това е невъзможно! — възрази дон Рафаел.

— Драги мой, знайте, че любовта живее и се храни главно от надеждата.

— Да, вярно е.

— Изчезне ли надеждата, любовта умира.

— О, не — отрицателно поклати той глава.

— Не, тъй е. То е природен закон: трябва или да се живее, или да се умира. И брат ви не ме обича вече с онази страстна любов, както по-рано. Страстта му към мен, която е по-скоро мечта, отколкото действителност, отслабна от постоянната привичка да се виждаме, като малко по малко се превърна в дружба под натиска на разума. Не му липсваше силна воля и мъжество да измери своята страст или любов към мен и братското чувство към нас, Рафаел. И това чувство победи. Пък и ние не пожелахме ли нашата любов вместо спокойствието му?

— Всичко това е вярно, прекрасна моя проповеднице, но...

— И тъй, всичко това е вярно — добави тя с мила усмивка, — което ние не сторихме за него, той самият го извърши за нас, за нашето щастие. Той влезе в борба със страстта си, която пречеше на благополучието ни.

Това бе мъчително трудно за него; на първо време ужасно страдаше, видях всичко, и аз страдах с него. После малко по малко и извън волята му скръбта се замести от увереността, че не го обичам с онази любов, която търсеше у мен. Това му помогна завинаги да изтръгне от сърцето си напразната мечта за мен и моята любов. И сега, ако понякога си спомня за мен, то е само като отминал приятен сън, отнесен от пробуждането.

— Може би сте права, но какво от това?

— Пояснението, което несъмнено брат ви чака, няма да бъде толкова тежко, колкото смятате, особено ако подхванете умело нещата.

— О, ще приложи цялото си изкуство!

— Послушайте ме, драги приятелю, привършете по-скоро с този въпрос, който еднакво измъчва и двама ни.

— Да, доста ми тежи, още повече че всеки час се страхувам да не се открия. Права сте, Асунта, по-добре отведнъж да приключим.

— И тъй, скоро ли ще говорите с него?

— Още днес, щом ми се удаде случай.

— Толкова по-добре, но сега тихо, влизаме в ранчото — добави тя, като допря пръст върху устните си.

Хората, събрани пред входа, посрещнаха новодошлите и ги поздравиха. Посрещачите бяха около четирийсет души — ловци и контрабандисти, които дон Рафаел познаваше още от детинството си, смели и по своему честни.

За да ги привлече към ранчото и ги накара да се грижат за спокойствието на двете жени, а в случай на нужда и да ги защитят, дон Рафаел измисли едно твърде просто и доста остроумно средство. Той се обърна към техните добри чувства и материални интереси. Те бяха хора бедни, дори твърде бедни. Той заповяда да построят с негови средства на всяко семейство по една трайна и малка къщица, достатъчна да приюти цялото семейство. Набави за всеки от тия домове необходимите мебели, съдове и храна за половин година. Даде на всекиго за вечно и наследствено владение по един такъв дом с всички принадлежности. Към тоя изключителен дар добави и оръжието: на всекиго даде по една пушка, буре с барут, по двайсет фунта куршуми, по една здрава, брадва, мачете и добър нож.

Срещу всички тези блага младият човек постави само едно условие — хората да се задължат с честната си дума винаги да пазят, дори ако потрябва, да защитят доня Бенита и доня Асунта от всякаква опасност и нападение.

Всички с радост приеха условието. Мнозинството от тях бяха семейни, имаха жени, дъщери и познаваха положението на една беззащитна жена. Освен това всички познаваха дон Салвадор и неведнъж бяха вършили заедно контрабанда. Същевременно, почитайки паметта му и бидейки доволни от справедливото разпределяне на общата печалба, тези хора с радост бяха готови да служат и бъдат полезни на семейството. Пък и сега имаха възможност да се изтръгнат от немотията, с която трябваше да водят борба всеки ден.

Тази постъпка струваше на младия собственик на дома около две хиляди пиастри, приблизително десет хиляди франка, но той никак не съжаляваше за парите, като знаеше, че тъй осигурява живота на двете най-скъпи нему същества.

Новите жители приветстваха дошлите с най-голяма радост, като ги увериха в искреността на своите чувства. Доня Бенита и Асунта лично познаваха всеки от тях и затова им бе особено приятно, че ги виждат отново. После всеки се залови за своята работа.

Когато наближи входа, доня Бенита с радост видя, че я чака пеонът, който им прислужваше в града.

Според нареждането на дон Рафаел слугите тръгнаха след господарите си и като избраха най-краткия път, успяха да стигнат в

ранчото много по-рано и приготвиха закуската и всичко необходимо.

— Преди всичко да споходим оня, който не е между нас! — каза тъжно доня Бенита, прекрачвайки прага на дома.

— Да вървим, мила мамо! — отвърна дон Рафаел. Той преведе дамите през ранчото и отвори вратата, водеща към сенчестата и гъсто залесена градина. Като минаха по лакътущеща пътека, дон Рафаел спря между няколко дървета, образували малка сенчеста горичка, заобиколена с дървени скамейки. В средата се виждаше мраморна плоча, на която бе издълбано името на покойния.

И четиримата с умиление коленичиха и дълго се молиха над гроба.

— Често ще идвам тук! — натъжена се обади доня Бенита.

— Както виждате, всичко е направено тъй, че да имаме кът за уединение — отвърна дон Рафаел. Скоро той привлече вниманието на вдовицата върху две подвижни кресла, няколко стола, масичка и креват, поставени близо край пътеката за гроба.

— Често ще идвам тук! — тъжно рече доня Бенита.

— Както виждате, всичко е уредено тъй, че това място да стане място за уединение, любим кът — усмихна се дон Рафаел.

— Сине мой, Рафаел — извика разчувствана жената, като стисна ръката му, — твърде много се грижете за мен. Не зная как бих могла да ви благодаря!

— Драга мамо — отвърна Рафаел, като улови за ръка брат си, — желанието ни е само да ви помагаме и да ви видим щастлива. За да изпълним тази приятна задача, след като обсъдихме, решихме заедно каквото единият има в сърцето си, другият да го осъществи. Тъй и сторихме.

— Драги Лоп — мило заговори доня Бенита, — знаете, че еднакво обичам и двама ви, и двамата сте скъпи на сърцето ми, но ако по-често се обръщам към Рафаел, който е по-голям от вас, това съвсем не значи, че мисля само за него. Не, като се обръщам към него, аз се обръщам еднакво към двама ви, затова не ми се сърди, скъпи Лоп, ако в разговора по-често произнасям неговото име вместо твоето. Това е само външно. Вярвайте, че в душата си не правя никаква разлика.

— Зная го, мамо. От все сърце обичам брат си и няма защо да му завиждам. Обичам всичко онова, което и той обича, и всички ония, които го обичат — добави с усмивка Лоп, — но като по-млад от него

зная и винаги помня, че моето чувство трябва да отстъпва пред неговото. Нас нищо не може да ни раздели или скара. Кълна се в гроба на моя скъп баща.

— Благодаря ти, драги братко! — обади се дон Рафаел, като прегърна брат си. — Да, нашата дружба и братска обич са твърде искрени и свещени, за да могат да ги разстроят никакви бъдещи събития!

Братята още веднъж се прегърнаха и разцелуваха. После всички напуснаха сенчестите храсти край гроба, след като бяха го отрупали с уханни цветя, и тихо пошепнаха: „Довиждане!“ Оттук всички се прибраха в ранчото, за да го разгледат, защото по-рано дамите само минаваха през стаите, без да ги огледат.

Разположението на стаите и мебелите бе напълно същото, както по-рано. И най-дребната вещ бе поставена на мястото си. Стаята на покойния ранчero бе в същия вид, в който той я напусна. Всичко беше наредено и постлано тъй, сякаш покойният е излязъл на разходка и всеки момент може да се върне.

При огледа на дома двете жени силно се развълнуваха. А когато всички седнаха да закусват, доня Бенита тихо възкликна и каза:

— Ах, колко жалко е да се изостави всичко това! Тук бихме се чувствали много по-добре!

— О, да — прошепна доня Асунта, — тук поне ще сме на въздух и простор.

— Тогава защо не останете тук? — запита дон Рафаел.

— След всичко онова, което се случи? — добави доня Бенита. — Нашата лична сигурност налага до свършването на тая ужасна война да останем в Тепик.

Младите хора се спогледаха и усмихваха.

— Положението сега е коренно променено — каза дон Рафаел, — тук ще бъдете защитени.

— Как? Какво искате да кажете? Не мога да повярвам на това, което казвате. Ще бъдем твърде щастливи, ако останем тук.

— В случая това зависи само от вас. — И младият човек подробно разказа какво са направили с брат си за тяхната пълна безопасност в ранчото. Двете жени го слушаха с най-голямо внимание.

— Ето защо — завърши Рафаел — с брат ми излизахме рано всяка сутрин и вечер се връщахме късно. Присъствахме при работата,

следяхме всичко да се извърши тъй, както ние искахме. Сега, когато всичко знаете, решавайте желаете ли да се върнете в града, или оставате тук.

— Ще останем! — с развълнуван глас отвърна доня Бенита. — Надявам се, че никога няма да се върна в Тепик.

И тъй, въпросът напълно се разреши и цялото семейство се настани в своето любимо ранчо. Същия ден вечерта, когато дамите отидоха да спят, братята, като пушеха цигарите си, се разхождаха из градината.

Дълго време се движеха те мълчаливи и редом един до друг. Изглежда, че нещо размисляха.

— Виждаш ми се натъжен, братко? — обади се дон Лоп.

— Не — сепна се Рафаел, — просто съм замислен.

— За какво или за кого, ако смея да попитам?

— За какво! Просто мечтаех, а ти сам знаеш, че мечтите не се разкриват и не се предават: трудно е дори да се кажат на друго лице.

— Невинаги, нали това не е тайна, между нас няма тайни и ние не крием нищо един от друг. Прочее, и аз мога да ти кажа за какво мечтаеше тази минута.

— Охо! — отвърна дон Рафаел, само за да каже нещо.

— Ти мислеше за Асунта!

— Защо смяташ тъй?

— Не мисля, а съм уверен; пък и защо да не я обичаш?

— А ти? — запита дон Рафаел, като се спря и погледна брат си право в лицето.

— Аз не я обичам, защото зная, че обича теб, а мен никога не би могла да обича.

— Братко, какви ги приказваш? — извика дон Рафаел с треперещ глас.

— Да не си играем на думи, Рафаел; нека бъдем чистосърдечни и откровени, както всякога: не искам една жена, макар красива като ангел, да помрачи нашата дружба.

Дон Рафаел протегна ръце към брат си.

— Драги братко! — прочувствено извика той.

— Не ме прекъсвай — каза дон Лоп, — искам всичко да ти кажа. Обичах Асунта. Как се пробуди у мен тази любов, не мога да кажа, пък и сам не зная, навярно и с теб е станало същото.

— Да! — прошепна дон Рафаел.

— Аз криех тази любов като някакво съкровище; не смеех да я изповядам дори пред себе си, но чувствах как тя растеше и крепнеше в душата ми. Веднъж, струва ми се, че беше в навечерието на страшната трагедия, когато убиха баща ни, случайно присъствах, незабелязан от вас, на разговора ти с Асунта. Не ви дебнех, нито подслушвах, кълна се в честта си. Една случайно доловена дума ми отвори очите. Приблжих се и когато чух разговора ви за мен и как решихте да се откажете за дълго от вашето щастие, докато се убедите, че любовта ви няма да бъде за мен тежък удар, трогнах се и останах засрамен. Почувствах се толкова нищожен и малък пред вас, че веднага реших да изхвърля от сърцето си тази любов и да не се Изпречвам на щастията ви. Няма да крия, братко, че ужасно страдах, изживявайки тази мъка, която с думи е невъзможно да се предаде. То бе някаква агония, но неуморно се борих с чувствата си и най-после с надвих себе си. На двайсет и пет години сърцето на мъжа или се разбива, или се калява завинаги. Сега всичко е свършено, сърцето ми се кали: никога няма да обичам нито една жена. Асунта обичам като сестра, а теб, братко, те обичам затова, защото и тя те обича, и вярвам, че Асунта ще съумее да те направи щастлив.

— Ах, Лоп, ти си тъй великодушен и самоотвержен, че на твое място тъй не бих могъл да постъпя.

— Да, но тя те обича, там е голямата разлика. Но да не говорим повече за това. От предишната любов за мен остана само един мил и скъп спомен, а самата любов умря.

— Не губи надежда, братко. Откъде знаеш, може би и ти някога...

— Нито дума повече. Друга Асунта няма да срещна, но дори и да срещна, няма да мога да я обикна — моето сърце завинаги е затворено за любовта.

— Ние никога няма да се разделим с теб Лоп. Бих се чувствал твърде нещастен, ако се наложи раздяла с теб.

— Е, слава богу! Тези твои думи ме радват. Сега да помислим за теб и за Асунта: кога ще се венчаете?

Лицето на младия човек изведнъж потъмня.

— Ние имаме още един свещен дълг, братко — каза той. — Докато не отмъстим за баща ни, не мога и не искам да мисля за

никакво щастие.

— Добре казано, Рафаел! Преди всичко да не забравяме нашия баща. Знаеш, че и без туй за нас твърде много се говори, откакто направихме тези постройки.

— Какво говорят?

— Говорят много, но не особено ласкаво и приятно за двама ни.

— Какво именно?

— Казват, че отначало страшно сме се заканвали и ако някои ни чуел, щял да си помисли, че на другия ден баща ни ще бъде отмъстен. Но след като сме получили голямото наследство и сме станали богати, жаждата ни за мъст веднага угаснала и сме престанали да мислим за нашия баща, който гние в своя кървав гроб, а ние сме мислели как да строим домове и да се прочуем като великодушни благодетели.

— Кой смее да говори тъй за нас?

— Почти всички!

— Добре, ще им докажем, че много се заблуждават. Кажу, братко, Гуаделупите все още ли са на „Армада дел буитре“?

— От тази сутрин са там. Нима ще отидем при тях?

— Да, още тази вечер. Прави са хората. Два месеца минаха, откакто е починал баща ни, а ние още не сме отмъстили. Съседите трябва да променят мнението си за нас и да признаят, че сме прави.

— И тъй, аз тръгвам и нека утре всички да знаят за моето отпътуване.

— Това е моя работа, не се грижи!

— Какво да кажа на мама и на Асунта?

— Самата истина. Те са родени и отрасли в гората и веднага ще разберат, че тъй трябва да бъде.

— Не забравяй да поръчаш на нашите хора добре да ги пазят, защото и ти скоро ще напуснеш ранчото.

— Не се безпокой, ще се погрижа за тях. Уви! На мен се падна най-незначителната роля.

— Нали аз ти я предложих? Съгласен съм да си разменим ролите, ако желаеш.

— Не, не, Рафаел! Сам си избрах тази роля и ще мога да я изпълня както трябва. Нека всичко остане тъй, както е.

След това двамата младежи се върнаха в ранчото.

— Върви, братко, в конюшната и ме чакай там — каза дон Рафаел, — оседлай моя кон, за да не се бавя напразно.

— Мисля, че кон съвсем няма да ти трябва.

— Защо?

— Защото Гуаделупите още воюват и се занимават с мародерство, а конете ги съблазняват, защото те са без коне.

— Да, прав си, не го и помислих. Е, тогава почакай ме тук една минутка — и дон Рафаел влезе в стаята си, където бързо се преоблече.

Когато се върна при брат си, изглеждаше почти неузнаваем: бе се облякъл като истински горски жител, като се почне от гетите над коленете и се свърши с кожената шапка. На лявата страна висеше провряно през желязна халка мачете без ножница, а в пояса бяха забодени два дълги пистолета, брадва, нож, барутник и торбичка с куршуми.

В същото време дон Лоп се погрижи да му приготви провизии, които тури в ловната торба.

— Е, да вървим — предложи дон Лоп. — Искам да те изпратя до края на гората.

— Прекрасно, благодаря ти, братко! — отвърна дон Рафаел.

Изведнъж вратата се отвори. Младите хора за миг се обърнаха; пред тях стоеше доня Асунта, бледа, развълнувана, но с твърдо и решително лице. Тя пристъпи крачка напред и запита с небивала нежност:

— Вие отивате, Рафаел?

Той се поколеба и не отговори.

— О, не се страхувайте, няма да ви задържам, зная каква важна работа ви предстои. Видях, че не дойдохте да се сбогувате с мен, затова аз дойдох.

— Драга Асунта, бях уверен, че спите, и само преди няколко минути реших да напусна ранчото, иначе аз...

— Вярно е, сестрице — живо я прекъсна дон Лоп и като се обърна към брат си, каза: — Целуни годеницата си, братко! Това ще донесе щастие на двамата и ще ви утеши в раздялата...

— Как? Нима? — извика тя учудена.

— Да, мила, брат ми Лоп знае всичко и съчувства на нашата любов.

— Колко сте добър и как ви обичам, драги братко! — пламенно извика девойката.

Той се усмихна и я хвана за ръката.

— Е, сестрице, хайде, сбогувайте се! — ласкаво подкани той.

— Да, да — забърза тя, — довиждане!

И цялата трепереща се хвърли в предгръдките на дон Рафаел; за миг тя го притисна до сърцето си, а после, като се опомни, се откъсна от него.

— Хайде, довиждане, мили! — и поднесе челото си за целувка, закри с ръце обляното си в сълзи лице и като безумна се понесе към стаята си.

Младите хора с широки крачки преминаха поляната, без да продумат. Когато излязоха на края на гората, бързо се прегърнаха и дон Рафаел, стискайки за последен път ръката на брат си, промълви:

— И тъй, до неделя, братко!

— До неделя! — обади се той.

Дон Рафаел взе в ръка пушката си и скоро изчезна в гората.

---

[1] Хакали — колиби (исп) — бел. ред. ↑

Бяха изминали пет дни, откакто дон Рафаел, след като настани мащехата си и доня Асунта в новопостроеното ранчо край лиановия мост, неочаквано се присъедини към мексиканските въстаници.

Тази новина, която бързо се разпространи сред околното население, както и между жителите на Пало Мулатос, направи най-благоприятно впечатление. Тези, които най-много от всички викаха против безгрижието и самозабравата на младия човек, сега бързаха да убедят останалите, че той отдавна имал това желание, но като се грижел за сигурността на мащехата и братовчедката си, отлагал осъществяването на този замисъл за известно време. Ако сега е преминал на страната на националната партия, то е главно затова, защото тъй по-сигурно ще открие убиеца на баща си.

Но тъй като всеки медал има своята обратна страна, то заедно с всички похвали не липсваха и разни обиди и клеветнически отзиви, изливани предимно върху Лоп, който, вместо да последва добрия пример на по-големия си брат, предпочел да остане при жените и да прекарва времето си в бездействие и леност. Изглежда, че той съвсем не мислел да сложи на карта скъпия си живот и да задоволи чувството на мъст, завещано му от покойния баща, както дон Рафаел.

Всички тези обидни отзиви и зли насмешки бяха известни на дон Лоп. Но вместо да протестира или да се оправдава, той само свиваше рамене и отправяше презрителни погледи, без да отдава значение какво говорят срещу него.

Това още повече настройваше против него непримиримото и войнствено население, което считаше отмъщението за невинно пролятата кръв за свещен дълг.

Мнозина от горските ловци мислеха да извикат дон Лоп да обясни недостойното си за един мъж безучастие към отмъщението и презрението си към общественото мнение.

Престъплението, извършено в ранчото край лиановия мост, бе твърде ужасно и се явяваше дело на бандити, извършено за грабеж и

убийство, затова да се остави ненаказан убиецът, особено възмущаваше съвестта на жадното за мъст горско население.

След настаняването си в ранчото дон Лоп нито веднъж не стъпи в Пало Мулатос. Затова всички околни жители, ловци и контрабандисти, с нетърпение чакаха неделята, за да видят ще има ли кураж открито да въстание срещу общественото недоволство и да се яви на църковна служба в публото.

Читателят помни, че братята, разделяйки се край гората, си определиха среща в неделя в Пало Мулатос.

Тази неделя бе празник на тялото Христово, празнуван много тържествено. В Мексико се смяташе за най-голям от всички празници.

Всички знаеха, че дон Рафаел, назначен за капитан в освободителната армия, за няколко дни от преминаването му към въстаниците неведнъж прояви безпримерна храброст и смелост в боевете с испанските войски. Нему бе възложено командването на отряда, който свещеникът при църквата на Пало Мулатос беше поискал от генерала, командващ въстаниците, за да придружава светите дарове по време на процесията, свързана с тази религиозна церемония.

Поради това любопитството у всички бе възбудено до последна степен. Всички очакваха тази интересна среща между двамата братя. Мнозина, които познаваха смелостта и гордата решителност на дон Лоп, не се съмняваха, че той на всяка цена ще дойде в неделя в Пало Мулатос.

Най-после дойде и този дългоочакван празник на тялото Христово. Слънцето тържествено изплува над кръгозора. Двете камбани на малката църква в село Пало Мулатос весело възвестиха на богомолците високо тържествения празничен ден. Жените се заловиха да подредят и украсят домовете си в знак на всеобща веселба и празнично настроение. Тук-там бяха издигнати няколко временни олтари и жертвеници на площадите и селските улици, които бяха отрупани с цветя. През отворената църковна врата се виждаше ярко осветен от стотици свещи аналой, украсен с бродерии и цветя и поставени по средата ковчежета с мощите на светиин. Не липсваха сребърни икони на светци, приготвени за процесията, както и един разкошен кадифен балдахин, украсен със сърма, под който трябваше да се движи духовникът със свещените дарове, пристигнал от катедралата

в Гуадалахара с петнайсетина свещеници, викарии и абати нарочно за този извънредно тържествен празник. Хорът от деца, облечени в носии, чакаше момента да тръгне пред процесията. Купеният от командира на един търговски кораб неголям църковен орган, доставен, разбира се, контрабанда, днес за пръв път трябваше да наслади ухото на дошлите богомолци.

Никога този велик ден на тялото Христово не бе се празнувал в скромната община на Пало Мулатос в такъв разкош и тържественост.

Между другото ще посочим, че всички мъже по стар навик носеха пушки, а в пояса — мачете и наваха.

Това пълно въоръжение не само не тревожеше, но дори не учудваше никого.

Към седем сутринта се чува веселите звуци на тръбите. Един отряд доброволци на едри коне влязоха в селото строго подредени: през четиригодишното воюване въстаниците не само станаха дисциплинирани, но и отлично изучиха военното изкуство.

Тоя войнствен и бодър отряд произведе отлично впечатление. Той имаше следния състав: сто и петдесет редници, един капитан, лейтенант и вахмистър.

Пред отряда с шпага в ръка яздеше капитанът — това бе дон Рафаел Кастильо. Отрядът бе разделен на два ескадрона: първият се водеше от лейтенанта, а вторият от вахмистъра.

Пред отряда се виждаха трима тръбачи, трима барабанчици и трима флейтисти, водени от важен наглед капелмайстор. Алкадът на пуеблото, облечен парадно, с висок жезъл, украсен със златна дръжка, излезе да посрещне отряда и го поздрави. После предложи на капитана да нареди войниците от двете страни на църковния вход и всички други наредби предостави на командира на отряда. Появата на дон Рафаел бе приветствена от всички местни жители с небивала радост. Мнозина стари ловци и контрабандисти отиваха при него и прочувствено му стискаха ръка. Младите хора му поднасяха своите чувства на вяност, като го уверяваха, че при нужда може винаги да разчита на тях. Не пропускаха да изкажат и съжалението си, че имал такъв брат, какъвто е дон Лоп: готови бяха да му наложат да се разкае за нежеланието да отмъсти за смъртта на баща си.

Заедно с тях и дон Рафаел съжаляваше за държанието на брат си, но настойчиво ги молеше да не се бъркат и да оставят дон Лоп да

действува тъй, както желае. Уверяваше ги, че и дон Лоп не по-малко е възмутен от насилствената смърт на техния баща и не по-малко жадува за мъст, обаче политическите му убеждения са по-други — те повече клонят към испанците, и никой няма право да протестира, защото убежденията винаги трябва да бъдат свободни.

Дон Рафаел завърши, като заяви, че обича брат си повече от всичко на света и никому не позволява да го обижда. Който се осмели да го обиди, ще си има работа лично с него, тоест с дон Рафаел.

Изведнъж народът на площада се развъълнува, тълпата се раздели на две, като образува широк проход. Отвред се чуваха сърдити викове и се отправяха страхотни закани. Дон Рафаел се обърна и видя, че виновникът за това безредие бе дон Лоп, който вървеше няколко крачки пред доня Бенита и Асунта.

Дон Лоп бе бледен, но по лицето му се четеше небивала решителност, а фигурата му издаваше ледено спокойствие. Очите му мрачно горяха, а на устните му играеше иронична усмивка.

Дон Рафаел изтича към него и горещо стисна ръката му.

Слаба руменина покри лицето на дон Лоп, чертите му за миг се успокоиха и той отвърна със същото топло ръкостискане.

После двамата тръгнаха един до друг и никой не посмя да им препречи пътя. Те отведоха дамите до църковната врата, където ги оставиха да влязат сами, а младите хора отново се върнаха на площада. Там веднага бяха заобиколени от гъста тълпа, настроена враждебно.

— Напразно си дошъл днес тука, братко! — каза дон Рафаел.

— Може би — гордо и небрежно отвърна младият човек, като отправи презрителен и студен поглед към възбудената и протестираща тълпа. — Може би трябваше да седя спокойно в нашето ранчо и да оставя всички да бъдем избити от ония, които се готвят сега да ме оскърбят, без да предприемат нещо, за да пресрещнат заплашващата ги опасност.

— Какво искаш да кажеш, Лоп?

— Искам да кажа, че испанците приближават към нас и в тоя момент са близо до Пало Мулатос. И вместо да дойда тук, рискувайки на всяка крачка живота си, за да ви известя, може би по-добре щеше да бъде да си остана у дома и да оставя да бъдат избити всички тези приятели, съседи и селяни, които сега ме отритват и незаслужено ме обиждат, когато съм им сторил само добро.

— Благодаря ти, братко. Ти постъпи точно тъй, както очаквах. Кажи ми, вярно ли е всичко, наистина ли идват испанците?

— Кълна се в честта си! — извика младежът с гръмлив, но треперещ глас. — Говоря чистата истина. Няма да мине и час, и те ще бъдат тук. Побързайте да ги срещнете, ако не искате да погубят нашите жени и деца.

— Ето, този е човекът, когото вие обиждате и заплашвате — викна дон Рафаел, като посочи дон Лоп на силно изненаданата и зашеметена тълпа, — той ви отмъщава, като спасява всички ви от сигурна смърт! А заедно с това всички негови симпатии са на страната на вашите врагове.

— Да живеят братята Кастильо! — изведнъж се разнесе оглушителен вик от устата на всички присъстващи. Тълпата се радвижи и зашумя, което бе гръмка овация, а не закана.

— Вместо да викате, побързайте срещу врага!

— На оръжие! — викна дон Рафаел.

— На оръжие! — поде тълпата.

— Затворете децата, жените и старците в църквата и барикадирайте вратата на храма! — извика дон Лоп.

Тази разумна предпазна мярка веднага бе изпълнена и на площада остана само грамадната тълпа въоръжени мъже, изпълнени с безумна решителност.

Братята здраво стиснаха ръцете си и странно, но с разбиране се спогледаха. Дон Лоп, смятайки, че достатъчно е услужил на хората, към които не се числеше, се загъна в своята наметка, подпря се с рамо на входната врата на църквата и остана безучастен свидетел на всичко, което скоро трябваше да се разиграе.

Излезе, че дон Рафаел притежаваше небивали военни способности и макар че беше нов в това изкуство, умело разпредели отряда, като използва всички пунктове, за да прикрие хората си. За миг площадът и близките улици опустяха, като при входа на всяка от тях бяха издигнати високи барикади с множество защитници.

Временният олтар, издигнат сред площада, за миг се превърна в огромна барикада, изпълнена със защитници и преграждаща пътя към църквата. Освен това всички покриви, сайванти и сенници, както и покривът на църквата послужиха за прикритие на доброволците, които чакаха момента, когато дон Рафаел ще даде заповед за бой.

Само дон Лоп стоеше още неподвижен, подпрял с рамото си вратата на църквата, без да бъде запазен от вражеските изстрели, и дълбоко замислен.

Тъкмо бяха привършени мерките за отбрана, когато се чуха испанските барабани, които биеха за атака при входа на селото.

Сякаш електрически ток премина през редовете на мексиканците, но всички останаха неподвижни на местата си.

Биенето на барабаните бързо се приближаваше и скоро отряд испански войници, около шестстотин души, свободно стъпиха на площада в стройни и гъсти редици. Отрядът се водеше от няколко офицери и на коне.

Когато се намериха на площада и като предполагаха, че ще се бият с малоброен отряд, който е изненадан и лошо въоръжен, полковникът, командващ испанците, заповяда на хората си да застанат в колона, за да превземат барикадата сред площада. Полковникът вярваше, че въстаниците се крият зад нея.

Размахвайки шпагата си на пистолетен изстрел от главната барикада, полковникът строго извика:

— Предайте се, бунтовници! Иначе всички ще бъдете избити!

В този момент от върха на барикадата се показва дон Рафаел с пистолет във всяка ръка и с развени от вятъра коси. Той викна със силен и звучен глас:

— Умри, проклетнико!

— Бий, бий, смърт на испанците!

И като насочи пистолет към полковника, с първия изстрел го повали мъртъв. Изплашеният кон повлече ездача, защото десният му крак се бе закачил за стремето.

По команда на дон Рафаел всички защитници на селото откриха ураганен огън срещу врага, като го обстрелваха едновременно от всички страни. Попадали в клопката и изплашени, испанците, сами смятайки да изненадат населението на пуеблото, като се заблудиха, че необезпокоявани се появиха на площада, сега трябваше да стрелят на всички страни, без дори да виждат врага, скрит зад барикадите и всевъзможни други прикрития.

Ловците и контрабандистите изобщо са отлични стрелци. Сега, когато бяха тъй много и всички с войнствен дух, се завърза ужасен бой между тях и испанците.

Мексиканците не излизаха от прикритията: от покривите на къщите, от барикадите, дори от прозорците, отпред, отзад, отдясно, отляво безпощадно стреляха върху испанците, без да хабят нито един куршум.

Под тоя огън испанците се топяха като восък на слънце, но все още се държаха и не отстъпваха.

Те се построиха в каре. Като съзнаваха, че ги очаква неизбежна смърт, биеха се с онази сила, която дава отчаянето, но не вече да победят, а само по-скъпо да продадат живота си.

Телата на убитите испанци пречеха на свободните действия. Те бяха изгубили повече от половината си хора. Принудени да стрелят напосоки, изстрелите им отиваха напразно. Същевременно патроните им бяха на привършване, тъй че с всеки миг губеха възможност да се бранят.

Изведнъж в разгара на боя се втурна човек, който държеше в ръка голямо бяло знаме.

— Стой! — гръмко извика Рафаел. Чуха го всички въпреки шума от боя. Още отначалото дон Рафаел не слезе от върха на барикадата, служейки за мишена на всички изстрели, но пищящите край него куршуми щастливо го отбягваха.

Щом той заповяда, огънят изведнъж спря. Мъртва тишина замени шума от боя. Когато пушекът се разсея, всички видяха, че човекът с бялото знаме не бе друг, а дон Лоп Кастильо. Той отиде при самата барикада и се обърна със следните думи към храбрите защитници на публото.

— Аз ви предупредих за идването на испанците. Без мен и жените, и децата ви, всички щяхте да бъдете избити. Съгласни ли сте?

— Да, съгласни сме! — отвърна дон Рафаел.

— Вярно е, нему дължим спасението си! — чу се от защитниците на барикадата.

— Сега на свой ред ви моля да пощадите живота на тези нещастници; вярвам, че няма да оспорите условията, които ще им предложа от ваше име. Не забравяйте, че днес е празник на тялото Христово и пресветата Богородица Гуаделупска и в името на тези велики светии ви моля да ги пощадите, тъй като и без това доста кръв се проля. Кажете съгласни ли сте да пощадите живота на тези хора?

Мексиканците се посъветваха няколко минути, след което дон Рафаел отговори от името на всички:

— Съгласни сме с молбата ти, братко, но не от съжаление към тия глупци, които презираме с цялата си душа и които сами не се побояха да използват този голям празник, като подло ни нападнаха. Те знаят, че всички сме събрани на молитва и тържествено религиозно празненство. Още веднъж повтарям, че не заради тези проклети глупци, а заради теб, техния привърженик. Все пак ти честно ни предупреди за готвения капан и спаси живота на нашите жени, сестри и деца, които всички са твои приятели и земляци. Тъй че приеми нашата искрена благодарност! Условиата, които ще им предложиш от наше име, ги споделяме напълно, за което имаш нашата честна дума, вярваме в теб!

— Благодаря на всички ви! — трогнат отвърна младият човек.

Той се оттегли, за да преговаря с испанците. Те преживяваха минути на най-страшна тревога и безпокойство. От шестстотин души сега бяха останали едва ли двеста, от които мнозина бяха по-тежко или по-леко ранени; бяха изгубили четиринайсет офицери ведно с полковника, командира си, убит от дон Рафаел още в началото на боя.

Измъчените войници, като виждаха, че боеприпасите са на привършване, въпреки своята несравнима храброст почнаха да падат духом и радостно поздравиха дон Лоп с белия флаг в ръка.

Скоро условията бяха приети и подписани. Испанците се съгласиха на всичко, което им предложи. Те искаха по-скоро да се измъкнат от клопката, в която сами паднаха.

Условиата, които им предложи дон Лоп от името на мексиканците, бяха следните:

На испанците се позволяваше свободно да си отидат, но всичкото оръжие, с изключение на петдесет пушки с по четири патрона на всяка, оставаше в полза на победителите. На офицерите се позволяваше да задържат сабите си, затова пък трябваше да се разделят с конете. На испанците им се разрешаваше да приберат ранените и телата на офицерите, убити по време на боя.

Освен това испанците трябваше да напуснат горите край брега на Тихия океан, където нямаха право да се явят по-рано от една година.

Тук ще отбележим, че този пункт мексиканците сами отхвърлиха, като заявиха, че те нямат нищо против повторното идване на

испанците, щом като почувстват желание отново да дойдат при тях.

Мексиканците пък се задължават да осигурят на испанците носилки за пренасяне на ранените и да не ги атакуват по време на отстъплението.

Освен това испанците трябваше да минат през площада, където да предадат оръжието, знамената, барабаните, тръбите и боеприпасите.

Наистина тези условия бяха твърде тежки, но положението на испанската дружина бе съвсем отчаяно, тъй че не оставаше нищо друго, освен да се съгласят и подпишат условията.

— Прощавайте! — каза дон Лоп на брат си и на другарите му, като съчувствено му стисна ръката. — Не осъждайте повърхностно, защото всеки лесно може да се заблуди. По-късно ще разберете колко прибързано сте ме осъдили. Аз отивам с испанците, на които искам да служа. Простете, ще чакаме по-добри дни и тогава много от това, което сега ви се вижда странно, за наше общо удовлетворение ще се изясни.

След това братята няколко минути разговаряха шепнешком, горещо се прегърнаха и се разделиха със сълзи на очи.

Мексиканците мълчаливо свалиха шапки пред този странен човек, когото не разбраха и нямаха право да порицават, но все пак не го оправдаха.

Мексиканците имаха убити и ранени не повече от десет души.

Благодарение разпоредителността на дон Рафаел след час телата на убитите испанци бяха изнесени вън от пуеблото и погребани в общ гроб. И сега още се вижда близко до селото една могила, която носи странното име Суеньо де лос Гавачос, тоест сънят на испанците.

И наистина, както гласи поверието, под тая могила испанците спят своя вечен сън. Всички барикади бяха премахнати, домовете почистени и украсени за празника на тялото Христово, който бе отпразнуван много по-тържествено от всеки друг път. Освен това бе отслужен молебен поради спечелената победа. Радостта на населението бе всеобща; посред бял ден се пускаха ракети, защото мексиканците нямаха представа за какво служат.

След църковната служба дон Рафаел придружи дамите си до ранчото, където престоя около два часа.

Тези два часа отминаха като вълшебен сън за дон Рафаел. Доня Асунта бе признала всичко пред доня Бенита, която обичаше като

родна майка, и радостта в семейството щеше да бъде пълна, ако двамата братя Кастильо не участваха във войната като противници един срещу друг.

Главната тема на разговора бе скорошният брак, но денят още не бе определен. Доня Бенита предостави на младите сами да решат този въпрос и да определят деня на сватбата когато пожелаят.

Преди да напусне дома, дон Рафаел посети гроба на баща си, където дълго и горещо се моли, после се сбогува с доня Бенита и годеницата си, като им обеща да се върне по-скоро. Войната обаче го тласна твърде далеч и той не можа да удържи обещанието си.

След като догони отряда, младият капитан се върна с хората си, като доведе и три волски коли, натоварени с оръжие, боеприпаси и цялата плячка, взета от испанците след утринната победа, която складира в лагера на мексиканските войски в Кемада дел Буитре.

Минаха се няколко месеца от боя при Пало Мулатос Дон Рафаел бе произведен полковник и назначен за командир на отряд от осемстотин кавалеристи, съставени предимно от бивши вакеро^[1] и укротители на степни коне — истински центуриони, небивало смели, храбри, свикнали с тежката военна служба, отлично дисциплинирани, които боготворяха младия си началник за неговия бистър ум, добро сърце и безумна смелост, която бяха вече оценили.

Тоя отряд привидно се числеше към един от корпусите на мексиканската армия, който в последно време извършваше маневри в провинция Дуранго срещу корпус испански войски.

Казахме, че войските на дон Рафаел само привидно се числяха към корпуса, защото всъщност дон Рафаел разполагаше с хората си както си щеше и действаше напълно самостоятелно. Корпусният командир имаше пълно доверие в него и му предостави пълна свобода на действие.

В последно време отрядът се разположи на лагер в Каденса, където очакваше конвой с продукти. Конвойт трябваше да мине по тоя път за снабдяване на испанските войски, обсаждащи градчето Анко Сеньорес на Рио Насес, което от един месец отчаяно се бореше и не се предаваше на испанците.

Дон Рафаел замисли да отиде на помощ на градчето не само като плени конвой с продуктите, но и да ги откара в града и да го освободи от блокадата.

Той изпрати куриер и чакаше отговор. Куриерът бе изпратен преди два дни. Не можеше да си намери място от нетърпение и сновеше от единия ъгъл до другия в бедната колиба, която му служеше за главна квартира.

Най-после към осем вечерта чу вика на часовия и конски тропот, след което на прага на колибата застана ординарецът. След него вървеше капитан — адютант на главнокомандващия.

— Е, какво? — попита полковник дон Рафаел влезлия, без да види кой е зад гърба на неговия войник. — Какъв е отговорът?

— Аз, ваше високоблагородие, нямам отговор!

— Как нямаш? — викна полковникът и сви вежди.

— Нямам, ваше високоблагородие! Негово превъзходителство, нашият главнокомандващ, поръча на негово високоблагородие капитана, негов личен адютант, да предаде на ваше високоблагородие техния отговор.

— Защо веднага не каза, глупчо? — засмя се полковникът, като се поздрави с офицера.

— Все пак ви доложих, ваше високоблагородие — отвърна войникът.

— Добре, върви да си починеш; сега вземи това да се почерпиш и кажи да ми донесат лампа, тук нищо не се вижда. — Войникът се поклони и като благодари на полковника, тропна токове и излезе.

— Извинете, че ви приемам тъй, господин капитан! — любезно заговори полковникът. — Тук сме в главната квартира и както виждате, или по-право, както не виждате, защото е тъмно, сме лишени от удобства — със смях рече дон Рафаел.

— И ние сме лишени от удобства в главната квартира, полковник.

— Толкова по-зле! Е, какво ни поръча генералът, господин капитан?

— Генералът е във възторг от вашия план, полковник; той го одобри и ви дава на разположение петстотин души пехота, двеста кавалеристи и четири оръдия и ме помоли да ви предам, че неговото желание е Анко Сеньорес по-скоро да бъде освободен от обсадата.

— Може напълно да разчита на мен! — весело отвърна полковникът.

— Прекрасно! Той и без това разчита на вас.

В този момент донесоха лампа. За миг домакинът и гостът се спогледаха.

— Познавате ли ме, полковник?

— Струва ми се, че сме се виждали някъде, капитане, но не мога да си спомня къде и кога?

— Ако позволите, ще се осмеля да ви припомня, полковник. Аз съм същият, на когото преди година спасихте живота при лиановия мост.

— Ах да, сетих се! — весело извика полковникът. — Вие сте дон Торибио Карвахал!

— Да, полковник, същият развратник, нехранимайко, когото другарите наричаха Калаверас за безпътния живот, който водех тогава.

— За бога, капитане! Много се радвам, че ви виждам и че сега сте на такова прекрасно поприще.

— На вас дължа това. Ожених се за същата девойка, пред която се бях провинил, и сега съм щастлив много повече, отколкото заслужавам. Жена ми горещо ме обича, имаме си едно прелестно дете и главнокомандващият е доста благосклонен към мен. Ако бог ми помогне, ще мога да напредна в службата.

— О, несъмнено, и вашето благополучие твърде ще ме радва!

— Зная за постигналото ви нещастие, дон Рафаел — заговори след кратко мълчание дон Торибио. — Ще бъда твърде щастлив, ако мога поне от малко да ви докажа своята признателност, като ви насоча по дирите ако не на самия убиец, то поне на такова лице, което ще ви помогне да го издирите. Точно затова помолих генерала да изпрати мен при вас.

— Нима знаете нещо?

— Не смея да ви уверя в нищо, полковник, дори не съм сигурен дали ще ви ползва това, което ще ви кажа.

— Крайно ще ви благодаря, капитане, дори за най-жалката следа.

— Извинете, полковник, ако намеся някои семейни подробности в това, защото иначе няма да мога да ви обясня напълно всичко: и аз бях възпитан като вас, може би знаете, от един ловец — Хуан Педросо.

— Да, зная. Чувал съм не твърде добри отзиви за него...

— Той наистина се ползва с твърде лошо име и за нещастие напълно заслужено.

— Чувах, че от една година е изчезнал от нашия край и никой нищо не знае за него.

— А пък аз зная, полковник, но за това после. Той имаше рядко красива дъщеря. Заедно израснахме с нея като брат и сестра и когато преминахме детската възраст, се залюбихме и тази любов не остана без последици. Аз имах подлостта да я зарежа, да се увлека по друга жена, напуснах ранчото и под влиянието на лоши съвети и примери станах истински негодник. На другата сутрин, след като спасихте живота ми, Хуан Педросо ме намери заспал край брега на реката, покани ме у дома си, където обядвах със семейството му. Познавайки моята лоша слава, сметна ме за бандит и ми предложи да участвам в някакъв грабеж и убийство, но като видя, че има грешка, веднага се направи на пиян, и то тъй хитро, че аз повярвах. После се престори на заспал и аз се приготвих да си вървя, но дъщеря му, доня Леона, ме причака на вратата. Няма да ви описвам какво се случи между нас, но Леона ми каза, че скоро ще стане майка; тогава, като се размислих, вместо да я отблъсна, както сторих по-рано, предложих ѝ да изгладя вината си, като се ожения за нея.

— Постъпили сте твърде благородно.

— Дон Хуан, когото смятахме за заспал, ни е подслушвал. Без да се вслуша в онова, което му говорех, искаше да убие дъщеря си. Работата стигна дотам, че трябваше да го вържа и отведа дъщеря му, с която още същата нощ стигнахме в Тепик, където се венчахме. Дон Хуан ужасно ни се закани и като знаех, че е човек, който е способен да изпълни заканата си, реших да скрия мястото, където настаних жена си. Каква бе изненадата ми, когато преди два месеца видях тъста си в Лас Нориос, където се намираще същият мексикански отряд, в който служех. Той дойде и пожела да се присъедини към нас, като ми каза, че всичко е простено и забравено, че вече не ми се сърди и за доказателство си подаде ръката и приятелски стисна моята. И наистина оттогава между нас не остана ни помен от миналата вражда.

— Не виждам нищо, което е във връзка с... — обади се полковникът.

— Сега слушайте по-нататък и сами съдете. Мина се една седмица, откакто дон Хуан Педросо постъпи в нашия отряд, когато му потрябва сарапе и той се обърна към един от нашите многобройни доставчици, които доставят на извънредно високи цени всичко

необходимо. Сделката между тях стана вечер, когато едва можеше да се различи нещо. Тъстът ми купи сарапетото и плати на доставчика в сребърни пиастри, каквито носеше в голямо количество в своя пояс, след което заедно с мен се прибра в лагера. Когато се пробудих сутринта, видях, че старикът си броеше парите, което вършеше всяка сутрин. Изведнъж долових по лицето и движенията му някакво отчаяние. Започна да охка и се оплаква, мърморейки нещо отчаяно. Поисках да узная причината за отчаянието му и той ми каза, че някакъв наш другар, убит преди няколко дни, му дал преди смъртта си пиастър, който винаги носел на шията си, и молел да бъде дадена монетата на старата му майка, която живее в село Агуас Алунтес. Заклел се пред умиращия си другар, че ще изпълни волята му, и като взел пиастъра, окачил го на шията си за по-голяма сигурност. Вчера по някаква случайност верижката, на която висял пиастърът, се скъсала и той набързо го мушнал в джоба си и по недоглеждане го дал на продавача.

— И после? — запита полковникът, който напразно криеше възмущението си.

— Като познавах отлично тъста си, убеден бях, че цялата тази история с умиращия другар е чиста лъжа. Посъветвах го да потърси търговеца и го помоли да му върне монетата. Тъкмо му дадох този разумен съвет, изсвири сбор и веднага трябваше да потеглим, за да избегнем многобройния и силен испански отряд, който ни дебнеше по петите. Съвсем забравихме търговеца.

— И не можахте да го откриете?

— Врагът ни нападна — добави с усмивка капитанът, — куршумите пицяха над главите ни, няколко души от нас бяха убити и ранени. Бягах да догоня другарите си, когато изведнъж някакъв човек, който също бягаше, ранен в гърба, се повали до мен, удари се в краката ми и заедно с него се търколихме в канавката. Този човек, без сам да знае, с това падане ми спаси живота, защото испанците, които ни догониха, мислейки че сме убити, отминаха, като прескочиха канавката и продължиха преследването. Скоро шумът от прескачащите им крака утихна в далечината. Станах и разгледах човека, на когото дължах живота си. Колко се изненадах, когато в него познах същия търговец, който продаде на тъста ми сарапетото! Изплашен от вестта за идването на испанците, той бягаше заедно с нашия отряд. Като го прегледах,

видях, че раната му е незначителна, но поради падането и обилното кръвотечение е изгубил съзнание. Любопитството отново заговори у мен. Бяхме сами, използвах, че е в безсъзнание, и пребърках джобовете му. Трябва да кажа, че бяха буквално натъпкани с пари и немалко време употребих, за да се убедя, че пиастърът, който търся, не е у него. Най-после, като го претърсвах навред, намерих още един джоб, хитро направен на гърба на дрехата му. В този таен джоб намерих кожена кесия и в нея, между другите пари, и пробития пиастър, за който ми говореше дон Хуан Педросо. Бързо го прибрах и оставих вместо него друг пиастър, защото не исках да ограбя търговеца; после, като сложих кожената кесия в потайния джоб, напуснах канавката и оставих нещастника да се належи, докато се свести. Пък и положението на фронта се промени, нашите нападناха и преследваха испанците, които бягаха. Успях да се вмъкна в редиците на нашите войски, да намеря моя тъст и го отведа на мястото, където търговецът продължаваше да лежи в безсъзнание. Щом го видя, Педросо радостно извика и скочи в канавката, а пък аз продължих пътя си. Същата вечер узнах, че злополучният търговец бил убит и ограбен от испанците още при първото безредие. Аз знаех колко е вярно това, но нито думица не казах. След седмица дон Хуан избяга от нашия отряд и отиде при испанците.

— А пиастърът? — тревожно запитва дон Рафаел.

— Ето го, полковник! — отвърна дон Торибио, като извади монетата от куртката и я подаде на дон Рафаел.

Той я взе в ръка и веднага позна, че е същата, която бе видял у покойния си баща.

— Да, същата е! — пошепна той и дълбоко се замисли. — Боже мой, дали наистина съм попаднал на следите му?

И устреми изпитателен поглед към капитана, но той гледаше напълно спокоен и се усмихваше.

— Пиастърът наистина е мой — каза дон Рафаел със сподавен глас, — но откъде знаете вие за него?

— Много просто, ние, децата, едно от друго се учим. Всяко по-голямо събитие, станало в някое семейство, веднага се научава от всички.

— Да, вярно е.

— А в дадения случай всичко е още по-лесно, защото името на чичо ви и жена му, денят на сватбата им, денят на раждането на щерка им, смъртта на майка и и името на детето са издълбани върху монетата.

— Да, разбирам и ви благодаря, капитане, тази монета бе, тъй да се каже, брачният документ на покойния ми чичо дон Естебан, а убиецът на баща ми я отмъкнал, като я откачил от шията му.

— Тъй и предполагам — обади се дон Торибио, — затуй я пазех като зеницата на окоето си и чаках удобен момент — лично да ви я предам; за нищо на света не бих се съгласил да я поверя на трето лице.

— Крайно съм ви признателен, дон Торибио! Кажете ми сега какво е мнението ви за разказа, който съчини за вас тъст ви? Познавахте ли човека, за когото ви говори той?

— Твърде малко, полковник. Той бе нов в отряда ни и изглеждаше голям престъпник. За него се казваше, че е способен на най-ужасни злодейства и изнасяха за него най-чудовищни неща. Както знаете, нашите доброволци най-безразборно се приемат. Колкото за измислицата на тъст ми, просто не зная какво да ви кажа. Мисля, че тъст ми не я е измислил напълно, защото му липсва живо въображение. Също тъй не зная да има другари. Тоя човек освен себе си никого не обичаше.

— Хм! Казахте че преминал на страната на испанците?

— Да, полковник, и сега командва една малка група от най-големи бандити, твърде справедливо презирани от всекиго и се наричат матадори.

— А-а... значи той е водачът на тези негодници?

— Пък и е променил името си.

— Зная, накарал е всички да го наричат Ел Фрейл.

— Съвсем вярно, полковник.

— А сега, дон Торибио, ще ни донесат да вечеряме. Чувствайте се като у дома си, заповядайте и се настанявайте както ви е удобно, оставям ви пълен господар на всичко.

— Вие ще излезете, полковник?

— За час, не повече. Ще отида да проверя нещо и като се върна, ще мога да ви кажа през коя нощ ще се опитаме да премахнем блокадата на Анко Сеньорес.

— Бог да ви пази, полковник, желая ви успех. Дон Рафаел повика едного от своите хора и като му даде всички необходими заповеди да бъде в услуга на капитана, метна се на коня и сам напусна лагера, както често правеше.

---

[1] Вакеро — кравари, говедари. ↑

Нощта бе прекрасна, но страшно студена. Тук в планината, където се криеха въстаниците, на самата граница на вечните снегове, където еднически техни другари бяха орлите и хищните птици, от единайсет сутрин до четири следобед цари нетърпима горещина. Но щом изчезне слънцето зад хоризонта, настъпва такъв студ, че парите от дишането замръзват във въздуха.

Човек трябва да има желязно здраве, за да понесе безнаказано тези резки промени на температурата. Тъмносиньото небе е обсипано с безброй звезди, които блестят като елмази, а бледата месечина плува, лениво разлива студените си лъчи върху целия околел пейзаж и капризно мени формите. Редкият въздух е тъй чист и прозрачен, че на огромно разстояние може да се разпознаят и най-дребните предмети.

Завит със своето широко военно наметало, младият полковник в бърз тръс се спускаше от планината по съвсем тясна пътека. Добрият и як кон под него стъпваше твърдо и самоуверено, без да се бои от бездънната пропаст встрани, образувана от много проходи и клисури.

От време на време полковникът силно изпъшкваше „Хм!“, повтаряно надалеч от планинското ехо.

Понякога се чуваха далечни гърмежи, долитащи из дълбочините на прохода. Кукумявка, скрита в най-високите клони на гигантските кедри, огласяше въздуха със своя меланхоличен вик. Чуваха се и резкият зов на мексиканския пъдпъдък, а от низините долиташе свирепият вой на червения мексикански вълк.

Полковникът се движеше, без да забавя или ускорява ход. Няколко минути вече, откакто бе влязъл в гъста гора, където цареше пълен здрач. Изведнъж се намери на съвсем гол планински връх. Тук, сред камари и гигантски скали, струпани в пълно безредие, напомнящи някаква страхотна картина на хаоса, можеше да се укрие от вятъра, който беснееше по високото.

От върха на планината се виждаше всичко до самия хоризонт.

Стъпвайки смело по тясната пътека, която се извиваше между канари и скали, след петнайсет минути дон Рафаел видя най-после в една от скалите грамадна пещера, пред входа на която гореше огън. Изопнал крака към огъня, някакъв човек седеше и пушеше скъпа пура. Щом чу конски тропот, човекът се обърна и грабна пушката, която лежеше до него на земята. Но когато видя конника, изведнъж се усмихна. Тоя човек бе дон Лоп.

— Добре дошъл, братко! — извика той на Рафаел. — Днес доста закъсня. От два часа те чакам и почти бях изгубил надежда. Имам да ти съобща нещо.

— И аз също. Какво ново? — запита дошлият, като скочи от коня и го зави с дебел чул.

След това веднага отиде при огъня и седна до брат си.

— Дявол да го вземе — извика той, — какво студено време, едва не измръзнах. Вярваш ли, всеки косъм от мустаците ми е заледен. Завиждам на прекрасната ти хаванска пура.

— Донесох ти цели четири пакета!

— Благодаря. Дай ми една от твоите.

Взе от ръката на брат си пурата, запали я и сладостно запуши.

— Нямах представа какъв лош тютюн сме принудени да пушим. Ето, това се казва пура! Я ми кажи кога ще мине оттук конвоят с провизии?

— Тази нощ към четири сутринта.

— Прекрасно! Значи има време. А кой ще го придружава?

— Аз и няколко матадори.

— Аха! И тия ли мерзавци ще участват в днешното тържество? Отлично, познаваш ли началника им?

— Не! Видях го набързо и тъй изкусно се беше обвил със своята монашеска дреха, че само върхът на носа му се виждаше. Да ти кажа, братко, животът, който вода сега, е страшна мъка за мен, просто не е по силите ми! Да служиш на хора и интереси, които са ти противни, да се биеш срещу тези, за които си готов да пролееш и последната си капка кръв — това тъй ме измъчва, че повече не мога да търпя!

— Колко души са в твоя отряд! — попита дон Рафаел, като се престори, че не е чул последните думи на брат си.

— Шестстотин! — отвърна дон Лоп, като потисна въздишката си.

— Познаваш ли ги всичките?

— Да, доста добре. Избирах ги съвсем внимателно и предпазливо. Всички ония, които ти ми изпрати, приех без изключение.

— Значи във всичките имаш вяра?

— Да, както в теб и в себе си. Всичките са привързани към нашия дом и само чакат заповедта ми открита да минат към освободителите.

— Прекрасно! А Фрейл познава ли те?

— Да, както и всички други, които са под моята заповед.

— Толкова по-добре! А колко души са под командата на тоя глупчо?

— Триста, но истински дяволи!

— Отлично! Сега слушай внимателно: престорих се, че не съм чул оплакването ти от службата, макар че думите ти като с нож пронизаха сърцето ми. Но преди да поговорим за нашите лични работи, ще искам от теб някои сведения. За нашите работи не се тревожи — днес ще си говорим до насита. И тъй, кажи ми, много ли испански войски има около Анко Сеньорес?

— Общо взето повече от две хиляди и петстотин души, но годни за бой са не повече от хиляда и деветстотин. Всички са лоши войници с негодни началници. Главният им командир, полковник Итурбид, не се ползва с добро име сред испанците. Те са уверени, че той открито разполага с държавните средства като със своя законна собственост; освен това само от един месец командва тези войски.

— Има ли оръдия?

— Да, осем оръдия, а обозът му докарва още деветнайсет големи оръдия.

— Прекрасно! Значи твоите шестстотин души, моите осемстотин, главнокомандващият ще ми даде петстотин пехотинци, двеста кавалеристи и две оръдия, които правят, ако не се лъжа...

— Две хиляди и сто души и две оръдия. Хора имаме повече от тях, но оръдия — по-малко.

— Не, и оръдията ни са повече — каза дон Рафаел, — ти забравяш десетте оръдия от обоза.

— Да, вярно е! — засмя се дон Лоп.

— После не смяташ нашето неочаквано нападение. След един час комендантът на Анко Сеньорес ще получи известие за нашия план. Той има шестстотин войници, способни да направят пробив. Сега виждаш, че успехът ни е сигурен. Прочее, обозът ще трябва да бъде отблъснат без никакъв изстрел. Готов ли си?

— Напълно, бъди спокоен!

— Прекрасно! Знаеш ли дали полковник Итурбид познава Фрейл?

— Не вярвам. Нали Фрейл неотдавна дойде от провинцията Валядолид, където е формирал отряд от бандити. Тук е не повече от месец и сега за пръв път съпровожда обоз.

— А, това не е важно. Потърси някой човек от твоите хора, който донякъде да прилича на него. Ще трябва за няколко минути да заблуди Фрейл.

— Значи ще действаме според плана, който изработихме двамата с теб?

— Да, генералът напълно го одобри и го намира за отличен.

— Значи решено?

— Да! А сега, като свършихме работата на Конгреса, да поговорим за нашите лични въпроси. — И като извади от джоба си дадения му от дон Торибио пиастър, дон Рафаел го подаде на брат си.

— Ах! — извика силно развълнуван дон Лоп. — Това е пиастърът на покойния ни чичо! Ти ли го намери? По какъв начин?

— Успокой се, братко! Ако моите предчувствия не ме лъжат, и на твоите страдания скоро ще се тури край: убиецът на баща ни ще бъде в наши ръце.

— О, кажи ми по-скоро, искам всичко да зная!

— Слушай, не бива да губим напразно време, днес ни предстои тежка работа!

И дон Рафаел разказа подробно на брат си за станалото между него и дон Торибио Карвахал преди един час.

— Е, какво ще кажеш, братко?

— Мисля, че бог ни помага! — отвърна дон Лоп. — Този човек е убиецът на баща ни, който сега ще бъде отмъстен.

— Важното е да обърнем внимание на ръката му.

— О, бъди спокоен. Най-напред това ще сторя.

— Не забравяй, че аз и ти сме съдии отмъстители, а не убийци. Тоя човек трябва да получи възмездие за своето престъпление, а не просто да бъде убит, както може да бъде убит всеки от нас, разбираш ме, нали?

— Няма да падне косъм от главата му.

— Обещавах ли ми?

— Заклевам се, братко! О, най-после баща ни ще бъде отмъстен!

— Е, сега, когато знаеш всичко, да се разделим, драги братко, и всеки от нас да отиде на мястото си. Утре в четири сутринта отново ще се видим, тъй че ще потърпиш още няколко часа.

— О, все едно, ще търпя: не забравяй пурите, ето ги!

— Не се безпокой, няма да ги забравя! Много ти благодаря за тях.

По време на тоя несвързан разговор братята оседлаха конете си, изведоха ги от пещерата, качиха се и като стиснаха още веднъж ръцете си, се разделиха.

Тоя път дон Рафаел в галоп се върна в лагера малко преди деветнайсет часа.

Той отсъства час и половина. Дон Торибио Карвахал го чакаше. След краткия, но сериозен разговор с полковника капитанът бързо се метна на седлото и без да се бави нито минута, се понесе към главната квартира.

След заминаването на адютанта полковникът свика всички офицери, на които разясни до най-малки подробности своя план, и като им заповяда да бъдат напълно внимателни и предпазливи, ги освободи.

Внезапното нападение на храбрия партизанин надмина всички очаквания. Както и сам дон Рафаел признаваше, задачата не бе лека, обаче той не губеше кураж и се надяваше на успех.

Само не им каза, че днес разчита да убие с един куршум два заека. Служейки на делото на либералната партия, в същото време служеше и на собствените си интереси. Трудно можеше да се каже дали общото дело е по-важно за него от личното, защото отмъщението сред населението пр крайбрежието на Тихия океан играе най-важна роля в живота му.

В два часа през нощта целият отряд, разбуден поединично от своите офицери и подофицери, се построи без шум в бойни редици,

готов за настъпление.

Като предпазна мярка копитата на конете бяха обвити с парцали, а на ездачите бе поръчано да носят сабите си под лявата мишница, за да се избегне звънтенето им по време на похода.

Когато всичко бе готово, полковникът набързо прегледа всички войскове части, за да се убеди, че нито една предпазна мярка, заповядана от него, не е пропусната, и отправи към войниците по няколко насърчителни думи.

Най-после се прошепна заповедта за поход и отрядът потегли с бърз ход от мястото на бивака като легион нощни призраци.

Шестстотин войници, които дойдоха в лагера им преди половин час, вървяха мълчаливи след взводовете кавалеристи, командвани от трима офицери.

Тази войници бяха артилеристи, изпратени от главнокомандващия, за да заместят прислугата на пленените от врага оръдия.

Конницата авангард от тридесет души се движеше на двеста крачки пред отряда, а младият полковник — на още толкова разстояние пред авангарда с напълнени пистолети, като се нагърби с опасната и отговорна служба на разузнавач.

Нейде далеч часовникът на селска църквица удари четири часа сутринта, когато шепнешком се предаде командата: „Стойте!“

Колоната спря като закована, само командирът и полковник дон Рафаел Кастильо, продължаваше да върви предпазливо напред.

Стигнал до един завой на пътя, той се подпря на коня и като извади от джобовете своите фойерверки, започна усилено да пръска искри. След миг на стотина крачки пред него се изви към небето тънката следа на ракета и веднага падна на земята.

Това бе отговор на сигнала на полковника.

Колоната отново тръгна напред.

След малко, пресичайки в галоп една твърде гъста гора, конницата излезе на голяма поляна, където пред очите им се показва необикновена гледка.

Сред поляната стоеше обоз, готов да потегли. Многобройна кавалерия, построена в боен ред, като че очакваше да пристигне отрядът на дон Рафаел. Тази конница, на брой около шестстотин души, представляваше отрядът на Мучачо, тоест на дон Лоп Кастильо.

В сенките на дърветата се виждаше някаква тъмна маса, простряна като черно петно на земята. Това бяха войници от групата на Ел Фрейл. Те изглеждаха като мъртви, защото спяха.

— Трябва им цяло денонощие! — насмешливо каза дон Лоп, като посочи към тях с презрителен жест.

— Ти се смееш, братко. Има ли нещо ново?

— Да, ела тук! — с нервен и треперещ глас каза той.

— Почакай една минутка!

Полковникът даде заповеди на офицерите си и като скочи от коня, тръгна пеша с брат си.

Дон Лоп го отведе на самия край на поляната, малко встрани от другите, където му посочи човек, който дълбоко спеше — вързан, както и останалите.

Дон Лоп взе факел и двамата млади хора ниско се наведоха към земята.

— Виж го добре! — каза дон Лоп и гласът му прозвуча като писък през стиснати зъби.

— Това е дон Хуан Педросо! — обади се дон Рафаел. — Същото ми каза и дон Торибио.

— Лицето не е важно! — нетърпеливо извика дон Лоп. — Виж лявата му ръка.

— Проклетник! — извика младият човек с глас, който трудно можеше да се опише. — Той е! Той е убиецът!

И наистина, на лявата ръка на тоя негодник, сложена върху гърдите му, липсваха двата последни пръста.

— Да, той е! — с глуха ярост потвърди дон Лоп. — Пипнахме го най-послед.

— Сега вече няма да може да се изплъзне от ръцете ни — добави дон Рафаел, като нервно стискаше ръката на брат си.

— Какво ще правим сега? — попита дон Лоп.

— Не се безпокой повече за него, сега вече е моя грижа. Както е вързан, ще го хвърлят в една от артилерийските коли, а след сражението ще видим какво ще го правим. Двама мои доверени хора няма да се отделят от него.

— Внимавай да не избяга!

— Отдавна ли спи?

— Не повече от половин час.

— А кога трябва да се пробуди?

— След едно денонощие.

— Е, тогава няма защо да се безпокоиш за него. След четири-пет часа ще бъдем пълни господари на времето си, а сега нека побързаме, защото ни чакат.

Като изгледаха още веднъж убиеца на баща си, двамата братя с бързи крачки отидоха при своя отряд.

Докато командирите се занимаваха с частните си работи, офицерите от двата отряда не губеха време. Артилеристите подготвиха оръдията — те бяха съвсем нови и отлични във всяко отношение, току-що пристигнали с новите подрепления, изпратени от Испания, тъй че нито веднъж не бе стреляно с тях.

Триста души от отряда на дон Рафаел смениха своите кивера с шапките на матадорите, като скриха своите в паласките, та когато потрябва, да сложат своите и да изхвърлят чуждите.

Спящите бандити на Ел Фрей натовариха в празните артилерийски коли и здраво ги закриха с покривалата им. Ариергардът се готвеше да ги откара в лагера на мексиканците.

Един от офицерите на дон Лоп, човек твърде предан и умен, приличайки на дон Хуан Педросо, облече калугерско расо, престори се на Ел Фрейл и се готвеше да поеме командването на сложилия матадорски шапки отряд.

Оставаше само да се погрижат за убиеца.

Двама войници го вдигнаха на ръце и го хвърлиха в една от колите и според строгата заповед на своя началник трябваше да застанат от двете страни на колата и да не се отделят нито крачка от него. Когато се убеди, че всичко е в ред, дон Рафаел се обърна с няколко топли, сърдечни и прочувствени думи към своите офицери и войници. После, като стисна още веднъж ръката на брат си, излезе пред своя отряд от петстотин души и като обърна коня си, напусна поляната.

Първата част от замисления план бе вече изпълнена, сега оставаше втората, която бе доста по-трудна.

Атаката трябваше да започне в пет сутринта, тоест един час преди изгрев слънце.

Сега младият полковник трябваше да се присъедини към подкреплението, изпратено му от главнокомандващия и като чуе

сигнал от оръдието на дон Лоп, да атакува врага внезапно от три страни. А дон Лоп се зае да предизвика суматоха в испанския лагер.

Временно ще оставим дон Рафаел с хората му, а ще проследим дон Лоп, на когото бе възложена най-трудната, най-важната и при това най-опасната задача от подготовения план.

От него се искаше да прояви небивала зрялост и ловкост.

Когато колите, които возеха пазачите, се скриха в горския мрак, дон Лоп се приготви да продължи напред.

Войниците, с които разполагаше, бяха разделени на две групи и поставени тъй, сякаш обозът все още се намира в ръцете на испанците. Това бе най-важното. Испанците, които по природа са крайно недоверчиви и свикнали с тази война, основана предимно на хитрости, засади и всяване смут у врага, на което бяха свършени майстори, трябваше ни най-малко да не заподозрат какво им се готви.

Обозът тръгна напред в строен ред, с авангарда и разузнавачите на двата фланга. Всичко бе нагласено тъй, че всички, щом чуят командата, веднага да се съединят ведно и да се хвърлят в атака, ако се наложи.

Малко преди пет часа сутринта обозът се показва пред аванпостовете.

Обозът се очакваше, но испанците лошо пазеха лагера си. От небрежност ли, защото не се опасяваха от мексиканците или по други съображения, но целият лагер дълбоко спеше. Часовите се опитаха да извикат, но бяха пленени без бой, същото стана с аванпостовете, които се предадоха, без да гръмнат.

В този момент от Цитаделата на града се изви ракета, на която отговориха други две от две страни. Тогава се отвори една от градските врати, от която в траншеите се втурнаха храбрите защитници на града и откриха срещу врага ураганен огън.

Дон Лоп даде заповед да поставят оръдията и даде картечен залп.

Едновременно с това мексиканците откриха пушечна стрелба от другите две страни. Отвред се зачуха тържествени викове.

— Победа! Те са в ръцете ни! Мексико! Мексико! Няма милост!

Като остави триста бойци от отряда си да пазят оръдията, дон Лоп в бесен галоп се втурна с отряда си право в центъра на неприятелския лагер.

Изплашените испанци наскочаха от сън; грабнаха оръжието си и се опитаха да сплотят редици. Завързаха се отделни схватки; испанците се биеха като дяволи. Боят се водеше из целия лагер. Мексиканците, за да усилят паниката в неприятелския лагер, хвърлиха върху палатките запалени факли и за по-малко от половин час целият лагер пламна.

Скоро боят се превърна в същинска касапница. Мексиканците действаха безмилостно: колежа и убиваха бягащите обезумели от страх испанци. Виковете и охканията на ранените и умиращите заглушаваха шума от сражението. Испанските оръдия, които бяха насочени към града, бяха обърнати от мексиканците към лагера. Сега стреляха с всичко по нещастните испанци, които бяха под град от куршуми, гранати и картечен огън.

Обаче полковник Итурбид, който пръв се пробуди, успя да събере около себе си около седем-осемстотин души и се опита да поведе по-организирано сражение.

Те бяха стари, опитни войници, храбри в бой и отлично дисциплинирани, готови по-скоро да умрат, отколкото да се предадат. Те проявиха чудеса от храброст и няколко пъти успяха да отблъснат противника, но бе твърде късно да спасят лагера: сражението бе загубено.

Целият този героизъм не можеше да доведе до нищо друго, освен да продължи отчаяния бой без полза и да бъдат избити всички.

Полковник Итурбид разбра всичко и изкомандва отстъпление. Испанците почнаха бавно да отстъпват, бранейки се отвсякъде от врага, като се разреждаха, за да прикриват своите другари, бягащи като безумни.

Тъй отстъпваха те под ужасния неприятелски огън, горди, надменни и безстрашни. Да си пробият път, за испанците не бе трудно, защото мексиканците само ги обстрелваха, без да ги преследват сериозно. Не се бояха от повторно връщане на испанците под стените на Анко Сеньорес, защото ония нямаха оръдия нито оръжие, нито бойни припаси, нито храна; всичко бе взето от врага им, както и петте знамена.

Като оставиха петстотин души ранени, които не можаха да приберат, мексиканците плениха осемстотин войници, като не сметнаха снабдителите и търговците, които не участваха в боевете.

Освен това взеха и четиристотин коня. Тъй бе вдигната обсадата от малкото градче Анко Сеньорес, което имаше еднакво важно стратегическо значение и за двете воюващи страни.

Сега историята за освобождението от обсада на това малко градче премина в областта на легендата, но не толкова поради небивалата смелост на плана, колкото благодарение на това, че събитието е свързано с името на полковник Итурбид, което по-късно доби трагична известност в историята на мексиканското въстание.

След като испанците напълно очистиха околността на Анко Сеньорес, а преследващите ги групи мексиканци се прибраха в града и съобщиха, че врагът се е оттеглил в планината на Де ла Каленса на път за Манила, дон Рафаел вкара обоза в града; после, като съедини своя отряд с братовия си, с ускорен марш тръгна към главната квартира на мексиканските войски, като заповяда на отряда на дон Торибио да придружава пленниците, ранените и колите с оръжие и снаряди, знамената и неприятелските оръдия. Дон Хуан Педросо, добре свързан и конвоиран от двамата кавалеристи, бе заключен в една от колите и също следваше обоза. От предпазливост дон Лоп взе ключа от колата в себе си, да не би дон Торибио, проявявайки любопитство, да види тъста си и да се учуди на такова отношение към него. Подобна случайност трябваше на всяка цена да се избегне.

Главнокомандващият прие двамата братя твърде любезно и ги поздрави горещо за успешния край на боя и бързината, с която изпълниха своя опасен план.

Наистина сражението трая не повече от час, тъй че към изгрев слънце всичко бе свършено.

На другия ден в главната квартира се яви пратеник на Конгреса, за да предаде на тримата командири изпратените от Конгреса награди.

Дон Рафаел бе произведен генерал, дон Лоп — полковник, а дон Торибио Карвахал — дружинен командир. Това бойно отличие бе твърде справедливо, особено по отношение на дон Лоп, комуто се падна най-тежката и опасна роля и който сега, минавайки в освободителната армия, доведе отряд кавалеристи от шестстотин смели, храбри момчета, като командира си предани на освободителното дело.

Цялата армия одобри и се отнесе съчувствено към отличието, с което бе удостоен тоя млад човек.

Няколко дни след бягството на дъщеря си, отведена от дон Торибио Карвахал, дон Хуан Педросо напусна къщата си, като остави в нея само жена си, без да ѝ каже причините, които го карат тъй неочаквано да замине, нито пък кога ще се върне.

Измина повече от година от внезапното му изчезване, което доня Мартина съвсем не знаеше на какво да отдаде. Това кротко и добро същество безропотно понасяше зверското държание на мъжа си и не можеше да разбере с какво се е провинила пред него, та толкова време да не ѝ се обаждат. Тя дори не знаеше жив ли е, или умрял.

Дъщеря ѝ писа два пъти, като ѝ съобщи за венчавката с дон Торибио, и я уверяваше, че е щастлива. Друг път доня Мартина случайно научи, че щерка ѝ благополучно родила бебе, което просто обожават, и че мъжът ѝ е постъпил в редовете на действащата мексиканска армия, като оставил жена си в малкото планинско градче Зимапан в една провинция на Мексико. Бедната старица нямаше никакви други вести за близките и мили за нея същества.

Животът ѝ бе твърде печален: най-много я измъчваше самотата; като не искаше да остане съвсем сама в ранчото, покани да живеят при нея две далечни роднини, хора твърде бедни, за които това нейно предложение бе истинско благодеяние.

Сега животът ѝ течеше мирно, еднообразно, но скучно, защото нищо не веселеше и не развличаше тези хора, които нямаха нито цел, нито радост. Една вечер, останала сама в общата стая на ранчото, тя тъжно размишляваше върху живота си, когато изведнъж на вратата се почука доста силно и рязко.

Бе около десет часа вечерта, а толкова късно в гората е съвсем неудобно време за посещение, защото хората си лягат да спят веднага след залез слънце. На първо време бедната женица се изплаши, но скоро се успокои, като си помисли, че през живота си на никого не е сторила зло, че има само приятели, а не врагове. Навярно в сърцето ѝ проблясна смътна надежда, че може да е дошъл мъжът ѝ.

Стана от стола и тръгна да отвори вратата.

В стаята влязоха неколцина мъже, а през полуотворената врата при светлината на свещта видя мнозина други. Конници стояха неподвижни и мълчаливи около черно муле, върху гърба на което бе привързан грамаден денк, неясните очертания на който леко напомняха човешка фигура.

Измъченото напоследък сърце на бедната старица неволно се сви от страх. Вик на ужас се изтръгна от гърдите ѝ, когато видя, че лицата на всички хора, които влязоха в стаята, бяха скрити зад черни маски.

— Успокойте се, сеньора! — обади се един от маскираните. — Не ви заплашва никаква опасност, ние не сме бандити, нито пък убийци или крадци.

— За Бога, кои сте вие? — извика бедната старица, като умолително протегна ръка.

— Ние сме съдии! — тихо отвърна маскираният. — Но от вас нищо не искаме; ще отговорите на някои наши въпроси, които сега ще ви отправим; но преди всичко седнете и се успокойте; няма защо да се страхувате от нас.

Трепереща цяла, бедната женица по-скоро падна, отколкото седна на стола, който и поднесе маскираният.

Настана дълго мълчание.

— Е, сега ще можете ли да ни отговорите, сеньора? — вежливо запита непознатият.

— Да, сеньор, вярвам, че ще мога.

— Как се казвате?

— Мартина Долорес Пачеко Перал, сеньор.

— Вие сте законната съпруга на дон Хуан Педросо, нали?

— Да, сеньор!

Тук трябва да отбележим, че омъжените жени в Мексико и Испания запазват моминското си име и фамилия.

— Мъжът ви напусна ли ви?

— Да, сеньор, още преди петнайсет месеца и седемнайсет дни! — отвърна бедната разтреперана жена.

— Защо го стори?

— И аз не зная, сеньор!

— Не знаете ли!

— Кълна се в света Богородица Гуаделупска, моята свята покровителка.

— Вярвам ви. След заминаването си съобщи ли ви нещо за себе си?

— Никога нищо! — отвърна тя, като потисна една тежка въздишка.

— Самичка ли живеете?

— Не, с мен живеят двама мои роднини, мъж и жена. След като мъжът ми ме напусна, аз ги повиках да дойдат, защото самотата ме плашеше.

— Къщата ваша ли е?

— Не, сеньор, къщата и всичко в нея принадлежи на мъжа ми. Аз нямам нищо.

— С какво превижавате?

— Със средствата, които добивам от моето семейство. Мъжът ми взе всичко, което можа да прибере, дори и конете.

— Все пак в конюшните имате някакъв добитък?

— Да, сеньор, една дойна крава и коза, които ми дават мляко.

— Знаете ли мястото, където живее вашата дъщеря?

— Казват ми, че живеят в Зимапан, в една провинция на Мексико.

— Да, там живее. Кажете, бихте ли се зарадвали, ако видите дъщеря си?

— О да, сеньор! Това ще бъде най-голямата радост за мен. Аз тъй много я обичам, но за мое нещастие...

— Скоро ще я видите! — прекъсна непознатият старицата. — Вървете и събудете вашите роднини.

В същия момент те сами влязоха в стаята. Шумът от гласовете ги събуди и те побързаха да се облекат и влязат, за да чуят какво се иска.

— Сеньора — добави непознатият с тон, който не търпеше никакво възражение; — най-късно след час ще напуснете тоя дом, където повече няма да стъпите. Двама мои хора благополучно ще ви отведат в Гуано Хуан и оттам лесно ще отидете в Зимапан, дето живее дъщеря ви, която ви очаква. Вашите роднини могат да ви придружават и след като пристигнете в Зимапан, там ще намерите вашата крава и козата. Побързайте да се пригответе за дълъг път и недейте оставя тук нищо ваше. Доведохме ви едно силно и младо муле, което ще отнесе вашия товар и храна, за да не обременявате конете. Ние ще се оттеглим на поляната, където ще чакаме, докато се пригответе и дойдете. И тъй, доскоро виждане, сеньора!

По даден знак от непознатия всички маскирани напуснаха дома, а сам той излезе последен, но преди да затвори вратата след себе си, повтори:

— И тъй, след час трябва да бъдете готови!

— Боже мой, Боже мой, какво значи туй? — завика учудено бедната жена, като тъжно издигаше ръце към небето, когато остана насаме с роднините си.

— Туй значи, сестро, че трябва да се подчините! — отвърнаха те. — Ние сме в ръцете на закона заради престъпленията на този демон Хуан. Навярно мъжът ви е извършил някакво ужасно престъпление и тук ще се разиграе страшна драма. Да побързаме, за да не изпитаме и ние някоя беда.

— Това ще ме погуби! — извика отчаяна доня Мартина, като зачупи ръце.

— Не, мила сестро — любезно отвърна жената на нейния роднина, — не се отчайвайте, нали ще видите дъщеря си и ще се чувствате щастлива, което напълно заслужавате.

— Да, да, дъщеря ми, моята мила Леона, искам да я видя!

Не се мина и половин час, когато всичко бе готово; трите коня бяха оседлани, мулето натоварено, кравата и козата бяха турени върху мека слама в колата, запрегната с два яки коня.

— Готови сме да изпълним заповедта ви! — обади се доня Мартина, като отвори къщната врата.

Непознатият стоеше неподвижен пред вратата. Когато чу гласа на доня Мартина, подаде ѝ ръка, доведе я при един от конете, помогна ѝ да се качи на седлото и като се поклони вежливо, каза:

— Простете, сеньора, вие сте добра жена, бъдете щастлива, нека бог ви пази!

— Простете, сеньор — тъжно отвърна доня Мартина, — нека бог ви прости за туй, което сте намислили: да вършите.

След пет минути на поляната останаха само маскираните хора.

Мина се около половин час, без да се мръднат или да заговорят. Явно бе, че чакаха изгонените да се отдалечат толкова, че да не могат да видят или чуят нищо от това, което ще се върши тук.

— Доведете ми човека! — извика непознатият.

И той влезе в дома, където го последваха половината от другарите му.

Другите останаха на поляната, за да пазят всички пътища, които водеха към нея.

В стаята бяха внесени две свещи, турени на маса, пред която седеше непознатият и даваше заповеди на другите.

Доведоха в стаята дон Хуан Педросо; по даден знак от непознатия отвързаха ръцете и свалиха превръзката от устата му.

Той изгледа с любопитство и почуда цялата стая.

— Кой сте вие и какво искате? — рязко и злобно попита той. —
Защо ме доведохте в моя дом?

— Доведохме ви, за да ви съдим и щом се произнесе присъдата, каквато и да бъде тя, веднага ще бъде изпълнена на същото място, където замислихте вашето отвратително престъпление!

— Съвсем не ви разбирам какво искате да кажете. Ако искате да ме убие, то за какво? Вие сте по-силни от мен, но питам ви, защо ще ме убивате пред очите на жена ми?

— Жена ви не е вече тук! — студено отвърна непознатият. — Тя отпътува преди един час, като взе всичко, което е нейно.

Въпреки голямото си нахалство дон Хуан остана поразен от отговора на непознатия, но веднага се опомни и продължи с все същия насмешлив тон:

— За какво всъщност ме обвинявате?

— Обвинен сте, че сте убили с цел грабеж дон Салвадор Кастильо и сте запалили неговото ранчо.

— Това е клевета — извика той, като сви рамене, — аз почти не познавам дон Салвадор Кастильо и не съм имал и най-малката причина да го мразя.

— Всичко е вярно, но вие знаехте, че той е богат и сте искали да му ограбите трите хиляди пиастри, които същия ден е получил пред вас в Сан Блас.

— Всичко туй още нищо не ми говори и е напълно лишено от смисъл. Кой се осмелява да ме обвинява в това гнусно престъпление?

— Наистина гнусно! Обвинител е самият покоен дон Салвадор, който преди да умре, успя всичко да каже на най-големия свой син; после свещеникът, който ви е превързал, и най-после тоя пиастър, откъснат от шията на убития от вас човек. Ето монетата, тоя пробит пиастър! Вижте, същият ли е?

И непознатият му поднесе монетата.

— Напразно! Излишно е! — извика убиецът, като неволно трепна, в което пролича суеверен страх и отвращение, и се обърна настрана.

— Приберете си монетата, скрийте я, не искам да я гледам! — нервно отвърна той.

— Значи признавате злодеянието си?

— Какво има да признавам? Вие всичко знаете!... Правете с мен каквото искате!... — После, като помисли малко, добави: — Аз бях уверен, че съм го убил.

Непознатият се обърна към седящите отдясно и отляво маскирани хора и запита:

— Съгласни ли сте, че този човек по съвест признава, че е убиец, крадец и подпалвач?

— Да! — отвърнаха почти в един глас присъстващите.

— Каква е вашата присъда?

— Възмездие: око за око, зъб за зъб! — отвърнаха мрачно съдиите.

— Тогава убийте ме и колкото по-скоро, толкова по-добре — с ироничен смях извика убиецът.

— Хуан Педросо — добави непознатият със същия невъзмутимо студен тон. — Убиец, крадец и подпалвач, съдът на Линча те осъжда на смърт!

— Благодаря! — насмешливо отвърна осъденият на смърт, като презрително сви вежди.

— Вие се осъждате — добави непознатият — да бъдете изгорен жив във вашия дом точно тъй, както сте мислили да постъпите с вашата нещастна жертва в запаленото от вас ранчо.

— О, вие няма да сторите това! — извика с ужас той.

Непознатият даде знак.

Няколко души се хвърлиха върху злодея, който ревеше от ярост и отчаяние и се опита да се противи. Но въпреки всичките му опити да се изтръгне и избегне страшната участ, за миг го повалиха на земята, вързаха го с въже, оковаха го във верига и запушиха устата му с кърпа, за да не вика.

Тъй, вързан, го сложиха върху масата в общата стая на ранчото и го оставиха. Съдиите бавно излязоха, като оставиха вратата отворена, след което запалиха къщата от няколко страни и отвед я заобиколиха, като мълчаливо и мрачно наблюдаваха пожара, който бързо обхвана цялата постройка.

След десетина минути къщата представляваше грамадна огнена клада. Сред пламъците и се виждаше нещастният злодей, който се гърчеше в ужасни мъки.

Огънят трая около един час, след което от ранчото остана само купчина пепел.

Съдиите постояха още един час на поляната пред изгорелия дом, после забиха сред димящите развалини един висок стълб, донесен нарочно за тая цел, и на него заковаха голяма дъска, на която бе написано с едри и четливи букви следното:

„Осъденият по закона на Линч Хуан Педросо, убиец, крадец, подпалвач и измамник, бе изгорен жив в това ранчо: такъв е законът на възмездието — око за око, зъб за зъб.“

Понеже съдиите нямаха друга работа тук, метнаха се на конете и за миг изчезнаха в тъмната гора.

Тази страшна екзекуция извика страх и ужас в цялата страна.

Никой не можа да посочи точно кой я приведе в изпълнение, но всеки се досещаше кои бяха хората. Обаче никой не смееше да спомене имената им.

Доня Мартина, която се настани у дъщеря си, не можа нищо да научи за страшната участ на своя мъж и умря в дълбока старост, щастлива и доволна, заобиколена от своите внуци.

След седем-осем месеца от тая страшна екзекуция генерал дон Рафаел Кастильо, сериозно ранен при едно от смелите си нападения, които особено му допадаха, дойде на почивка в своето ранчо при моста на лианите.

Брат му, полковник дон Лоп, пристигна заедно с него. Скоро бе отпразнувана сватбата на доня Асунта с дон Рафаел с небивал блясък и тържественост.

Църквата в Пало Мулатос се оказа твърде тясна, за да побере хората не само от селото, но и дошлите от най-отдалечените краища. Всеки смяташе за свой свещен дълг да присъства на венчавката на прославения генерал, желаейки с това да поднесе нему и на семейството му своята почит и признателност за неговото добро държание с всекиго и да подчертае почитта, с която той се ползва пред всички.

Сега ще кажем още няколко думи. Дон Лоп, произведен също генерал и избран за член на Конгреса на републиката, решително се

отказа от брака и умря ерген, ощастливен, както някога предрече, с децата на брат си, с когото не се раздели до края на живота си.

В днешно време Кастильо е едно от най-влиятелните и уважавани семейства в цяло Мексико. То отдавна се пресели от горите на Тихоокеанското крайбрежие в околностите на град Мексико. Дори самите потомци на това семейство не знаят, че техният славен род произхожда от скромен контрабандист, който е прекарал цял живот в тъмните и девствени гори на Сан Блас.

Тук исках да опиша жестоките, зверски нрави на тая полудива страна, които постепенно започват да изчезват. Дали съм успял в това — не зная.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.